

Παντελής Ζούρας Δημήτριος Θερμός Αντώνιος Παναγάκης
Μαίρη Βούκανου Αγγελική Μαστρομιχαλάκη

Θρησκευτικά

Η πορεία μας στη ζωή

Δ΄ Δημοτικού

Θρησκευτικά Δ' Δημοτικού

Η πορεία μας στη ζωή

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Παντελής Ζούρας, Θεολόγος, Εκπαιδευτικός Δημήτριος Θερμός, Δάσκαλος Αντώνιος Παναγάκης, Δάσκαλος Μαίρη Βούκανου, Δασκάλα Αγγελική Μαστρομιχαλάκη, Δασκάλα
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Ηλίας Ζαγαλιώτης, Σχολικός Σύμβουλος Αγνή-Μαρία Μαρκαντωνάτου, Σχολική Σύμβουλος Βασιλική Τσαρούχα, Δασκάλα
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Χρήστος Γουσίδης, Εικονογράφος - Σκιτσογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Σπυριδούλα Βέηλιου, Φιλολόγος, Εκπαιδευτικός
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Γεώργιος Οικονόμου, Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Ζωή Πηλιάκου, Θεολόγος, Εκπαιδευτικός
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	Ελληνικά Γράμματα Α.Ε., Multimedia Α.Ε.

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος

Ομότιμος Καθηγητής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή
υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση
το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

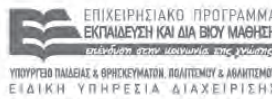
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

**Παντελής Ζούρας Δημήτριος Θερμός Αντώνιος Παναγάκης
Μαίρη Βούκανου Αγγελική Μαστρομιχαλάκη**

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Θρησκευτικά Δ' Δημοτικού

Η πορεία μας στη ζωή

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' Το ξεκίνημα

1. Τα πρώτα βήματα	8
2. Πού οδηγεί ο δρόμος;	11
3. Βαδίζουμε όλοι μαζί	13
4. Κανόνες πορείας	15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' Αυτοί που έδειξαν και βάδισαν τον δρόμο

5. Οι προφήτες	20
6. Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος	23
7. Παλαιστίνη: Ο τόπος που περπάτησε ο Χριστός	25
8. «Εγώ είμαι η οδός»	27
9. Ο Χριστός καλεί τους μαθητές του	29
10. Ο Χριστός θεραπεύει αρρώστους	31
11. Η συνάντηση του Χριστού με τον Ζακχαίο	33
12. Το Ευαγγέλιο είναι πυξίδα στην πορεία μας	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' Νέος δρόμος, καινούρια ζωή

13. Η Πεντηκοστή	40
14. Οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες αγάπης	42
15. Ένας ταξιδιώτης Αιθίοπας γίνεται χριστιανός	44
16. Παύλος: Από διώκτης Απόστολος	46
17. Ο ακούραστος οδοιπόρος Παύλος κηρύττει στην Ελλάδα	49
18. Η μαρτυρική πορεία του Παύλου από τα Ιεροσόλυμα στη Ρώμη	51
19. Δρόμος πίστης και θυσίας: Ο Άγιος Ιγνάτιος	53
20. Ο Άγιος Χριστοφόρος	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' Συνεχίζουμε όλοι μαζί

21. Αδελφωμένοι την Κυριακή στην εκκλησία	58
22. Από μικρό παιδί στην εκκλησία και στην ενορία	60
23. Εκδρομή στο εξωκλήσι	62
24. Επίσκεψη στο μοναστήρι	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' Στην πορεία ξεπερνάμε τα εμπόδια

25. Αναζητώντας το χαμένο πρόβατο	68
26. Η συνάντηση του Ιησού με τον πλούσιο νέο	70
27. Αγκάθια στον δρόμο	72
28. Τα μικρά λάθη γίνονται μεγάλα	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' Η Εκκλησία πορεύεται σε όλο τον κόσμο

29. Πορευθείτε σε όλα τα Έθνη	78
30. Κύριλλος και Μεθόδιος: Ιεραπόστολοι στους σλαβικούς λαούς	81
31. Ιεραποστολή στην Ανατολή	83
32. Η ορθόδοξη ιεραποστολή στην Αφρική σήμερα	86
33. Εργαζόμαστε για την ενότητα όλων	90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' Επίκαιρα

34. Ο Απόστολος Ανδρέας	96
35. Ο Ιησούς διωκόμενος καταφεύγει στην Αίγυπτο	98
36. Ιωάννης ο Χρυσόστομος: Πορεία γεμάτη αγώνες	100
37. Η υποδοχή του Χριστού στα Ιεροσόλυμα	102
38. Από το Πάθος στην Ανάσταση	104

Γλωσσάρι	109
----------------	-----

ΤΟ
ΞΕΚΙΝΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

X.F.

Η ζωή μοιάζει με μια πορεία που αρχίζει με μικρά

*Η ζωή είναι
μια πορεία*

δύσκολα βήματα. Ο κάθε άνθρωπος συναντά μικρές ή μεγάλες δυσκολίες κάθε φορά που κάνει μια καινούρια αρχή. Μεγαλώνοντας, μαθαίνει να ξεχωρίζει τον κίνδυνο, το καλό και το κακό ενώ στη συ-

νέχεια πρέπει να κοπιάσει, για ν' αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις. Όλ' αυτά γίνονται με μεγάλη προσπάθεια και βοήθεια από τους ανθρώπους που μας αγαπούν, μας φροντίζουν και μας δίνουν θάρρος να συνεχίσουμε. Η **εμπειρία** και η **παρουσία** τους είναι πολύτιμη και αναγκαία για κάθε ξεκίνημα.

Πρώτη η **οικογένεια** είναι εκείνη που μας δίνει τα απαραίτητα εφόδια, για να μπορέσουμε να σταθούμε στη ζωή. Στο **σχολείο** παίρνουμε μόρφωση, δηλαδή όλες εκείνες τις γνώσεις και τις αξίες που θα μας βοηθήσουν να γίνουμε χρήσιμοι άνθρωποι στην κοινωνία. Υπάρχει όμως και μια άλλη μεγάλη οικογένεια που ανήκουμε και η οποία παίζει σπουδαίο ρόλο στη ζωή μας. Αυτή είναι η **Εκκλησία του Χριστού**, που αποτελείται από πολλές **ενορίες**. Στην ενορία μαθαίνουμε από έμπειρους και πιστούς ανθρώπους να βαδίζουμε στον δρόμο του Θεού. Η Εκκλησία μάς δίνει δύναμη, που φυτεύεται μέσα μας σαν σπόρος. Ο σπόρος αυτός, που ολοένα μεγαλώνει, μας βοηθάει να ξεπερνάμε τις δυσκολίες της ζωής και να πατάμε σταθερά στα πόδια μας σε κάθε νέο ξεκίνημα.

*Η οικογένεια,
το σχολείο, η ενορία*

Μαθαίνω τις λέξεις

εμπειρία: Η γνώση που αποκτώ, όταν ασχοληθώ αρκετά με κάτι.

παρουσία: Το να βρίσκομαι σε ένα μέρος. Εδώ σημαίνει, να βρίσκονται κάποιοι δίπλα μας, όταν τους έχουμε ανάγκη.

ενορία: Το σύνολο των πιστών (κατοίκων) της περιοχής που παίρνει συχνά το όνομά της από τον ναό που βρίσκεται σ' αυτήν.

Βλέπω και μαθαίνω

Ο πίνακας του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου Γ. Ιακωβίδη, «*Τα πρώτα βήματα*», δείχνει με πόση αγάπη και φροντίδα οι άνθρωποι που έχουν εμπειρία, μας βοηθούν να σταθούμε στα πόδια μας και μας δίνουν θάρρος να συνεχίσουμε.

Παρατηρήστε με πόση τρυφερότητα κρατάει η γιαγιά το εγγόνι της, θέλοντας να το βοηθήσει στα πρώτα του βήματα. Αλλά και με πόση λαχτάρα η μεγαλύτερη αδελφή ανοίγει την αγκαλιά της, για να δεχθεί το μωρό.

Γ. Ιακωβίδης, «Τα πρώτα βήματα», από το βιβλίο «Το Αιγαίο επίκεντρο ελληνικού πολιτισμού», εκδ. Μέλισσα.

Ανακαλύπτω και περιγράφω

Ζητώ από τους γονείς μου να μου δείξουν φωτογραφίες ή άλλα στοιχεία από:

- Τον πρώτο χρόνο της ζωής μου.
- Την πρώτη φορά που πήγα στο σχολείο.
- Τη συμμετοχή μου σε κάποιο άθλημα.
- Τις προσπάθειές μου στη ζωγραφική και στις κατασκευές.

Μπορώ να περιγράψω με λίγα λόγια τα συναισθήματά μου και τις αναμνήσεις μου.

Γράφω με ρυθμό

Στο δέντρο που είναι
ζωγραφισμένο
γράφω τα ονόματα όλων
όσων με στηρίζουν
στα πρώτα βήματα της ζωής μου:

- της μαμάς και του μπαμπά,
- του παππού και της γιαγιάς,
- της αδελφής ή του αδελφού,
- του νονού και της νονάς,
- των δασκάλων μου,
- των φίλων μου.

Με λίγα λόγια

- ✓ Η ζωή του ανθρώπου είναι μια πορεία που αρχίζει με μικρά δύσκολα βήματα.
- ✓ Μας βοηθούν και μας στηρίζουν εκείνοι που μας αγαπούν.
- ✓ Η εμπειρία και η παρουσία τους είναι πολύτιμη και αναγκαία σε κάθε ξεκίνημα.
- ✓ Η οικογένεια, το σχολείο και η Εκκλησία μέσα από τις ενορίες είναι μερικά παραδείγματα αυτών που μας στηρίζουν.

Με μία φράση

Όπως για κάθε ξεκίνημα στη ζωή μας είναι πολύτιμη και αναγκαία η παρουσία έμπειρων ανθρώπων, έτσι είναι απαραίτητη και στα πρώτα βήματα της πορείας μας προς τον Θεό.

Είδαμε ότι στα πρώτα βήματά του στη ζωή κάθε άνθρωπος έχει κοντά του, για να τον στηρίζουν, τους γονείς του, το σχολείο, την Εκκλησία.

*Στον δρόμο
της ζωής*

Είναι έτοιμος λοιπόν να βαδίσει τον δρόμο της ζωής. Να γνωρίσει, να μάθει, να ανακαλύψει, να δημιουργήσει και να συνεργαστεί με τους συνανθρώπους του, ώστε να πετύχει τον σκοπό του. Κάθε κίνηση που κάνει έχει κάποιον λόγο. Όπως ο αθλητής τρέχει σε αγώνα δρόμου για να φτάσει στο τέρμα, έτσι κάθε άνθρωπος βαδίζει σταθερά στον δρόμο της ζωής του.

Όμως ο πιο σημαντικός σκοπός του χριστιανού είναι να βαδίσει τον δρόμο του Χριστού μέσα στην Εκκλησία, όπως και τόσοι **Άγιοι**. Αυτός ο δρόμος δεν είναι πάντα εύκολος. Πολλά εμπόδια μπαίνουν και του δυσκολεύουν την πορεία. Μερικές φορές κινδυνεύει να χαθεί, όπως το καράβι στην τρικυμία. Χρειάζεται λοιπόν καθημερινά να είναι προσεκτικός. Να έχει δυνατή πίστη ότι θα τα καταφέρει. Να μη ηυγίζει στην πρώτη δυσκολία. Όταν χρειάζεται, να διορθώνει την πορεία του, όπως ο καπετάνιος που οδηγεί ανάμεσα στα τεράστια κύματα το καράβι του με δύναμη και σταθερές κινήσεις.

*Στον δρόμο
του Χριστού*

Μαθαίνω τις λέξεις

Άγιοι: Οι χριστιανοί που με τη ζωή και το έργο τους φτάνουν κοντά στον Θεό.

Το ευλογημένο καράβι

– Πού πας, καραβάκι, με τέτοιον καιρό;
Σε μάχεται η θάλασσα, δεν τη φοβάσαι;
Άνεμοι σφυρίζουν και πέφτει νερό,
πού πας, καραβάκι, με τέτοιον καιρό;

– Για χώρα πηγαίνω πολύ μακρινή.
Θα φέξουνε φάροι πολλοί να περάσω.
Βοριάδες, νοτιάδες θα βρω, μα θα φτάσω
με πρώτο* αγεράκι, μ' ακέριο* πανί.

– Κι οι κάβοι* αν σου στήσουν τη νύχτα καρτέρι*;
Απάνω σου αν πέσει το κύμα θεριό
Και πάρει τους ναύτες και τον τιμονιέρη;
Πού πας, καραβάκι, με τέτοιον καιρό;

– Ψηλά στο εκκλησάκι του βράχου, που ασπρίζει,
για μένα έχουν κάμει κρυφή λειτουργία.
Ορθός ο Χριστός το τιμόνι μου αγγίζει,
στην πλώρη μου στέκει η Παρθένα Μαρία.

Ζαχ. Παπαντωνίου

- * πρώτο: Καλό.
- * ακέριο: Σώο, ολόκληρο.
- * κάβοι: Ακρωτήρια.
- * καρτέρι: Παγίδα.

Η... μεσοστιχίδα του ΧΡΙΣΤΟΥ

Ο αθλητής σε αγώνα δρόμου.

Χ

Έτσι λέγεται αθληώς και το τέλος ενός δρόμου.

Ρ

Ο πιο σημαντικός σκοπός του πιστού χριστιανού
είναι να γίνει

Ι

Ο άνθρωπος βάζει κάποιον στη ζωή του και προσπαθεί
να τον πετύχει.

Σ

Ο καπετάνιος οδηγεί το καράβι ανάμεσα στα
τεράστια

Τ

Όταν χρειάζεται, ο άνθρωπος την πορεία του.

Ο

Ο πιστός βαδίζει τον δρόμο του Χριστού
μέσα στην

Σ

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο άνθρωπος βαδίζει τον δρόμο της ζωής του έχοντας κάποιον σκοπό που προσπαθεί να πραγματοποιήσει.
- ✓ Ο σκοπός του χριστιανού είναι να βαδίσει τον δρόμο του Χριστού μέσα στην Εκκλησία όπως έκαναν τόσο Άγιοι.
- ✓ Ο άνθρωπος που ακολουθεί τον δρόμο του Χριστού συναντά εμπόδια τα οποία νικά με τη βοήθεια του Θεού.

Με μία φράση

Η πορεία του χριστιανού στη ζωή είναι προσπάθεια να βαδίσει τον δρόμο που χάραξε ο Χριστός.

Μέχρι τώρα είδαμε πως η ζωή των χριστιανών είναι η προσπάθεια να βαδίσουν στον δρόμο που χάραξε ο Χριστός. Η πορεία αυτή περνάει μέσα από την Εκκλησία που μας χαρίζει τα δώρα της πίστης, της ελπίδας, της αγάπης.

***Η Εκκλησία
μάς δίνει δύναμη***

Μέσα στην Εκκλησία παίρνουμε δύναμη. Νιώθουμε ότι ο Θεός είναι δίπλα μας, βοηθός και οδηγός στη δύσκολη πορεία μας. Ενωμένοι σαν αδέρφια γινόμαστε **συνο-**
δοιπόροι και με αγάπη στηρίζουμε ο ένας τον άλλο.

Ο Απόστολος Παύλος με γράμματα που έστειλε στις πρώτες Εκκλησίες έδινε συμβουλές στους χριστιανούς, για να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους με αγάπη. Τους ενθάρρυνε στον αγώνα τους, ώστε να παραμένουν πιστοί στον Χριστό, να βοηθά ο ένας τον άλλο και να είναι αγαπημένοι χωρίς διχόνοιες. Δεν τους στήριζε όμως μόνο με τα λόγια. Τους έδινε βοήθεια και στήριξη με τα χρήματα που μαζεύονταν από εράνους.

***Η βοήθεια
της Εκκλησίας***

Αλλά και σήμερα με ό,τι μπορεί ο καθένας να δώσει, η Εκκλησία προσφέρει στέγη και φαγητό σε πολλούς από τους συνανθρώπους μας. Τα «**σπίτια γαλήνης**» αλληλά και γηροκομεία και ορφανοτροφεία που λειτουργούν με τη δική μας στήριξη είναι οι αποδείξεις της αδελφικής πορείας μας στη ζωή.

Μαθαίνω τις ηέξεις

συνοδοιόπος: Αυτός που βαδίζει με κάποιον παρέα.

«σπίτια γαλήνης»: Έτσι λέγονται κάποιοι χώροι που ανήκουν στην Εκκλησία και προσφέρουν καθημερινά φαγητό σε φτωχούς ανθρώπους.

Μικροί δημοσιογράφοι

Φτιάξτε μικρές ομάδες με τους συμμαθητές σας και επισκεφτείτε την εκκλησία της ενορίας σας. Βρείτε τον ιερέα που είναι υπεύθυνος και πάρτε του μια συνέντευξη για την προσφορά της ενορίας στους ανθρώπους. Καταγράψτε τις απαντήσεις του ιερέα και παρουσιάστε τες στην τάξη.

Συνοδοιόποροι στον δρόμο του Χριστού

Οργανώστε ένα μικρό παζάρι με χειροτεχνίες που θα φτιάξετε στην τάξη και με τα χρήματα που θα μαζέψετε, προσφέρετε:

- ένα γεύμα στο σπίτι γαλήνης της ενορίας σας ή
- στήριξη σε μια φτωχή οικογένεια της γειτονιάς σας ή
- βιβλία και δώρα σε ένα ορφανοτροφείο της περιοχής σας.

Όλοι βοηθάμε στον αγώνα της Εκκλησίας για να υπάρχουν: «Σπίτια γαλήνης», γηροκομεία, ορφανοτροφεία, κατηχητικά σχολεία, νοσοκομεία, βοήθεια σε χώρες που υποφέρουν από την πείνα ή τους πολέμους κ.ά.

Με λίγα λόγια

- ✓ Όλοι οι χριστιανοί είμαστε συνοδοιόποροι στον δρόμο του Χριστού.
- ✓ Στηρίζουμε και αγαπάμε αδελφικά ο ένας τον άλλο.
- ✓ Ο Απόστολος Παύλος στήριζε πνευματικά αλλά και οικονομικά τους χριστιανούς, όταν αντιμετώπιζαν δυσκολίες.
- ✓ Σήμερα με τη βοήθεια όλων μας η Εκκλησία προσφέρει στέγη και φαγητό σε πολλούς από τους συνανθρώπους μας.
- ✓ Με την προσφορά όλων μας μπορούν να υπάρχουν «σπίτια γαλήνης», γηροκομεία, ορφανοτροφεία κ.λπ.

Με μία φράση

Οι χριστιανοί είμαστε συνοδοιόποροι στον δρόμο που ο Χριστός χάραξε και όλοι μαζί βαδίζουμε βοηθώντας και στηρίζοντας ο ένας τον άλλο.

Στο προηγούμενο μάθημα είδαμε πως οι χριστιανοί βαδίζουμε όλοι μαζί αδελφικά στον δρόμο που μας έδειξε ο Χριστός. Είμαστε δηλαδή μια μεγάλη οικογένεια, που, για να μπορέσει να ζήσει ειρηνικά, χρειάζεται τις συμβουλές και τους **κανόνες** του Θεού Πατέρα της.

***Οι κανόνες
είναι
απαραίτητοι***

Οι κανόνες είναι απαραίτητοι στη ζωή των ανθρώπων, για να μην υπάρχουν προβλήματα μεταξύ τους. Είναι σημαντικοί, γιατί τους προφυλάσσουν από **κακοτοπιές** και τους δείχνουν τον κίνδυνο. Όταν κάποιος οδηγεί, για παράδειγμα, πρέπει να φοράει τη ζώνη ασφαλείας. Αν δεν τη φορέσει, τότε σε κάποιο απότομο φρενάρισμα ή τρακάρισμα μπορεί να χτυπήσει. Ή αν τον σταματήσει η τροχαία, θα πληρώσει πρόστιμο.

Σε κάθε παιχνίδι υπάρχουν κανόνες. Σκεφθείτε έναν ποδοσφαιρικό αγώνα που ο καθένας παίζει όπως θέλει και δεν υπάρχει διαιτητής. Πώς θα μας φαινόταν αλήθεια το κρυφό, το κυνηγητό και τόσα άλλα ομαδικά παιχνίδια χωρίς εκείνους τους κανόνες που τα κάνουν διασκεδαστικά;

Στην προηγούμενη τάξη μιλήσαμε για τις Δέκα Εντολές του Θεού προς τους ανθρώπους. Με τον ερχομό όμως του Χριστού ανάμεσά μας γνωρίσαμε και άλλες εντολές πολύ σημαντικές αληθιά και απαραίτητες για την πορεία μας ως χριστιανών. Για να βαδίσουμε σωστά λοιπόν στον δρόμο του Χριστού, χρειάζεται να υπακούσουμε στις εντολές και στους κανόνες που μας δίδαξε. Αυτοί οι κανόνες μοιάζουν με τις συμβουλές ενός στοργικού πατέρα στα παιδιά του, για να μπορέσουν να ζήσουν ειρηνικά μεταξύ τους. Μοιάζουν με το φως του φάρου, που προειδοποιεί τα καράβια για τα επικίνδυνα βράχια.

***Οι εντολές
του Χριστού***

Μαθαίνω τις ηέξεις

κανόνες: Απαραίτητες οδηγίες για τη σωστή λειτουργία του σχολείου, του παιχνιδιού, της ζωής, της οικογένειας, της γραμματικής κ.λπ.
κακοτοπιές: Δυσκολίες, επικίνδυνες καταστάσεις.

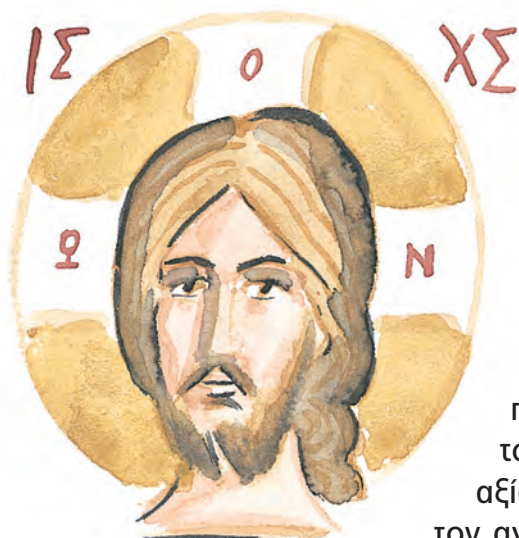
Βρίσκω τους σωστούς κανόνες

Ο Θοδωρής και η αδελφή του η Μαρία έχουν μπερδέψει τους κανόνες. Βοήθησέ τους να ξεχωρίσουν τους σωστούς από τους λανθασμένους.

Κανόνας	Σωστό	Λάθος
1. Μιλώ μέσα στην τάξη, όταν ο δάσκαλος κάνει μάθημα.		
2. Πλένω τα χέρια μου πριν από το φαγητό.		
3. Όταν κάνω ζημιές, ρέω ψέματα για να τις καλύψω.		
4. Στην ενεργητική φωνή τα ρήματα λήγουν σε - ω.		
5. Μιλάω πάντα με αγνώστους που με πλησιάζουν στον δρόμο.		
6. Δένομαι πάντα και στο πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου.		
7. Το τετράγωνο έχει περισσότερες γωνίες από το παραλληλόγραμμο.		
8. Σύμφωνα με τις Δέκα Εντολές του Θεού επιτρέπεται να κλέβεις.		
9. Μέσα στην εκκλησία προσέχω και προσεύχομαι.		

Η εντολή της αγάπης

Όταν ο Χριστός ήρθε στον κόσμο, οι άνθρωποι άκουσαν ένα καινούριο μήνυμα, που συμπλήρωνε τις Δέκα Εντολές και τους έδινε δύναμη κι ελπίδα για ζωή. Και το μήνυμα αυτό ήταν η αγάπη.

«Αγαπάτε αλλήλους» είπε ο Χριστός στους μαθητές του. Δηλαδή να αγαπάει ο ένας τον άλλο, όπως κι εκείνος τους αγάπησε. Έτσι θα μπορούσαν να λέγονται μαθητές του. Ακόμη είπε να αγαπούν οι άνθρωποι και τους εχθρούς τους και να προσεύχονται γι' αυτούς. Γιατί ποια αξία έχει να αγαπάει ο άνθρωπος μόνο αυτούς που τον αγαπούν; Αυτό μπορούν όλοι οι άνθρωποι να το κάνουν. Για τους χριστιανούς όμως αγάπη σημαίνει να ξεπεράσουν τον εγωισμό τους και να αγαπήσουν και να συγχωρήσουν τους εχθρούς τους, όπως έκανε κι ο Χριστός.

Ο Απόστολος Παύλος μίλησε για την αγάπη

«Εκείνος που αγαπάει έχει καλοσύνη. Εκείνος που αγαπάει δεν έχει ζήλια. Εκείνος που αγαπάει δεν υπερηφανεύεται, δεν είναι εγωιστής και ούτε θυμώνει εύκολα. Ξεχνάει το κακό που του έχουν κάνει, δε χαίρεται για το στραβό που γίνεται, αλλιά χαίρεται για το σωστό. Εκείνος που αγαπάει, όλα τα ανέχεται, έχει σε όλα εμπιστοσύνη, για όλα ελπίζει και όλα τα υπομένει.»

Α' Κορ. 13, 4-7

Οι σχέσεις μας με τους άλλους

Ο Χριστός μάς δίδαξε επίσης έναν χρυσό κανόνα για τις σχέσεις μας με τους άλλους ανθρώπους: *Να μην κάνουμε στους συνανθρώπους μας, αυτό που δε θα θέλαμε να κάνουν σε μας.* Δηλαδή, να μην είμαστε άδικοι, κακοί με τους άλλους. Σκεφτείτε πόσο πιο ειρηνικός θα ήταν ο κόσμος μας, αν όλοι οι άνθρωποι ακολουθούσαν τη συμβουλή αυτή!

Το κρυπτόλεξο της αγάπης

Ανάμεσα στις λέξεις που είναι στο κουτί βρίσκω πόσες φορές κρύβεται η λέξη αγάπη!

Α	Γ	Α	Π	Η	Κ	Λ	Θ
Γ	Γ	Ν	Ω	Σ	Η	Φ	Ε
Α	Ε	Α	Γ	Α	Π	Η	Ο
Π	Λ	Χ	Π	Ι	Σ	Τ	Η
Η	Ι	Ζ	Ω	Η	Ψ	Ω	Δ
Β	Ο	Α	Γ	Α	Π	Η	Μ
Ε	Λ	Π	Ι	Δ	Α	Ζ	Ν

Παρέα με τους κανόνες - Χειροτεχνία

Χωριζόμαστε μέσα στην τάξη σε ομάδες. Γράφουμε κάποιους κανόνες από την καθημερινή μας ζωή σε χρωματιστό χαρτί κανσόν (π.χ. προστατεύουμε τη φύση και το περιβάλλον, προσέχουμε την ώρα του μαθήματος στην τάξη κ.λπ.). Κάθε ομάδα χρησιμοποιεί διαφορετικό χρώμα. Στο τέλος της ομαδικής εργασίας αναρτούμε τα χαρτιά κανσόν στους τοίχους της τάξης μας.

Με λίγα λόγια

- ✓ Οι κανόνες είναι απαραίτητοι στη ζωή των ανθρώπων, για να μην υπάρχουν προβλήματα.
- ✓ Ο Χριστός μάς δίδαξε εντολές και κανόνες, για να βαδίζουμε στον δρόμο του.
- ✓ Οι εντολές του Χριστού μοιάζουν με το φως του φάρου, που προειδοποιεί τα καράβια για τα επικίνδυνα βράχια.
- ✓ Ο Χριστός μάς έδωσε τη μεγάλη εντολή της αγάπης, δηλαδή να αγαπάμε ο ένας τον άλλο, όπως κι εκείνος μας αγάπησε πολύ.

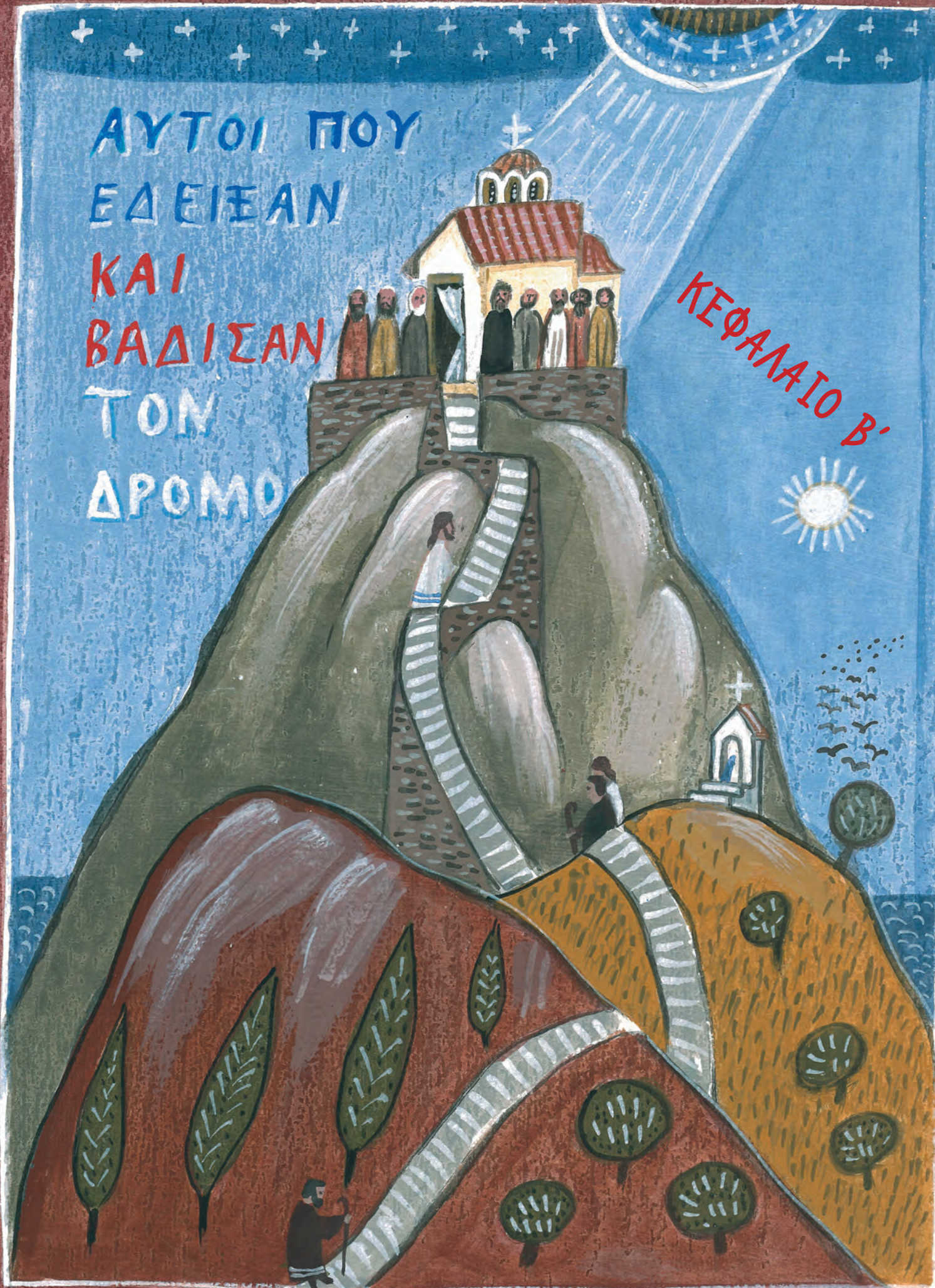
Με μία φράση

Οι εντολές του Χριστού μάς προφυλάσσουν και μας στηρίζουν να βαδίσουμε τον δρόμο που χάραξε εκείνος.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ
ΕΔΕΙΞΑΝ
ΚΑΙ
ΒΑΔΙΣΑΝ
ΤΟΝ
ΔΡΟΜΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Στα πολύ παλιά χρόνια, πριν από τον ερχομό του Χριστού στον κόσμο, υπήρχαν εποχές που οι Ισραηλίτες ξεχνούσαν τον Θεό, τις εντολές και τις ευεργεσίες του. Αρκετές φορές μάλιστα, έφτασαν να λατρεύουν ψεύτικους θεούς. Στον κόσμο κυριαρχούσαν η σκληρότητα και οι αδικίες προς τους φτωχούς.

Τότε ο Θεός έστειλε στον κόσμο τους προφῆτες, άνδρες φωτισμένους και υπάκουους στο θέλημά του. Αυτοί μιλούσαν στους ανθρώπους και τους καλούσαν σε μετάνοια, σε αλλαγή δηλαδή του τρόπου ζωής τους κι επιστροφή στον δρόμο του Θεού.

Οι προφῆτες θύμιζαν στον λαό τις **ευεργεσίες** του Θεού και προειδοποιούσαν πως η απομάκρυνσή του από τον Θεό θα είχε άσχημα αποτελέσματα στη ζωή του. Οι προφῆτες έδιναν ελπίδα και θάρρος στους ανθρώπους. Τους παρηγορούσαν προλέγοντας τον ερχομό του **Μεσσία** στον κόσμο, δηλαδή του Ιησού Χριστού, που θα έσωζε τον κόσμο από την αμαρτία.

Οι άνθρωποι έπαιρναν ελπίδα από το **κήρυγμα** των προφητών και κάποιοι απ' αυτούς μετανοούσαν. Πολλές φορές όμως οι προφῆτες προέβλεπαν με φωτισμό από τον Θεό και δυσάρεστα γεγονότα. Τότε οι άνθρωποι ενοχλούνταν από τα λεγόμενά τους και τους κακομεταχειρίζονταν. Κάποιους μάλιστα έφτασαν να τους θανατώσουν.

Μαθαίνω τις ηέξεις

ευεργεσία: Κάποιο μεγάλο καλό που μας κάνουν.

Μεσσίας: Σωτήρας, ελευθερωτής.

κήρυγμα: Η διδασκαλία του λόγου του Θεού.

Ο προφήτης Αμώς

Ο προφήτης Αμώς έζησε σε εποχές που βασιίλευε στον κόσμο η αδικία προς τους φτωχούς και αδύναμους ανθρώπους. Ο προφήτης προειδοποιούσε όσους αδικούσαν τους άηθλους πως αυτή η συμπεριφορά θα είχε πολύ κακά αποτελέσματα για όλους. *«Ζητήστε το καλό και όχι το κακό για να μείνετε στη ζωή, για να είναι ο Θεός μαζί σας»*, τους έλεγε.

Ο προφήτης Ωσηέ

Ο προφήτης Ωσηέ τονίζει ιδιαίτερα την αγάπη που πρέπει να υπάρχει προς τον συνάνθρωπό μας. *«Ο Θεός επιθυμεί οι άνθρωποι να κάνουν πράξη την αγάπη του και να μη μένουν μόνο στα λόγια»*.

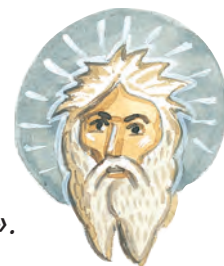
Ο προφήτης Μιχαίας

Στην εποχή του Μιχαία επικρατούσαν πόλεμοι και αναταραχή στην περιοχή που ζούσαν οι Ισραηλίτες. Ο προφήτης όμως τους έλεγε πως με τον ερχομό του Μεσσία οι άνθρωποι θα γνωρίσουν την ειρήνη πρώτα μέσα στην καρδιά τους και μετά στον κόσμο όλο. *«Οι λαοί της γης θα κάνουν τα σπαθιά τους άροτρα* και τα δόρατά** τους δρεπάνια»*.

Ο προφήτης Ησαΐας

Ο Ησαΐας είπε για τον ερχομό του Μεσσία στον κόσμο: *«Γεννήθηκε για μας ένα παιδί, δόθηκε ένας γιος που έχει εξουσία για τη σωτηρία του κόσμου»*. Ακόμη προφήτεψε τα θαύματα που θα κάνει ο Χριστός: *«Τότε θα ανοιχτούν τα μάτια των τυφλών... κουφοί θ' ακούσουν... ο κουτσός θα πηδά σαν το ελάφι... ο κωφάλαλος θα φωνάζει»*.

Αντιστοιχίζω τους προφύτες με τη διδασκαλία τους

Οι προφύτες μιλούσαν:

Αμώς	•	• Για τον ερχομό του Μεσσία.
Ησαΐας	•	• Για την αγάπη προς τον συνάνθρωπο.
Μιχαίας	•	• Για την επικράτηση της ειρήνης.
Ωσηέ	•	• Για την ανάγκη για δικαιοσύνη.

Η ακροστιχίδα του προφήτη που έλεγε την αδικία

— — — — —	Οι προφύτες αγωνίζονταν να απομακρύνουν τον λαό από την...
— — — — —	Καλούσαν τον λαό σε...
— — — — —	Προφήτης που μιλούσε για την αγάπη στον συνάνθρωπο.
— — — — —	Προειδοποιήσεις για μελλοντικά γεγονότα με φωτισμό από τον Θεό (αντίστροφα).

* άροτρο: Αλέτρι, εργαλείο για όργωμα.

** δόρατα: Ακόντια

Παρατηρώ και ανακαλύπτω

Μπορείς να επισκεφτείς τον ναό της ενορίας σου και να παρατηρήσεις ποιοι προφύτες εικονίζονται σε αγιογραφίες.

Με λίγα λόγια

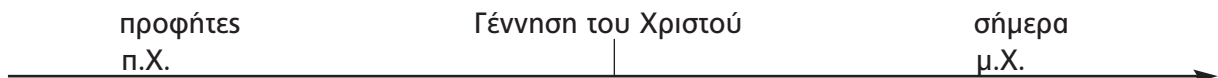
- ✓ Οι προφύτες ήταν άνθρωποι σταλμένοι από τον Θεό, για να σταματήσουν την αδικία και να ξαναφέρουν τον λαό στον δρόμο του.
- ✓ Καλούσαν τον λαό να μετανοήσει.
- ✓ Δεν ήταν μάντεις, αλλή προέβλεπαν γεγονότα με φώτιση Θεού, για να προλάβουν μια καταστροφή ή για να προσφέρουν παρηγοριά στους ανθρώπους.
- ✓ Έδωσαν ελπίδα στους ανθρώπους προφητεύοντας τον ερχομό του Μεσσία.

Με μία φράση

Οι προφύτες, σταλμένοι από τον Θεό, έκαναν κήρυγμα μετάνοιας, ελπίδας και παρηγοριάς.

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Όταν μπορούμε σε μια εκκλησία να παρατηρήσουμε στο τέμπλο –το χώρισμα δηλαδή του ναού από το ιερό– δίπλα στην εικόνα του Χριστού την εικόνα του Αγίου Ιωάννη, του Βαπτιστή. Γιατί όμως τοποθετείται πάντα σ' αυτή τη θέση;

Ο Ιωάννης γεννήθηκε στη Ναζαρέτ από αγίους γονείς, τον Ζαχαρία και την Ελισάβετ, παρότι εκείνοι ήταν σε μεγάλη ηλικία. Ενώ ήταν ακόμη νέος, εγκατέλειψε τον κόσμο κι αποτραβήχτηκε στην έρημο του Ιορδάνη ποταμού όπου δίδασκε τον λαό και τους καλούσε να μετανοήσουν. Οι ψυχές των ανθρώπων –κουρασμένες και ταλαιπωρημένες– βρήκαν ανάπαυση στο κήρυγμά του, που σαν το γάργαρο νερό δρόσισε τη διψασμένη ψυχή τους. Ζούσε με προσευχή και νηστεία. Η τροφή του ήταν ακρίδες –αγριόχορτα– και μέλι.

Αρκετοί άνθρωποι μετανόησαν και πίστεψαν στη διδασκαλία του. Τους βάπτιζε στα νερά του Ιορδάνη ποταμού, εκεί όπου αργότερα αξιώθηκε να βαπτίσει τον ίδιο τον Χριστό. Μια φορά κάποιος τον ρώτησαν αν είναι ο Μεσσίας, ο Σωτήρας του κόσμου που όλοι περίμεναν. Ο Ιωάννης το αρνήθηκε: «Είμαι μόνο αυτό που γράφει ο Ησαΐας. Μια φωνή που βροντοφωνάζει στην έρημο: Ετοιμάστε τον δρόμο του Κυρίου. Ισιώστε το μονοπάτι να περάσει».

Επειδή ο Ιωάννης καλούσε τον άρχοντα της περιοχής, τον Ηρώδη, να πάψει την αμαρτωλή ζωή που ζούσε και να μετανοήσει, τον συνέλαβαν, τον έβαλαν στη φυλακή και τον θανάτωσαν με αποκεφαλισμό.

Ήταν, λοιπόν, αυτός που προετοίμασε τον δρόμο για να δεχτούν οι άνθρωποι τον Χριστό, γι' αυτό και ονομάστηκε **Πρόδρομος**. Η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη του στις 7 Ιανουαρίου και την «**αποτομή**» της κεφαλής του στις 29 Αυγούστου. Επειδή προφήτεψε τον ερχομό του Χριστού στον κόσμο και είχε τόσο άγια ζωή, ονομάστηκε ο «**σεβασμιότερος των προφητών**» και είναι ο τελευταίος προφήτης.

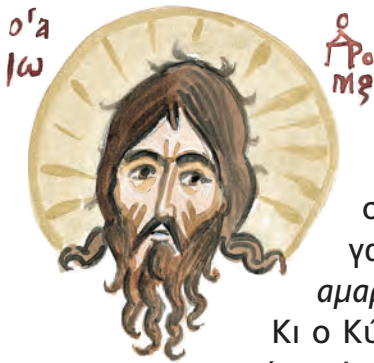
Μαθαίνω τις λέξεις

Πρόδρομος: Αυτός που άνοιξε τον δρόμο του Θεού.

αποτομή (αποκεφαλισμός): Κόψιμο της κεφαλής.

σεβασμιότερος των προφητών: Ο περισσότερο άγιος σεβασμού ανάμεσα στους προφήτες.

Ο Ιησούς κι ο Ιωάννης

Ο Ιωάννης συνήθιζε να λήξει στους ανθρώπους για τον Ιησού: «Σ' αυτόν που θα έρθει μετά από μένα, δεν είμαι άξιος ούτε τα κορδόνια από τα σανδάλια του να λύσω».

Όταν ο Ιωάννης είδε για πρώτη φορά τον Ιησού, είπε στους ανθρώπους που ήταν συγκεντρωμένοι και τον άκουγαν: «**Να ο Αμνός*** του Θεού που σηκώνει πάνω του την αμαρτία του κόσμου».

Κι ο Κύριος όμως αγαπούσε και εκτιμούσε ιδιαίτερα τον Ιωάννη και είπε γι' αυτόν στους μαθητές του: «**Αλήθεια σας λέω, δε γεννήθηκε από γυναίκα άνθρωπος σπουδαιότερος από τον Ιωάννη τον Βαπτιστή**».

Η ακροστιχίδα του Βαπτιστή

Β	_____	Μια φωνή στην έρημο.
Α	_____	Ο αποκεφαλισμός του Ιωάννη.
Π	_____	Προετοίμασε τον δρόμο, για να έρθει ο Ιησούς.
Τ	_____	Σ' αυτό βλέπουμε την εικόνα του Ιωάννη.
Ι	_____	Στην έρημό του ζούσε και δίδασκε ο Ιωάννης.
Σ	_____	Μερικοί πίστευαν πως ο Ιωάννης ήταν ...(αντίστροφα).
Τ	_____	Ήταν γι' αυτόν τ' αγριόχορτα.
Η	_____	Ο άρχοντας που διέταξε τον αποκεφαλισμό του.
Σ	_____	Ήταν ο των προφητών.

Με λίγα
ρήγια

- ✓ Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος ζούσε στην έρημο του Ιορδάνη με προσευχή και νηστεία. Καλούσε τους ανθρώπους σε μετάνοια και προετοίμαζε τον δρόμο για τον ερχομό του Χριστού.
- ✓ Δε δίστασε να ελέγξει ακόμη και την αμαρτωλή ζωή του άρχοντα Ηρώδη.
- ✓ Η Εκκλησία μας τον τιμά ως τον πιο σεβασμίο από τους προφήτες και ως Βαπτιστή του Χριστού.

Με μία φράση

Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος προετοίμασε τον δρόμο του Χριστού με το κήρυγμά του, τη ζωή του και το μαρτυρικό του τέλος.

* Αμνός (αρνί): Παρομοιάζει τον Ιησού με άκακο αρνί.

Παλαιστίνη: Ο τόπος που περπάτησε ο Χριστός

Στα ανατολικά της Μεσογείου, εκεί που κυλάει ο ποταμός *Ιορδάνης*, βρίσκεται η *Παλαιστίνη*. Η περιοχή που έζησε και

δίδαξε ο Χριστός έχει πολλούς λόφους, βράχια και την έρημο της *Ιουδαίας*. Έχει ακόμη τη θάλασσα της *Γαλιλαίας*, η οποία δεν είναι άλλη από τη μεγάλη λίμνη της Γεννησαρέτ. Εκεί πρωτοξεκίνησε ο Χριστός το κήρυγμά του. Η θάλασσα αυτή είναι γνωστή και από τους ψαράδες της, που τόσο συχνά αναφέρονται στα θαύματα του Ιησού. Τα μέρη αυτά της Παλαιστίνης ονομάζονται και «*Άγιοι Τόποι*», γιατί εκεί περπάτησε ο Χριστός.

Στην Παλαιστίνη συναντάμε και την πόλη Βηθλεέμ. Εκεί γεννήθηκε ο Ιησούς, ενώ στην πόλη Ναζαρέτ μεγάλωσε και πέρασε τα πρώτα χρόνια της ζωής του πάνω στη γη. Σημαντική πόλη της Παλαιστίνης είναι η Ιερουσαλήμ. Εδώ έγινε η είσοδος του Χριστού πάνω σε ένα γαϊδουράκι την Κυριακή των Βαΐων λίγο πριν από τη σταύρωσή του.

Τα χρόνια που ζούσε ο Χριστός, η Παλαιστίνη ήταν στην κυριαρχία των Ρωμαίων. Εκεί κατοικούσαν πολλές και διαφορετικές φυλές.

Οι έμποροι πουλούσαν στις αγορές τηνπραμάτεια τους. Στον Ναό του Σολομώντα οι **ραβίνοι** δίδασκαν και εξηγούσαν τις **Γραφές** στον λαό. Στους δρόμους βάδιζε κι ο Χριστός, ενώ πολλοί ήταν οι άνθρωποι που τον ακολουθούσαν. Τα ταξίδια τους στις πόλεις και στα χωριά της Παλαιστίνης ήταν δύσκολα αλλιά και γεμάτα εκπλήξεις. Έβλεπαν τα θαύματα του Χριστού και μάθαιναν για τη δύναμη της αγάπης.

Η θέση και οι πόλεις της Παλαιστίνης

Η ζωή στην Παλαιστίνη τα χρόνια του Χριστού

Μαθαίνω τις λέξεις

ραβίνοι: Οι μορφωμένοι Ισραηλίτες που εξηγούσαν τα ιερά κείμενα.

Γραφές: Τα ιερά κείμενα των Ισραηλιτών, πριν από τον ερχομό του Χριστού στη γη και τη διδασκαλία του.

Βλέπω, βρίσκω, φτιάχνω

Σε έναν παγκόσμιο χάρτη βρίσκω μαζί με τους συμμαθητές μου την Παλαιστίνη. Στη συνέχεια σχεδιάζω με τη βοήθεια διάφανου χαρτιού τον χάρτη που έχω στο βιβλίο μου ή προσπαθώ να τον κάνω ανάγλυφο με τη βοήθεια πλάστελίνης. Μπορώ να χρησιμοποιήσω αρνάκια, φοίνικες και βάρκες, από τα παιχνίδια μου, για να κάνω την αναπαράσταση πιο φυσική.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Βλέπουμε τον χάρτη της Παλαιστίνης. Βρίσκουμε την Ιερουσαλήμ, την Ιουδαία, τη Γαλιλαία, τη Ναζαρέτ. Ενώνουμε με μια γραμμή στον χάρτη τα μέρη αυτά στα οποία ο Χριστός περπάτησε και έκανε τα θαύματά του.

Σκηνές από τους Αγίους Τόπους

Από το διαδίκτυο, από την εγκυκλοπαίδεια ή από ένα τουριστικό γραφείο φέρνω στην τάξη εικόνες από την Παλαιστίνη, τη Βηθλεέμ, τη Γαλιλαία. Φτιάχνω μ' αυτές ένα φωτογραφικό λεύκωμα. Ψάχνω και βρίσκω τι φορούσαν οι άνθρωποι που ζούσαν στους Αγίους Τόπους, τι έτρωγαν, πού ταξίδευαν. Με τη βοήθεια των εικόνων που έχω μαζέψει «παίζω» στην τάξη κάνοντας μια σκηνή από την εποχή εκείνη.

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Χριστός και οι Απόστολοι έζησαν και δίδαξαν στην Παλαιστίνη, δηλαδή στους «Αγίους Τόπους», όπως λέμε σήμερα.
- ✓ Η Παλαιστίνη βρίσκεται στα νοτιοανατολικά της Μεσογείου.
- ✓ Η Βηθλεέμ, η Ιερουσαλήμ, η Ναζαρέτ, η έρημος της Ιουδαίας, η Γαλιλαία είναι μερικές περιοχές της Παλαιστίνης.

Με μία φράση

Ο Χριστός έζησε και δίδαξε στην Παλαιστίνη.

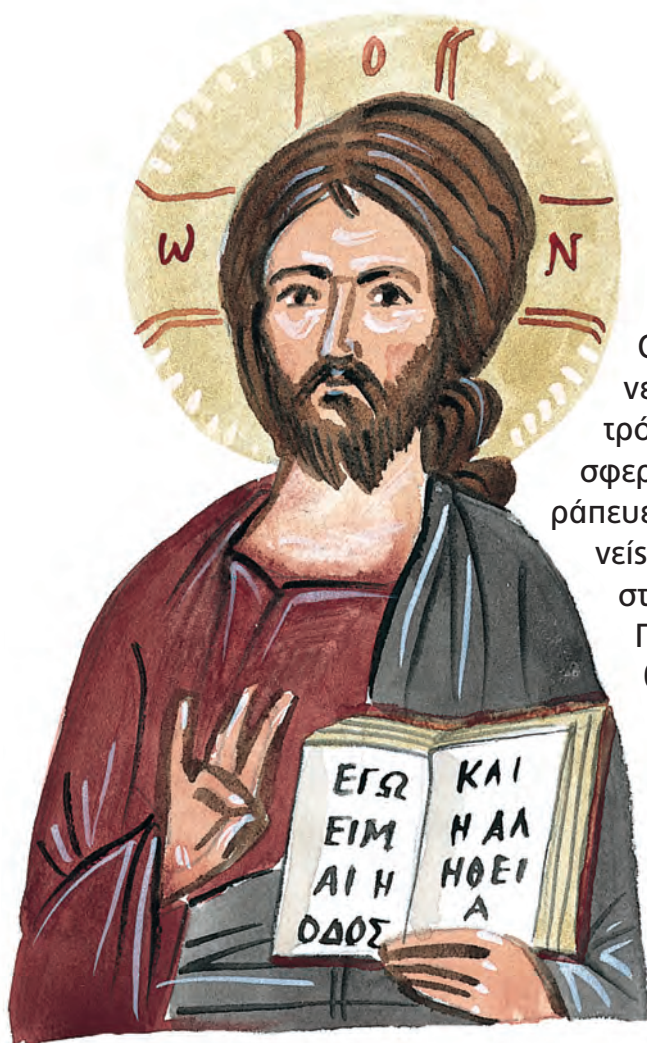
Όταν ο Θωμάς ρώτησε τον Χριστό: «Πώς θα γνωρίσουμε τον δρόμο που οδηγεί στη Βασιλεία του Θεού;», εκείνος του απάντησε:

«Εγώ είμαι η **οδός** και η αλήθεια και η ζωή». Δηλαδή ο Χριστός ο ίδιος είναι ο δρόμος, για να ζήσουμε μια αληθινή κι ευτυχισμένη ζωή.

Αν δούμε με συντομία τη ζωή του Χριστού στη γη, θα καταλάβουμε γιατί είπε αυτά τα λόγια.

*Ο Χριστός μάς
δείχνει τον δρόμο*

*Ο Χριστός μάς καλεί
να βαδίσουμε τον δρόμο
που χάραξε*

Ο Θεός, από τη μεγάλη του αγάπη για τον άνθρωπο και για να τον ξαναφέρει κοντά του έστειλε στη γη τον γιο του. Ο Χριστός είναι ο Υιός του Θεού που έγινε άνθρωπος. Γεννήθηκε με θαυμαστό τρόπο. Στην πορεία του πάνω στη γη, πρόσφερε την αγάπη του στους ανθρώπους. Θεράπευε με τη θείκή του δύναμη όσους ασθενείς τον πλησίαζαν με πίστη. Μάλιστα ανάστησε και κάποιους που είχαν πεθάνει. Παντού όπου πήγαινε μιλούσε στους ανθρώπους για τον καινούριο κόσμο της Βασιλείας του Θεού. Συζητούσε μαζί τους και τους καλούσε να μετανοήσουν και να βαδίσουν τον δρόμο του. Δηλαδή να ζήσουν όπως εκείνος τους δίδαξε.

Λίγο πριν τον συλλάβουν και τον οδηγήσουν στον σταυρικό θάνατο, έδωσε, όπως είδαμε, στους μαθητές του την πιο πολύτιμη εντολή: *Να αγαπούν ο ένας τον άλλο, όπως τους αγάπησε και αυτός.*

Έτσι ο Χριστός έδειξε ότι αυτός είναι η οδός, ο δρόμος που οδηγεί τους ανθρώπους στη σωστή σχέση μεταξύ τους και με τον Θεό.

Μαθαίνω τις ηέξεις

οδός: Δρόμος.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

Ο Κύριος αποκαλείται οδός, επειδή βαδίζουμε προς αυτόν με βοηθούς τον φωτισμό της γνώσης και τα αγαθά έργα μας. Αυτή είναι μια πορεία δύσκολη, που βασίζεται στην πίστη. Όμως είναι και ο μοναδικός δρόμος, για να φτάσουμε στον Θεό. Ένας δρόμος ευθύς χωρίς πολλή μονοπάτια που μπερδεύουν τους ανθρώπους.

Μέγας Βασίλειος

Συζητώ και γράφω

Ποιοι δρόμοι, που ακολουθεί ο άνθρωπος στον σημερινό κόσμο μοιάζουν με τον δρόμο του Χριστού και ποιοι όχι;

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Χριστός με τη διδασκαλία και τα θαύματά του έδειξε τον δρόμο της αγάπης στους ανθρώπους.
- ✓ Ο Χριστός με τον σταυρικό θάνατό του και την Ανάστασή του μας οδήγησε στη Βασιλεία του Θεού.

Με μία φράση

Ο Χριστός έδειξε ότι ο ίδιος είναι ο δρόμος, για να πορευτούν οι άνθρωποι στη ζωή τους.

Ο Χριστός στην πορεία του για να γνωρίσουν οι άνθρωποι τον δρόμο του δεν ήταν μόνος. Μαζί του είχε διαλέξει δώδεκα ανθρώπους, για να τον ακολουθούν και να γίνουν οι μαθητές του.

**Ανδρέας και
Σίμων Πέτρος**

Πρώτα κάλεσε τον Ανδρέα. Γι' αυτό ο Ανδρέας, που ήταν ψαράς, ονομάστηκε Πρωτόκλητος. Ο αδερφός του Σίμων, ψαράς κι αυτός, όταν άκουσε ότι βρήκαν τον Μεσσία, θέλησε να τον συναντήσει. Ο Χριστός χρησιμοποίησε τη βάρκα του, για να μιλήσει στον λαό. Κατόπιν με θαύμα του γέμισε τα δίχτυα με ψάρια. Ο Σίμων τότε ένιωσε πόσο μικρός ήταν μπροστά στη θεότητα του Κυρίου, αλλά ο Ιησούς τον καθησύχασε λέγοντάς του: «Μη φοβάσαι» και είπε στα δύο αδέρφια: «Ακολουθήστε με και θα σας κάνω ψαράδες ανθρώπων». Αυτό έκαναν όχι μόνο ο Ανδρέας και ο Σίμων, που ο Κύριος τον ονόμασε Πέτρο, αλλά και τα αδέρφια Ιωάννης και Ιάκωβος –ψαράδες επίσης– που τα άφησαν όλα και τον ακολούθησαν.

Αργότερα ήρθε η σειρά του Φίλιππου και του φίλου του Ναθαναήλ. Μια άλλη φορά ο Ιησούς κάλεσε με μια του κουβέντα τον **τελώνη** Λευί. Αυτός τότε παράτησε τα πλούτη, ακολούθησε τον Κύριο και ονομάστηκε Ματθαίος.

**Οι άλλοι μαθητές
του Χριστού**

Έτσι, σιγά σιγά ο Χριστός καλούσε κοντά του και άλλους μαθητές. Έγιναν οι αχώριστοι σύντροφοί του, τον εμπιστεύτηκαν και τον αγάπησαν. Και ο Ιησούς τους προετοίμαζε, για να μεταφέρουν το καινούριο μήνυμα της Βασιλείας του Θεού σ' όλο τον κόσμο.

Μαθαίνω τις ηέξεις

τελώνης: Αυτός που μάζευε φόρους στην ιουδαϊκή κοινωνία.

Οι δώδεκα μαθητές του Χριστού

Ανδρέας
Σίμων Πέτρος
Ιάκωβος του Ζεβεδαίου
Ιωάννης
Φίλιππος
Ναθαναήλ

Ματθαίος
Θωμάς
Ιάκωβος του Αλφαίου
Θαδδαίος
Σίμων ο Κανανίτης
Ιούδας

Συζητώ στην τάξη

Τι μπορεί να σημαίνει ο λόγος του Χριστού: «Ακολουθήστε με και θα σας κάνω ψαράδες ανθρώπων».

Με λίγα
λόγια

- ✓ Ο Χριστός κάλεσε κοντά του πρώτα τον Ανδρέα, τον Σίμωνα Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη που ήταν ψαράδες.
- ✓ Ο Φίλιππος, ο Ναθαναήλ και ο Λευί (Ματθαίος) άφησαν τα πάντα μ' έναν λόγο του Κυρίου και τον ακολούθησαν.
- ✓ Οι μαθητές του Χριστού έζησαν κοντά του και γνώρισαν τον δρόμο του.
- ✓ Οι μαθητές του Χριστού συνέχισαν το έργο του και βάδισαν τον δρόμο του.

Με μία φράση

Οι μαθητές του Χριστού τον γνώρισαν καλύτερα απ' όλους και ακολούθησαν τον δρόμο της αγάπης και της θυσίας, όπως κι εκείνος.

Σ’ ένα σπίτι της πόλης Καπερναούμ βρισκόταν ο Χριστός. Το νέο διαδόθηκε γρήγορα στην πόλη και αρκετός κόσμος άρχισε να συγκεντρώνεται. Είχαν ακούσει πολλή για τη διδασκαλία και τα θαύματά του. Άνθρωποι διψασμένοι για τον λόγο του Θεού, αλλά και άνθρωποι πονεμένοι, απογοητευμένοι, με προβλήματα στη ζωή τους. Κι ο Ιησούς άρχισε να μιλάει στον κόσμο.

Κάποια στιγμή έφεραν στο σπίτι αυτό έναν **παράλυτο** άνθρωπο που τον κουβαλούσαν τέσσερα άτομα. Ήταν όμως αδύνατο να πλησιάσουν τον Χριστό, γιατί υπήρχε πάρα πολύς κόσμος. Όμως αυτοί δεν έχασαν το θάρρος τους. Άνοιξαν μια τρύπα στη στέγη του σπιτιού, τον κατέβασαν κοντά στον Χριστό και τον παρακάλεσαν να τον θεραπεύσει.

Όταν είδε ο Ιησούς τη μεγάλη πίστη τους, συγκινήθηκε και είπε στον άρρωστο άνδρα:
– Παιδί μου, οι αμαρτίες σου συγχωρούνται... Πάρε το κρεβάτι σου και πήγαινε στο σπίτι σου.

Και ο άνθρωπος που ήταν τόσα χρόνια παράλυτος σηκώθηκε μπροστά σε όλους, πήρε το κρεβάτι του και βγήκε έξω.

Το γεγονός έκανε μεγάλη εντύπωση και συγκίνησε τους ανθρώπους που βρίσκονταν εκεί. Όλοι δόξαζαν τον Θεό λέγοντας: «Τόσο θαυμαστά πράγματα δεν ξαναείδαμε».

Στην περίπτωση αυτού του πονεμένου ανθρώπου συνεργάστηκαν η πίστη του με το ενδιαφέρον και τη φροντίδα των δικών του. Η αγάπη είναι **ποθυμήχανη** κι εφευρετική. Οι συνοδοί του παραλύτου δεν απογοητεύτηκαν, γιατί δεν μπορούσαν να φτάσουν κοντά στον Ιησού, αλλά αναζήτησαν και βρήκαν λύσεις.

Μαθαίνω τις ηέξεις

παράλυτος: Άνθρωπος που δεν μπορεί να περπατήσει και μερικές φορές και να κουνήσει τα χέρια του.

ποθυμήχανη: Βρίσκει λύσεις στα προβλήματα.

Λόγια του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά για την αγάπη

«Ο καθένας σας να ευεργετεί τον διπλανό του με πολλούς τρόπους, με όσα έχει. Δεν μπορείς να θεραπεύσεις αρρώστους με λόγο που κάνει θαύματα; Μπορείς όμως να τον θεραπεύσεις με μια παρηγορητική* κουβέντα. Αν μάλιστα τον υπηρετήσεις μόνος σου στις ανάγκες του, έχεις βοηθήσει και υπηρετήσει τον ίδιο τον Χριστό. Εάν του μεταδώσεις από τα απαραίτητα που εσύ έχεις, θα αξιωθείς τη βασιλεία του Χριστού σαν να έδωσες και να τάισης και να πότισες τον ίδιο... Μπορείς ακόμη να γίνεις δάσκαλος με τα έργα σου.»

«Γιατροί του Κόσμου»

Το 1980 ιδρύθηκε στη Γαλλία μια οργάνωση γιατρών που σκοπό της είχε τη φροντίδα, νοσηλεία και θεραπεία ανθρώπων όλου του κόσμου με σοβαρές ασθένειες, τραυματισμούς, αναπηρίες. Πολύ σύντομα η οργάνωση απέκτησε στα διάφορα κράτη ξεχωριστά τμήματα και φρόντισε να στείλει αποστολές σε κοντινές ή μακρινές περιοχές που τις ταλαιπωρούσαν οι μεταδοτικές αρρώστιες, οι πόλεμοι κ.λπ. Μια αξιόπαινη πρωτοβουλία ανθρώπων που με κίνδυνο πολλής φορές της ζωής τους υπηρετούσαν και υπηρετούν τους ταλαιπωρημένους, τους αρρώστους, τους τραυματισμένους αδελφούς μας.

Προσπάθησε να βρεις περισσότερες πληροφορίες για τους «Γιατρούς του Κόσμου» και παρουσίασέ τις στην τάξη.

Συζητώ και γράφω

Με ποιους τρόπους μπορείς να βοηθήσεις κι εσύ ανθρώπους με σοβαρά προβλήματα υγείας;

Συζητώ στην τάξη

Τι ήταν αυτό που έκανε τον Ιησού να θεραπεύσει τον παράλυτο;

Με λίγα λόγια

- ✓ Οι συγγενείς και οι φίλοι του παραλύτου έφεραν με πίστη τον άνθρωπό τους στον Ιησού.
- ✓ Στην πρώτη δυσκολία δεν απογοητεύτηκαν, η αγάπη τους ξεπέρασε τα εμπόδια.
- ✓ Ο Κύριος βλέποντας την πίστη τους θεράπευσε τον άρρωστο άνθρωπο.

Με μία φράση

Ο Χριστός δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αγάπη και φροντίδα σ' όσους υποφέρουν και ζητούν τη βοήθειά του με πίστη.

* παρηγορητική: Αυτή που δίνει κουράγιο και απαλύνει τον πόνο.

Στην πόλη Ιεριχώ κόσμος πολύς συγκεντρώθηκε, για να δει και ν' ακούσει τον Ιησού. Ανάμεσά τους και ο Ζακχαίος, που ήταν τελώνης, δηλαδή φοροεισπράκτορας. Οι τελώνες ήταν **περιφρονημένοι**, γιατί έπαιρναν περισσότερο φόρο από εκείνον που έπρεπε να πληρώσουν οι άνθρωποι. Επειδή ο Ζακχαίος ήταν κοντός και δεν ήταν εύκολο να διακρίνει τον Χριστό, σκαρφάδωσε σε μια συκομουριά* και με ανυπομονησία προσπαθούσε να τον ξεχωρίσει μέσα στο πλήθος.

Ώφνικα ο Ιησούς γύρισε προς το μέρος του και του είπε:

– Ζακχαίε, κατέβα γρήγορα, γιατί σήμερα θα έρθω στο σπίτι σου.

Γεμάτος έκπληξη και χαρά ο Ζακχαίος κατέβηκε και έτρεξε να ετοιμάσει το σπίτι του, για να υποδεχτεί τον Ιησού. Κάποιοι όμως που βρέθηκαν μπροστά στο περιστατικό απόρνησαν κι άρχισαν να διαμαρτύρονται ταραγμένοι:

– Καλά, στο σπίτι αυτού του αμαρτωλού βρήκε να μείνει ο Διδάσκαλος;

Ο Κύριος όμως, που βλέπει στις καρδιές των ανθρώπων, ήξερε. Ήξερε πως ο Ζακχαίος δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένος από τη ζωή του και ζητούσε μια ευκαιρία ν' αλλιάξει τρόπο ζωής, δηλαδή να μετανοήσει. Ο ερχομός του Ιησού στο σπίτι του Ζακχαίου έμοιαζε μ' ένα απλωμένο χέρι σε κάποιον που ζητάει βοήθεια.

Κι ο Ζακχαίος ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα του Ιησού. Μπροστά σε όλους εκείνους που τον γνώριζαν και ήξεραν την παλιά ζωή του είπε:

– Κύριε, υπόσχομαι να δώσω τα μισά από τα υπάρχοντά μου στους φτωχούς και ν' ανταποδώσω στο τετραπλάσιο όσα πήρα με αδικίες.

Τότε ο Ιησούς είπε σ' όσους ήταν εκεί μαζεμένοι:

– Σήμερα μπήκε η σωτηρία σ' αυτό το σπίτι. Γιατί ο **Υιός του Ανθρώπου** ήρθε στον κόσμο, για να σώσει τους ανθρώπους που έχουν χάσει τον δρόμο τους.

* συκομουριά: Δέντρο που έχει φύλλα σαν της μουριάς και καρπούς σαν σύκα.

Μαθαίνω τις λέξεις

περιφρονημένοι (περιφρονώ): άνθρωποι που οι άλλοι δεν τους εκτιμούν.

Υιός του Ανθρώπου: Με τη φράση αυτή ο Χριστός αναφέρεται στον εαυτό του που, αν και Θεός, έγινε άνθρωπος για τη σωτηρία του κόσμου.

Πώς ένωθε ο Ζακχαΐος

«...Τελώνης ήταν και ο Ζακχαΐος. Αδίκησε και εκμεταλλεύτηκε τον κόσμο. Ήταν πλούσιος. Από την άγρια εκμετάλλευση έγινε πλουσιότερος. Ήταν όμως ευτυχής; Από την ομολογία που κάνει μπροστά στον Χριστό φαίνεται ότι ήταν δυστυχισμένος. Ο ιδρώτας και το αίμα τού φτωχού λαού που εκμεταλλευόταν δεν τον άφηναν ήσυχο. Τον βασάνιζαν. Ένωθε το βάρος της ενοχής του. Ένωθε τις τύψεις της συνείδησής του. Δεν αντέχει πια το βάρος που πηλακώνει τα στήθη του. Δεν αντέχει το σκουλήκι που κατατρώνει τα σωθικά του. Πηγαίνει στον Χριστό. Εκείνος καταλαβαίνει το δράμα του. Τον επισκέπτεται στο σπίτι του. Και εκεί με τρεμάμενη φωνή ομολογεί ο Ζακχαΐος: Κύριε, πλούτισα με άδικο μέσα. Υπάρχουν άνθρωποι στην Ιερικώ, που φτώχυναν εξαιτίας μου. Σ' αυτούς δίνω τη μισή περιουσία μου. Και όσους αδίκησα με απάτες σ' αυτούς θα δώσω το τετραπλάσιο της ζημιάς που τους προξένησα. Το θαύμα είχε συντελεσθεί....»

Γεώργιος Χ. Τσακαλίδης, «Λόγος οικοδομής», Περιοδικό Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης

Συζητώ στην τάξη

- α) Γιατί ο Ιησούς πήγε στο σπίτι ενός περιφρονημένου;
- β) Τι σήμαινε η φράση του Ιησού: «Σήμερα μπήκε η σωτηρία σ' αυτό το σπίτι»;

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Ζακχαΐος ζητούσε μια ευκαιρία, για ν' αλλιάξει τρόπο ζωής.
- ✓ Ο Ιησούς είδε στην καρδιά του Ζακχαΐου την επιθυμία του για μετάνοια.
- ✓ Ο Ζακχαΐος όχι μόνο αλλιάζει τρόπο ζωής, αλλιά κι επανορθώνει τις αδικίες που έκανε.

Με μία φράση

Ο Ζακχαΐος δεν έμεινε στην αμαρτωλή ζωή του, αλλιά δέχτηκε το κάλεσμα του Ιησού κι αλλιάξε τρόπο ζωής.

Η **πυξίδα** είναι το εργαλείο που μας βοηθάει να μη χαθούμε. Τα καράβια, τα αεροπλάνα, οι πεζοπόροι που ταξιδεύουν τη χρειάζονται, για να βρίσκουν τον προσανατολισμό τους και να συνεχίζουν την πορεία τους.

*Η πυξίδα
γι' αυτούς
που ταξιδεύουν*

Ο Χριστός, όπως κάθε καλός καπετάνιος και οδηγός, μας έδωσε τη δική του πυξίδα. Είναι τα τέσσερα **Ευαγγέλια**, που με τα ιερά τους λόγια μας βοηθούν να μη χάσουμε τον δρόμο μας στην **πνευματική πορεία**. Αυτοί που έγραψαν τα Ευαγγέλια, οι ευαγγελιστές, είναι τέσσερις: ο Ματθαίος, ο Μάρκος, ο Λουκάς και ο Ιωάννης.

Το Ευαγγέλιο έχει μεγάλη σημασία για τη ζωή της Εκκλησίας και για τη ζωή του κάθε χριστιανού. Γι' αυτό στις εκκλησίες μας η θέση του είναι πάνω στην **Αγία Τράπεζα**. Τοποθετείται εκεί με σεβασμό σαν να ήταν ο ίδιος ο Χριστός. Όταν ο ιερέας παίρνει από την Αγία Τράπεζα το Ευαγγέλιο και διαβάξει στους πιστούς τα ιερά κείμενα, πρέπει να θυμόμαστε πως εκείνη τη στιγμή μιλάει ο ίδιος ο Χριστός. Με το στόμα του ιερέα διδάσκει τους ανθρώπους λόγια αγάπης και τους δείχνει τον δρόμο για το ταξίδι της *καινούριας τους ζωής*.

Μαθαίνω τις λέξεις

πυξίδα: Ένα όργανο προσανατολισμού που δείχνει τον Βορρά.

Ευαγγέλιο: Είναι η καλή είδηση για τον ερχομό του Σωτήρα στον κόσμο. Ευαγγέλια είναι τα βιβλία που περιέχουν τη ζωή και τη διδασκαλία του Χριστού.

πνευματική πορεία: Όλα όσα σκεφτόμαστε και πρέπει να ακολουθήσουμε κατά τη διάρκεια της ζωής μας, για να βαδίσουμε σωστά τον δρόμο του Θεού.

Αγία Τράπεζα: Το τραπέζι που βρίσκεται μέσα στο Ιερό κάθε ορθόδοξου χριστιανικού ναού. Πάνω σ' αυτό τελείται το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.

Συζητώ στην τάξη

Διαβάζω το παρακάτω κείμενο με το περιεχόμενο των τεσσάρων Ευαγγελίων. Κάνω μια δική μου ερώτηση για κάθε Ευαγγέλιο στους συμμαθητές μου:

Οι τέσσερις ευαγγελιστές

Το Ευαγγέλιο του Μάρκου: Είναι το πρώτο Ευαγγέλιο που γράφτηκε. Στο Ευαγγέλιο αυτό στηρίχθηκαν ο Ματθαίος και ο Λουκάς. Ο Μάρκος παρακολουθούσε τον Απόστολο Πέτρο, τον μαθητή του Χριστού. Βρισκόταν συνεχώς κοντά του κι έτσι κατέγραφε τα γεγονότα από το στόμα ενός μαθητή που έζησε μαζί με τον Χριστό.

Το Ευαγγέλιο του Ματθαίου: Ο Ματθαίος γράφει για τον Χριστό από τη Γέννησή του ως τη στιγμή που ξεκίνησε τη διδασκαλία του. Στη συνέχεια, μας περιγράφει τα θαύματα και τη δράση του όσο βρισκόταν πάνω στη γη, κοντά στους ανθρώπους. Ο Ματθαίος στο τέλος παρουσιάζει τα γεγονότα της Σταύρωσης και της Ανάστασης του Κυρίου.

Το Ευαγγέλιο του Λουκά: Ο Λουκάς ήταν γιατρός. Έγραψε τα γεγονότα από το έργο του Χριστού όπως τα άκουγε από τον Παύλο. Έδωσε επίσης μεγάλη σημασία σε όσα έγιναν πριν αλλήλ και μετά τη Γέννηση του Ιησού.

Το Ευαγγέλιο του Ιωάννη: Ο Ιωάννης ήταν ο αγαπημένος μαθητής του Χριστού κι έγραψε όσα είδε να συμβαίνουν και να λέει ο ίδιος ο Υιός του Θεού. Το Ευαγγέλιο του Ιωάννη μας μιλάει για τη ζωή του Χριστού στη γη αλλήλ και για την επιστροφή του στον ουρανό.

Όλα τα Ευαγγέλια γράφτηκαν στην ελληνική γλώσσα και μέχρι σήμερα έχουν μεταφραστεί σχεδόν σε όλες τις γλώσσες του κόσμου.

Μια φράση από το Ευαγγέλιο του Λουκά

Θα χρειαστούμε μια Καινή Διαθήκη.

Γράφουμε και συζητάμε μια φράση από το Ευαγγέλιο του Λουκά: «Κύριε, δίδαξέ μας πώς να προσευχόμαστε... και τους είπε: Όταν προσεύχεστε να λέτε, *Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς...*» (Λουκ. 11, 2)

Μπορείς να βρεις κι άλλες φράσεις από την Καινή Διαθήκη και να τις σχολιάσεις.

Ένα λεύκωμα για την τάξη μου

Στα βιβλία τέχνης, βυζαντινής αγιογραφίας, ιστορίας ή στο διαδίκτυο μπορείς να αναζητήσεις εικόνες ή πίνακες ζωγραφικής με τους τέσσερις ευαγγελιστές. Ένωσε τις εικόνες με κείμενά σου και φτιάξε λευκώματα που θα τα παρουσιάσεις στους συμμαθητές σου.

Το ήξερες αυτό;

Σε κάθε ορθόδοξο χριστιανικό ναό οι τέσσερις ευαγγελιστές είναι ζωγραφισμένοι στα τέσσερα σημεία που ενώνουν τον τρούηλο του ναού με τις κολόνες. Οι αγιογράφοι θέλουν να πουν με τον τρόπο αυτό πως οι ευαγγελιστές είναι στηρίγματα της πίστης μας.

Με λίγα λόγια

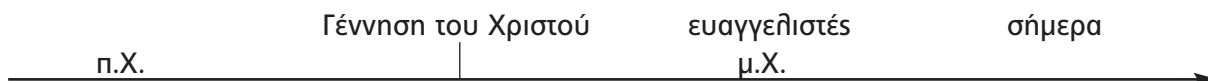
- ✓ Τα τέσσερα Ευαγγέλια γράφτηκαν από τον Ματθαίο, τον Μάρκο, τον Λουκά και τον Ιωάννη.
- ✓ Στα Ευαγγέλια, οι ευαγγελιστές γράφουν τα γεγονότα από τη ζωή, το έργο και τη διδασκαλία του Χριστού.
- ✓ Τα Ευαγγέλια μοιάζουν με πυξίδα που μας δείχνει την πνευματική πορεία που πρέπει να ακολουθήσουμε.
- ✓ Η θέση του Ευαγγελίου είναι στο κέντρο της Αγίας Τράπεζας και δείχνει έτσι την κεντρική θέση που έχει στη ζωή των χριστιανών.

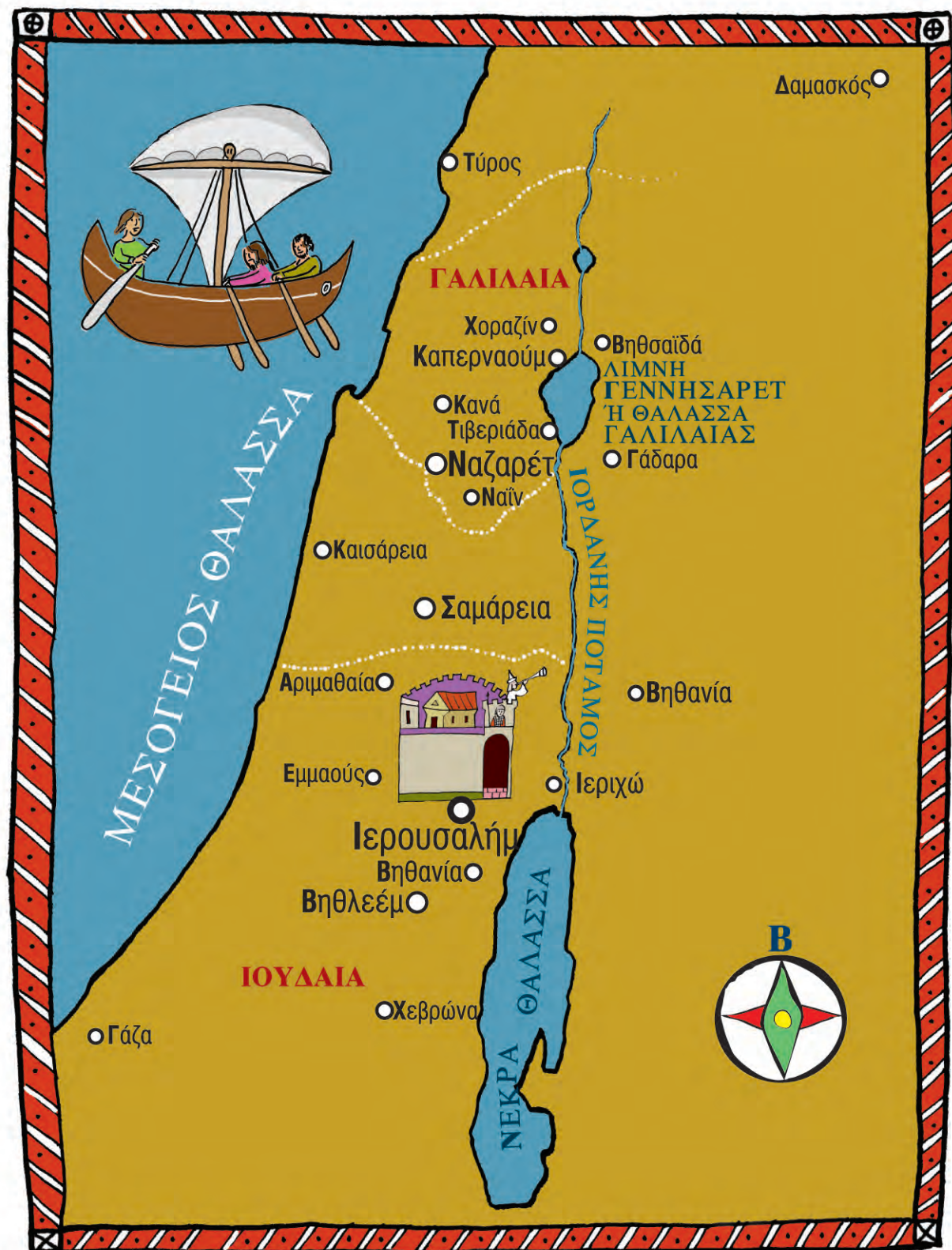
Με μία φράση

Τα τέσσερα Ευαγγέλια είναι η πυξίδα, για να βαδίσουμε με ασφάλεια στον δρόμο της καινούριας ζωής που χάραξε ο Χριστός.

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

ΧΑΡΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

ΝΕΟΣ
ΔΡΟΜΟΣ
ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ
ΖΩΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Πενήντα μέρες μετά την Ανάσταση του Χριστού, είχαν μαζευτεί στα Ιεροσόλυμα πιστοί Ιουδαίοι από διαφορετικούς τόπους, για να προσκυνήσουν στον Ναό. Στην πόλη βρίσκονταν και οι μαθητές του Χριστού, οι οποίοι ζούσαν όλοι μαζί και προσεύχονταν περιμένοντας, όπως τους είχε πει ο Κύριος.

*Οι μαθητές
του Χριστού
περιμένουν*

Ξαφνικά από το βάθος του ουρανού ακούστηκε μια δυνατή βοή, σαν να φυσούσε δυνατός άνεμος. Η βοή αυτή ήρθε και μπήκε στο σπίτι που ήταν συγκεντρωμένοι οι μαθητές του Χριστού.

*Το γεγονός
της Πεντηκοστής*

Τότε είδαν να κάθονται πάνω στα κεφάλια τους παράξενες φλόγες σαν πύρινες γλώσσες. Αμέσως ένιωσαν να γεμίζουν με δύναμη. Το μυαλό τους φωτίστηκε και θάρρος πλημμύρισε την καρδιά τους. Ήταν το Άγιο Πνεύμα που έφερε αυτή τη μεγάλη αλλαγή πάνω τους.

Την ίδια ώρα έφτασε πλήθος ανθρώπων έξω από το σπίτι των μαθητών, γιατί κατάλαβαν ότι εκεί σταμάτησε το βουητό που άκουσαν. Οι Απόστολοι γεμάτοι από τη χάρη του Αγίου Πνεύματος χωρίς να φοβούνται πια, βγήκαν έξω και άρχισαν να μιλούν για τον Χριστό σε διαφορετικές γλώσσες, για να τους καταλαβαίνουν όλοι.

Αυτό ήταν το πρώτο κήρυγμα των Αποστόλων. Περίπου τρεις χιλιάδες πίστεψαν και βαπτίσθηκαν εκείνη την ημέρα. Γι' αυτό και η Πεντηκοστή δεν είναι μόνο η μέρα που φωτίστηκαν οι Απόστολοι από το Άγιο Πνεύμα. Θεωρείται και η ημέρα που **ιδρύθηκε** η Εκκλησία μας.

*Η ίδρυση
της Εκκλησίας*

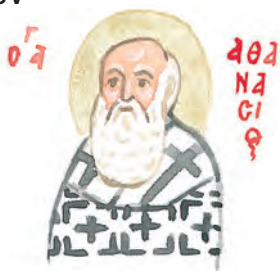
Μαθαίνω τις λέξεις

ιδρύθηκε (ιδρύω): Δημιουργήθηκε, έγινε για πρώτη φορά.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

Γλώσσες σαν φλόγες φωτιάς κάθισαν στον καθένα από τους Αποστόλους και γέμισαν όλοι από το Άγιο Πνεύμα. Γιατί όσοι φορούν το Πνεύμα του Θεού, φορούν φως. Κι αυτοί που φορούν φως, έχουν φορέσει τον Χριστό.

Μέγας Αθανάσιος

Απολυτίκιο

Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἁγίους ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλήνθρωπε, δόξα σοι.

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Ευλογημένος να 'σαι, Χριστέ, ο Θεός μας, εσύ που έκανες σοφούς τους ψαράδες στέλνοντάς τους το Άγιο Πνεύμα και μ' αυτούς γνώρισε τον λόγο σου όλος ο κόσμος. Δοξασμένος να είσαι, φιλήνθρωπε.

Πηγή φωτ.: 2002 Συλλογή Διονυσίου Λοβέρδου, Β.Χ.Μ.

Περιγράψω την εικόνα της Πεντηκοστής

Θα σε βοηθήσουν οι παρακάτω ερωτήσεις:
Ποια πρόσωπα βλέπεις; Πού βρίσκονται;
Πώς εικονίζεται το Άγιο Πνεύμα; Ποιο είναι το πρόσωπο στο κάτω μέρος της εικόνας;

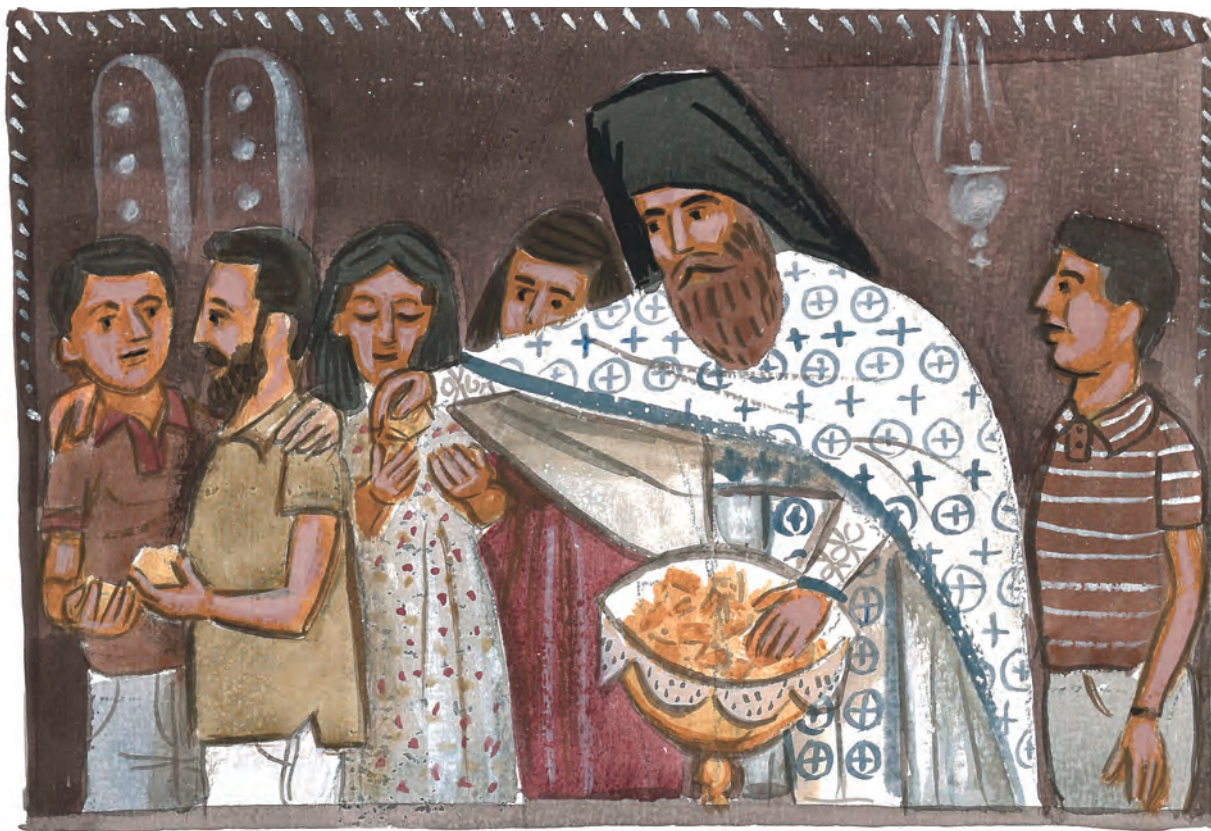
Με λίγα λόγια

- ✓ Οι μαθητές του Χριστού προσεύχονται και περιμένουν να πραγματοποιηθεί η υπόσχεσή του.
- ✓ Το Άγιο Πνεύμα εμφανίζεται σαν πύρινες γλώσσες πάνω στους μαθητές και τους γεμίζει με δύναμη, θάρρος και σοφία.
- ✓ Με το πρώτο κήρυγμα των Αποστόλων πιστεύουν και βαπτίζονται πολλοί στο όνομα του Χριστού και έτσι ιδρύεται η Εκκλησία μας.

Με μία φράση

Όπως το Άγιο Πνεύμα φωτίσε τότε τους μαθητές του Χριστού για να ξεκινήσουν την πορεία τους προς τους λαούς της γης, έτσι και σήμερα βρίσκεται στην Εκκλησία για να μας φωτίζει, να μας ενώνει και να μας οδηγεί στην πορεία μας προς τον Χριστό.

Μετά την Πεντηκοστή το Άγιο Πνεύμα φώτισε τους ανθρώπους και τους ένωσε σε μια νέα κοινότητα, την Εκκλησία. Άρχισαν σιγά σιγά να δημιουργούνται οι πρώτες **χριστιανικές κοινότητες**. Δηλαδή οι πρώτες ομάδες χριστιανών που ακολουθούσαν έναν νέο τρόπο ζωής βασισμένο στην **αδελφoσύνη** και στην αγάπη. Ζούσαν αγαπημένοι και μοιράζονταν ό,τι είχαν. Έτσι δεν υπήρχε κανένας που να στερείται. Όλοι αισθάνονταν ενωμένοι μεταξύ τους σαν ένα σώμα με μια καρδιά και μια ψυχή, που κεφαλή είχε τον ίδιο τον Χριστό.

Πολλά κοινά έωναν τους πρώτους χριστιανούς. Κάθε βράδυ μαζεύονταν όλοι μαζί, για να προσευχηθούν και να τελέσουν το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Κάθονταν όπως τα αδέλφια γύρω από ένα κοινό τραπέζι και μοιράζονταν όλα τα αγαθά. Κι επειδή τα **δείννα** αυτά ήταν γεμάτα από την αγάπη που τους ένωνε, ονομάστηκαν Αγάπες.

Τα χρόνια που πέρασαν έφεραν πολλές αλλαγές στον τρόπο ζωής των χριστιανών. Τίποτα όμως δεν άλλαξε πραγματικά. Και σήμερα οι χριστιανοί ζουν ενωμένοι με αδελφoσύνη και αγάπη μέσα στην ενορία.

Η ζωή των πρώτων χριστιανών

Η κοινή προσευχή, η Θεία Ευχαριστία και τα κοινά δείννα

Η ζωή σήμερα στην ενορία

Μαθαίνω τις λέξεις

χριστιανικές κοινότητες: Μικρές ομάδες χριστιανών που ζουν σύμφωνα με τον τρόπο που δίδαξε ο Χριστός.

αδελφοσύνη: Να ζει κανείς με αγάπη για τον άλλο και να τον στηρίζει στις δύσκολες στιγμές του.

δείπνα (το δείπνο): Τα βραδινά γεύματα.

Τότε και σήμερα

Οι πρώτοι χριστιανοί	Σήμερα στην ενορία
Ζούσαν με αδελφοσύνη και αγάπη.	Ακολουθούμε το παράδειγμα αγάπης των πρώτων χριστιανών.
Μοιράζονταν ό,τι είχαν, χρήματα ή κτήματα, για να μην στερείται κανείς.	Προσφέρουμε χρήματα, ρούχα, τρόφιμα και εθελοντική εργασία, για να βοηθήσουμε εκείνους που έχουν ανάγκη.
Αισθάνονταν ενωμένοι μεταξύ τους σαν ένα σώμα με μια καρδιά και κεφαλή τον Χριστό.	Αισθανόμαστε ενωμένοι μεταξύ μας σαν ένα σώμα με κεφαλή τον Χριστό.
Κάθε βράδυ μαζεύονταν, για να προσευχηθούν και να τελέσουν τη Θεία Ευχαριστία.	Κάθε Κυριακή στην εκκλησία τελούμε το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, προσευχόμαστε και μεταλαμβάνουμε.
Μετά τη Θεία Ευχαριστία κάθονταν σε ένα κοινό τραπέζι και μοιράζονταν τα αγαθά.	Σε πολλές ενορίες μετά την κυριακάτικη Λειτουργία οι χριστιανοί μοιράζονται ένα κέρασμα.

Μικροί δημοσιογράφοι

Φτιάξτε μικρές ομάδες με τους συμμαθητές σας κι επισκεφθείτε τον ναό της ενορίας σας. Με τη βοήθεια των επιτρόπων του ναού συγκεντρώστε πληροφορίες για το ενοριακό σας κέντρο και βρείτε με ποιους τρόπους συνεχίζει σήμερα τον τρόπο ζωής των πρώτων χριστιανών (συντροφιά σε μοναχικούς ανθρώπους, φροντίδα σε αρρώστους, συσσίτιο σε φτωχούς, εκμάθηση ελληνικής γλώσσας σε αλλοδαπούς). Παρουσιάστε την έρευνά σας στην τάξη.

Με λίγα λόγια

- ✓ Οι πρώτοι χριστιανοί ζούσαν με αδελφοσύνη και αγάπη.
- ✓ Μοιράζονταν ό,τι είχαν, χρήματα ή άλλα αγαθά, για να μην στερείται κανείς.
- ✓ Κάθε βράδυ μαζεύονταν, για να προσευχηθούν και να τελέσουν τη Θεία Ευχαριστία.
- ✓ Μετά τη Θεία Ευχαριστία ακολουθούσαν τα κοινά δείπνα που ονομάζονταν Αγάπες.

Με μία φράση

Οι πρώτοι χριστιανοί ακολουθούσαν έναν νέο τρόπο ζωής που βασιζόταν στην αδελφοσύνη και την αγάπη.

Κάποτε ένας **Αιθίοπας** που ήταν αξιωματούχος του παλατιού, καθισμένος στην άμαξά του, ταξίδευε από την Ιερουσαλήμ στη Γάζα, διαβάζοντας τα ιερά λόγια του προφήτη Ησαΐα.

Ο Αιθίοπας μαθαίνει για τον Χριστό και βαπτίζεται

Ένας άγγελος έστειλε τον Φίλιππο,* για να εξηγήσει στον Αιθίοπα όσα εκείνος μελετούσε. Του μίλησε για τον Χριστό, τον Υιό του Θεού, για τον ερχομό του στη γη και για την αγάπη του σε όλους τους ανθρώπους. Ο Αιθίοπας πίστεψε με όλη του την καρδιά στα λόγια αυτά και θέλησε να

γίνει χριστιανός. Βαπτίστηκε από τον Φίλιππο και συνέχισε χαρούμενος τον δρόμο του.

Ο Αιθίοπας είχε την ευκαιρία να καταλάβει τον λόγο του Θεού στο ταξίδι του, χωρίς να το περιμένει. Ας θυμόμαστε κι εμείς πως χωρίς να το περιμένουμε μπορεί να γνωρίσουμε τον Χριστό στην καθημερινή μας ζωή. Γι' αυτό καλό είναι να δείχνουμε σεβασμό και αγάπη στους συνανθρώπους μας.

Πώς πλησιάζουμε τον Χριστό σήμερα;

Σήμερα σε πολλές περιοχές της γης οι άνθρωποι υποφέρουν και στερούνται συχνά το νερό, την τροφή και τα απαραίτητα καθημερινά αντικείμενα. Προβλήματα και δυσκολίες όμως μπορεί να έχουν και άνθρωποι στη γειτονιά μας. Γι' αυτό και πάντα θυμόμαστε πως η αγάπη που δίνουμε στους ανθρώπους δεν έχει σύνορα και χρώμα. Είναι μία και μοναδική, ίδια για όλους.

Μαθαίνω τις λέξεις

Αιθίοπας: Όνομα που δινόταν σε άνδρα της μαύρης φυλής. Σήμερα λέμε έτσι τον κάτοικο της Αιθιοπίας.

* Φίλιππος: Ένας από τους 7 Διακόνους της πρώτης Εκκλησίας.

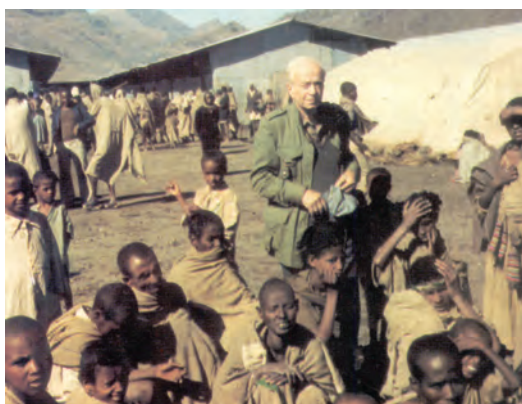
Συζήτηση μέσα στην τάξη:

- Αναζητώ και φέρνω φωτογραφικό υλικό από βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, το διαδίκτυο, με θέμα τις χώρες του τρίτου κόσμου*.
- Συζητώ με τους συμμαθητές μου τρόπους που βοηθούν να δείξω την αγάπη μου στους συνανθρώπους μου.

Πηγή φωτ.: Περιοδ. «Πάντα τα Έθνη».

Πηγή φωτ.: UNICEF.

Πηγή φωτ.: UNICEF.

είχε σταματήσει για χρόνια να πέφτει η βροχή. Αν πήγαινες μαζί του στο ταξίδι αυτό, τι θα έβαζες στις βαλίτσες σου;

Θυμάμαι τον Αντώνη Σαμαράκη...

Ο σπουδαίος αυτός Έλληνας λογοτέχνης, σημάδεψε με το έργο και την αγάπη του, την προσφορά στα παιδιά του κόσμου που υποφέρουν. Για πολλά χρόνια ήταν πρεσβευτής της UNICEF. Ταξίδεψε στη μακρινή Αιθιοπία, στη χώρα που χτύπησαν αλύπητα οι πόλεμοι και η φτώχεια.

Στη χώρα που

Με λίγα λόγια

- ✓ Όταν ο Αιθίοπας κατάλαβε πως ο Ιησούς ήταν ο Υιός του Θεού, πίστεψε σε εκείνον και βαπτίστηκε.
- ✓ Εμείς σήμερα δίνοντας αγάπη στους συνανθρώπους μας πλησιάζουμε τον Χριστό.

Με μία φράση

Κάθε φορά που δίνουμε αγάπη στους συνανθρώπους μας, ερχόμαστε πιο κοντά στον Χριστό.

* χώρες του τρίτου κόσμου: Χώρες που είναι πολύ φτωχές και βρίσκονται στην Αφρική και την Ασία.

Ένας οδοιπόρος, ο Φίλιππος, σταλμένος από τον Θεό, έγινε αιτία να γνωρίσει ο Αιθίοπας αξιωματούχος τον Χριστό και το Ευαγγέλιο. Έναν Ιουδαίο από την Ταρσό της Κιλικίας*, τον Σαούλ, ο Θεός τον έκανε Απόστολό του με εντυπωσιακό τρόπο, σε ένα ασυνήθιστο περιστατικό.

Σαούλ, ένας φανατικός Ιουδαίος

Ήταν **φανατικός Ιουδαίος** ο Σαούλ. Απέκτησε μεγάλη μόρφωση και δίδασκε στους συμπατριώτες του τον Νόμο του Θεού. Όταν όμως συναντούσε χριστιανούς ή άκουγε να μιλούν γι' αυτούς, γινόταν άηλος άνθρωπος. Τους κυνηγούσε με πάθος, έπαιρνε μέρος σε συλλήψεις και τους οδηγούσε στη φυλακή. Πίστευε πως έτσι υπερασπιζόταν την πίστη των πατέρων του.

Μόλις πληροφορήθηκε πως κάποιοι χριστιανοί είχαν καταφύγει από τα Ιεροσόλυμα στην πόλη Δαμασκό της Συρίας για να γλιτώσουν, ξεκινάει με μια ομάδα ανθρώπων, για να τους συλλάβει. Πλησιάζοντας όμως τα τείχη της Δαμασκού, άστραψε γύρω του φως λαμπρό από τον ουρανό. Έπεσε καταγής ο Σαούλ κι άκουσε μια φωνή να του λέει: «Σαούλ, Σαούλ, γιατί με καταδιώκεις;». Ταραγμένος ο Σαούλ είπε: «Ποιος είσαι, Κύριε;» Και η φωνή του απάντησε: «Εγώ είμαι ο Ιησούς, τον οποίο συ καταδιώκεις. Πήγαινε στην πόλη κι εκεί θα σου φανερωθεί τι πρέπει να κάνεις».

Ο Σαούλ γίνεται χριστιανός και ονομάζεται Παύλος

* Κιλικία: Περιοχή στα νότια της Μικράς Ασίας.

Όταν ο Σαούλ κατάφερε να σηκωθεί, κατάλαβε πως είχε χάσει το φως του. Οι συνοδοί του έκπληκτοι, τον πήραν από το χέρι και τον οδήγησαν στο σπίτι του Ιούδα στη Δαμασκό. Τρεις ημέρες έμεινε βυθισμένος στο σκοτάδι, κάνοντας προσευχή και σκεπτόμενος την παλιά του ζωή και όσα του είχαν συμβεί.

Στη Δαμασκό ζούσε ένας πιστός χριστιανός, μαθητής των Αποστόλων, ο Ανανίας. Αυτός υπακούοντας σε εντολή του Θεού κατευθύνθηκε στο μέρος που βρισκόταν ο Σαούλ. Του μίλησε με πολλή αγάπη και του αποκάλυψε πως ο Κύριος τον έστειλε, για να τον θεραπεύσει και για να του μιλήσει για τον Ιησού Χριστό. Μετά έβαλε το χέρι του στο κεφάλι του Σαούλ και προσευχήθηκε. Ο Σαούλ ξαναβρήκε την όρασή του! Έστερα δέχτηκε το Άγιο Βάπτισμα από τον Ανανία. Ήταν έτοιμος να ακολουθήσει τον καινούριο δρόμο που του έδειχνε το σχέδιο του Θεού. Τον δρόμο που θα τον έκανε Απόστολο του αληθινού Θεού.

Μαθαίνω τις λέξεις

φανατικός: Αυτός που πιστεύει υπερβολικά σε κάτι χωρίς ν' ακούει τη γνώμη των άλλων.

Ιουδαίος: Αυτός που πίστευε στον αληθινό Θεό, αλλά δε δεχόταν τον Χριστό ως Υιό του Θεού και Σωτήρα των ανθρώπων.

Ύμνος για τον Απόστολο Παύλο

Σαν το λιοντάρι όρμησε άγρια
να κατασπαράξει την Εκκλησία του Χριστού,
αυτός που κάποτε ονομαζόταν Σαύλος.**
Μα τον δάμασε η θείκη φωνή
και τον έκανε Απόστολο της Εκκλησίας που καταδίωκε.
Κι εκείνος, ο διώκτης, σαν ποιμένας***
τώρα τους φροντίζει.

(Τροπάριο της Δ' ωδής από τον κανόνα του όρθρου).

Βάζω τα γεγονότα με τη σειρά που φαίνονται στο μάθημα:

- ☐ Ο Σαούλ βαπτίζεται από τον Ανανία.
- ☐ Ο Ανανίας κατευθύνεται στο σπίτι που έμενε ο Σαούλ.
- ☐ Ένα λαμπρό φως άστραψε γύρω από τον Σαούλ.
- ☐ Ο Σαούλ ξεκίνησε για τη Δαμασκό.
- ☐ Ο Σαούλ οδηγείται από τους συντρόφους του στο σπίτι του Ιούδα.
- ☐ Μια φωνή απευθύνεται προς τον Σαούλ.

** Σαύλος: Το όνομα του Σαούλ στα ελληνικά.

*** ποιμένας: Βοσκός. Στη γλώσσα της Εκκλησίας σημαίνει πνευματικός πατέρας.

Συζητώ μέσα στην τάξη

- Γιατί ο Σαούλ καταδίωκε τους χριστιανούς;
- Τι ήταν αυτό που έκανε τον Σαούλ να μετανοήσει;

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος για την είσοδο του Σαούλ στη Δαμασκό

«Αυτός ο οποίος ήθελε να αιχμαλωτίσει άλλους, αυτός τώρα οδηγείται σαν να ήταν αιχμάλωτος. Πόσο διαφορετικά, λοιπόν, μπαίνει στην πόλη απ' όσο νόμιζε! Αυτός ο οποίος ερχόταν, για να χτυπήσει την πίστη, μπαίνει στην πόλη, για να διδαχθεί την πίστη.»

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Σαούλ ήταν φανατικός Ιουδαίος, παθιασμένος διώκτης των χριστιανών.
- ✓ Ο Κύριος, με το περιστατικό της Δαμασκού, κάλεσε τον Σαούλ σε μετάνοια και αληθαγή πορείας.

Με μία φράση

Ένας φανατικός διώκτης των χριστιανών γίνεται ο ίδιος χριστιανός και μεταδίδει το μήνυμα του Ευαγγελίου σ' όλο τον κόσμο.

Ο ακούραστος οδοιπόρος Παύλος κηρύττει στην Ελλάδα

Μετά τη βάπτισή του ο Παύλος κάνει σκοπό της ζωής του τη

διάδοση του Ευαγγελίου. Ταξιδεύει στην Κύπρο και σε πόλεις της Μικράς Ασίας, όπου εξηγεί στους ανθρώπους τη διδασκαλία του Χριστού. Τον συντροφεύουν οι συνεργάτες του: Λουκάς, Σίλλας και Τιμόθεος.

Στην Κύπρο και στη Μικρά Ασία

Από τη Μ. Ασία ο Παύλος με τους συντρόφους του πέρασαν με πλοίο στις

Στους Φιλίππους της Μακεδονίας

ακτές της Μακεδονίας, στους Φιλίππους, κοντά στη σημερινή Καβάλα. Έξω από τα τείχη της πόλης, κοντά σ' ένα ποτάμι κήρυξαν τον λόγο του Θεού σε μια ομάδα γυναικών που βρισκόταν εκεί. Μια απ' αυτές, Λυδία την έλεγαν, πίστεψε και μαζί με την οικογένειά της βαπτίστηκε χριστιανή. Έτσι δημιουργήθηκε η πρώτη χριστιανική **Εκκλησία** στην Ευρώπη.

Από τους Φιλίππους ο Παύλος θα πάει στη Θεσσαλονίκη και από κει στη Βέροια. Με τους συντρόφους του ζει πολλές περιπέτειες και κινδύνους, αλλιά αρκετοί άνθρωποι πιστεύουν στον Χριστό και βαπτίζονται στις δύο πόλεις. Επόμενος σταθμός ήταν η Αθήνα. Πόλη ξακουστή για τις τέχνες και τον πολιτισμό της. Μετά από συζητήσεις με φιλοσόφους, εκείνοι τον κάλεσαν να μιλήσει κάτω από την Ακρόπολη, στον **Άρειο Πάγο**.

Από τη Θεσσαλονίκη και τη Βέροια στην Αθήνα

Με αφορμή κάποιον βωμό που είδε αφιερωμένο «στον άγνωστο Θεό», ο Παύλος είπε στους Αθηναίους πως γι' αυτόν τον Θεό είχε έρθει να τους μιλήσει. Τον μόνο και αληθινό Θεό, που «δημιούργησε τον κόσμο και ό,τι υπάρχει σ' αυτόν». Τους τόνισε πως είναι δικά του παιδιά και δεν επιτρέπεται να πιστεύουν πως ο Θεός είναι κάτι φτιαγμένο από ασήμι, χρυσάφι ή πέτρα. Κι όταν έρθει η ώρα, αυτός που αναστήθηκε από τους νεκρούς θα κρίνει όλους με δικαιοσύνη.

Το κήρυγμα στον Άρειο Πάγο

Λίγοι πίστεψαν στο κήρυγμα του Παύλου. Ανάμεσά τους ο αρεοπαγίτης δικαστής Διονύσιος* που αργότερα έγινε επίσκοπος και πολιούχος Άγιος της Αθήνας.

Η πλούσια πόλη Κόρινθος ήταν ο επόμενος σταθμός του Παύλου στην Ελλάδα. Φιλοξενήθηκε στο σπίτι ενός αντρόγунου, του Ακύλλα και της Πρίσκιλλας. Εκεί δίδαξε τον λαό με ενθουσιασμό και πολλοί πίστεψαν στον Χριστό. Έλληνες, λοιπόν, οι πρώτοι Ευρωπαίοι που έγιναν χριστιανοί. Ο μεγάλος Απόστολος επισκέφθηκε τους προγόνους μας και τους δίδαξε την αληθινή πίστη.

Από την Αθήνα στην Κόρινθο

* Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης: Πολιούχος Άγιος των Αθηνών. Η μνήμη του εορτάζεται στις 3 Οκτωβρίου.

Μαθαίνω τις λέξεις

Εκκλησία: Εκτός από ναός, η λέξη σημαίνει και συγκέντρωση πιστών. Δηλαδή σημαίνει όλους εμάς τους βαπτισμένους χριστιανούς που είμαστε ένα σώμα με κεφαλή τον Χριστό.

Άρειος Πάγος: Λόφος των Αθηνών όπου συνεδρίαζε στην αρχαία Αθήνα το Ανώτατο Δικαστήριο.

Οι επιστολές* του Παύλου

Κατά καιρούς, οι χριστιανοί των πόλεων που επισκέφθηκε ο Παύλος είχαν απορίες για θέματα της πίστης. Άλλες φορές ήταν απογοητευμένοι ή φοβισμένοι από προβλήματα που συναντούσαν και ζητούσαν συμπαράσταση. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, ο Απόστολος Παύλος έστελνε με έμπιστα πρόσωπα επιστολές που έδιναν απάντηση στα ερωτήματα των αδελφών ή έδιναν κουράγιο και θάρρος στους απογοητευμένους.

Οι επιστολές του Παύλου και οι πόλεις της Ελλάδας

Γράψε τα ονόματα των πόλεων της Ελλάδας των οποίων οι κάτοικοι έλαβαν επιστολές από τον Απόστολο Παύλο. Προσπάθησε να τις βρεις και στον χάρτη.

Οι επιστολές του Παύλου είναι γραμμένες στα ελληνικά και είναι 14:

Προς Ρωμαίους
Προς Κορινθίους (α', β')
Προς Γαλάτας
Προς Εφεσίους
Προς Φιλιππησίους
Προς Κολοσσαείς
Προς Θεσσαλονικείς (α', β')
Προς Τιμόθεον (α', β')
Προς Τίτον
Προς Φιλήμονα
Προς Εβραίους

Με λίγα λόγια

✓ Ο Παύλος και οι συνεργάτες του πηγαίνουν στην Ελλάδα, για να κηρύξουν τη νέα πίστη.

✓ Αντιμετωπίζοντας κινδύνους και ταλαιπωρίες, διδάσκουν και βαπτίζουν χριστιανούς στους Φιλίππους, στη Θεσσαλονίκη, στη Βέροια, στην Αθήνα, στην Κόρινθο.

✓ Ο Παύλος στέλνει επιστολές στους χριστιανούς των Εκκλησιών, για να λύσει προβλήματα και να τους δυναμώσει την πίστη.

Με μία φράση

Οι πρώτοι Ευρωπαίοι που δέχτηκαν το μήνυμα του Χριστού ήταν οι Έλληνες.

* επιστολές: Γράμματα. Είναι τα γράμματα που έστελνε ο Παύλος προς τις χριστιανικές κοινότητες που είχε κηρύξει το Ευαγγέλιο.

Η μαρτυρική πορεία του Παύλου από τα Ιεροσόλυμα στη Ρώμη

Χρόνια ολόκληρα ο μεγάλος Απόστολος του Χριστού περιόδευε στη Μικρά Ασία και στην Ελλάδα, κηρύττοντας με ενθουσιασμό στους ανθρώπους το Ευαγγέλιο του Χριστού. Οι δυσκολίες ήταν

Στις φυλακές των Ιεροσολύμων και της Καισάρειας

μεγάλες και πολλές φορές κινδύνεψε η ίδια του η ζωή. Μια φορά, μάλιστα, στα Ιεροσόλυμα οι ψεύτικες κατηγορίες φανατικών εχθρών του τον οδήγησαν στη φυλακή. Ο Ιησούς όμως, που του παρουσιάστηκε σε **όραμα**, του έδωσε θάρρος. Από τα Ιεροσόλυμα τον μετέφεραν στις φυλακές της Καισάρειας. Ο Παύλος τότε διαμαρτυρήθηκε και ζήτησε να

δικαστεί στη Ρώμη από τον Καίσαρα, επειδή είχε αυτό το δικαίωμα ως Ρωμαίος πολίτης.

Ταξιδεύοντας για την Ιταλία, μεγάλη τρικυμία παρέσυρε το καράβι με τον Παύλο και τους συντρόφους του στη νότια Κρήτη. Από εκεί ξεκίνησαν και πάλι, αλλά η θαλασσοταραχή συνεχίστηκε για δυο εβδομάδες. Ο Παύλος όμως δε φοβόταν, γιατί άγγελος Κυρίου του είχε πει πως κανείς δε θα πάθαινε κακό. Όταν ναυάγησαν σ' ένα νησί της Μεσογείου που ονομαζόταν Μελίτη*, έμειναν εκεί τρεις μήνες και ο Παύλος κήρυξε το Ευαγγέλιο στους κατοίκους.

Στη Μελίτη και στη Ρώμη

Μετά απ' όλη αυτή την περιπέτεια έφτασαν στη Ρώμη, όπου ο μεγάλος Απόστολος του Χριστού φυλακίστηκε από τους Ρωμαίους. Δυο χρόνια παρέμεινε εκεί και άνθρωποι πλούσιοι και φτωχοί τον επισκέπτονταν, για ν' ακούσουν τον λόγο του Θεού. Μέσα στις φυλακές ο Παύλος έγραψε πολλές επιστολές, για να συμβουλήσει και να στηρίξει την πίστη των αδύναμων χριστιανών. Στο τέλος αθώωθηκε και αποφυλακίστηκε.

Από τη Ρώμη ξεκίνησε η τελευταία περιοδεία του Παύλου με επισκέψεις προς τις Εκκλησίες που ίδρυσε στην Ελλάδα και σε κάποιες πόλεις της Μικράς Ασίας. Ξαναγύρισε εκεί σε εποχές μεγάλων **διωγμών**, που καθοδηγούνταν από τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Νέρωνα. Οι χριστιανοί συλλημβάνονταν και θανατώνονταν με μαρτυρικό τρόπο. Ο Παύλος, σύμφωνα με την παράδοση, καταδικάστηκε σε θάνατο και αποκεφαλίστηκε προσευχόμενος μέχρι την τελευταία στιγμή. Η μνήμη του τιμάται μαζί με του άλλου κορυφαίου Αποστόλου, του Πέτρου, στις 29 Ιουνίου.

Η τελευταία περιοδεία και το μαρτύριο στη Ρώμη

* Μελίτη: Δε γνωρίζουμε ακριβώς ποιο νησί είναι αυτό. Άλλοι λένε πως είναι η Μάλτα και άλλοι η Κεφαλληνιά.

Μαθαίνω τις ηέξεις

όραμα: Κάτι που βλέπω σαν όνειρο χωρίς να κοιμάμαι.

διωγμοί: Οι ταλαιπωρίες, οι διώξεις και η θανάτωση των χριστιανών που γίνονταν με διαταγή των Ρωμαίων αυτοκρατόρων, εξαιτίας της πίστης τους στον Χριστό.

Φράσεις του Αποστόλου Παύλου

- Να γίνεστε μιμητές μου, όπως εγώ έγινα μιμητής του Χριστού.
- Ποιος μπορεί να μας χωρίσει από την αγάπη του Χριστού; Μήπως θλίψη ή ταλαιπωρία ή διωγμός ή πείνα ή φτώχεια ή κίνδυνος ή θάνατος; Όλα αυτά τα ξεπερνούμε με τη δύναμη εκείνου που μας αγάπησε.

Αντιστοιχίζω σωστά

Ο Παύλος

Στα Ιεροσόλυμα	•	• μαρτύρησε.
Στη Μελίτη	•	• μεταφέρθηκε μετά τα Ιεροσόλυμα.
Στη Ρώμη	•	• ναυάγησε και κήρυξε τον Χριστό.
Στις φυλακές της Καισάρειας	•	• είδε σε όραμα τον Ιησού.

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Απόστολος Παύλος και στις πιο μεγάλες ταλαιπωρίες και στους φοβερότερους κινδύνους είχε παρηγοριά και βοήθεια από τον Χριστό.
- ✓ Στα Ιεροσόλυμα κινδύνεψε από τους φανατικούς Ιουδαίους που τον συκοφάντησαν.
- ✓ Στο ταξίδι για τη Ρώμη ναυάγησε στη Μελίτη, όπου δίδαξε το Ευαγγέλιο στους κατοίκους του νησιού.
- ✓ Ενώ βρισκόταν φυλακισμένος στη Ρώμη, κήρυξε το Ευαγγέλιο σε ανθρώπους που τον επισκέπτονταν και έγραψε πολλές επιστολές.
- ✓ Στην Ελλάδα και στη Μικρά Ασία επισκέφθηκε τις Εκκλησίες που είχε ιδρύσει.
- ✓ Στη Ρώμη μαρτύρησε για τον Χριστό.

Με μία φράση

Η ζωή του Παύλου ήταν ένας αγώνας για τον Χριστό με υπομονή και θάρρος.

Δεν ήταν μόνο ο Απόστολος Παύλος που συνάντησε τον Χριστό και από τότε η ζωή του μπήκε σε νέο δρόμο. Σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας μας, ο Άγιος Ιγνάτιος από μικρός γνώρισε τον Χριστό. Ήταν το παιδί που σήκωσε στα χέρια του ο Χριστός και είπε: «Όποιος δεν υπερηφανεύεται, αλλήλ είναι ταπεινός σαν αυτό το παιδί, αυτός είναι ο ανώτερος στον καινούριο κόσμο του Θεού». Επειδή λοιπόν τον κράτησε στα χέρια του ο Κύριος, ονομάστηκε και «Θεοφόρος».

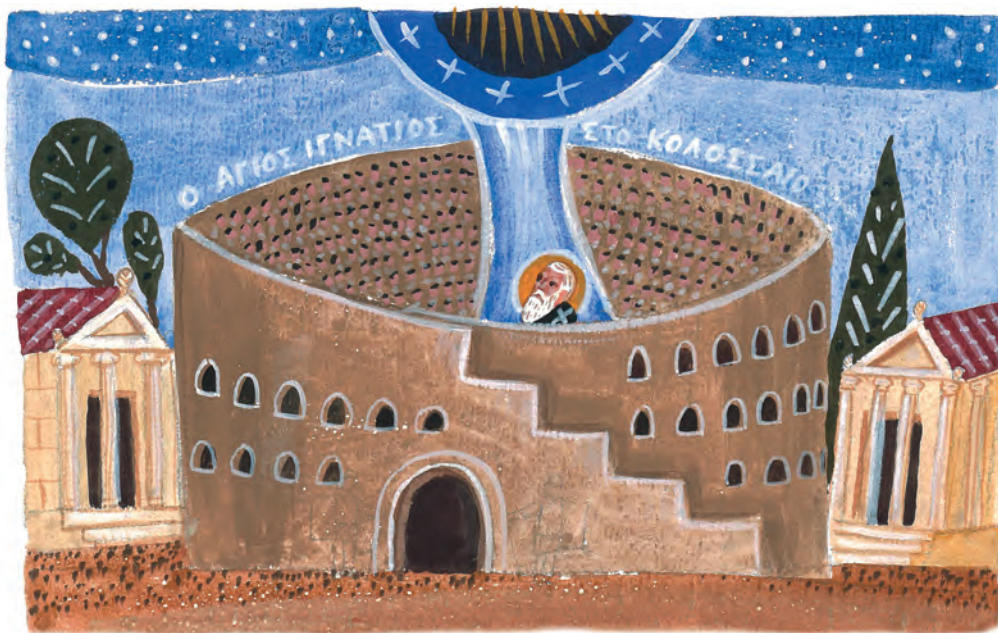
*Ένας Άγιος
«Θεοφόρος»*

Αργότερα, όταν μεγάλωσε, ποτέ δεν ξέχασε τα λόγια του Χριστού. Γνώρισε τους Αποστόλους και ιδιαίτερα τον Ιωάννη. Έγινε **επίσκοπος** στην Αντιόχεια περίπου το 70 μ.Χ. Ο Ιγνάτιος δε δίσταζε να κηρύττει και να δείχνει την αγάπη του προς όλους, όπως έκανε και ο Χριστός. Όλοι του έδειχναν σεβασμό και εμπιστοσύνη. Όχι μόνο οι χριστιανοί της Αντιόχειας, αλλήλ και οι Μικρασιάτες και οι Ρωμαίοι χριστιανοί.

*Στον δρόμο
του Κυρίου*

Στους ειδωλολάτρες όμως δεν άρεσε η συμπεριφορά του Ιγνατίου. Έτσι, βρήκαν την ευκαιρία στον διωγμό εναντίον των χριστιανών, που εξαπέλυσε ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Τραϊανός, να τον συληλάβουν και να τον καταδικάσουν σε θάνατο. Τον οδήγησαν στη Ρώμη αλυσοδεμένο, περνώντας τον από αρκετές πόλεις της Μικράς Ασίας και της Μακεδονίας. Είχαν σκοπό να φοβίσουν τους χριστιανούς, αφού θα έβλεπαν τον αγαπημένο τους επίσκοπο να βαδίζει προς το μαρτύριο. Όμως συνέβη το αντίθετο. Ο Ιγνάτιος δυνάμωνε την πίστη των χριστιανών και προκαλούσε τον θαυμασμό των ειδωλολατρών.

Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού αυτού, ο Άγιος Ιγνάτιος έγραψε επτά επιστολές προς τους χριστιανούς διαφόρων πόλεων. Αυτές περιέχουν οδηγίες και συμβουλές. Είναι πολύ σημαντικές, γιατί μαθαίνουμε πώς οι πρώτοι χριστιανοί ζούσαν στην Εκκλησία.

Δίκαια λοιπόν ο Άγιος Ιγνάτιος είναι ο πρώτος μεγάλος **θεολόγος** μετά τους Αποστόλους και θεωρείται ο πρώτος **Πατέρας** και **Διδάσκαλος** της Εκκλησίας.

Όταν έφτασε στη Ρώμη, οι χριστιανοί θέλησαν να τον σώσουν. Αυτός όμως είχε αποφασίσει να πορευτεί τον δρόμο της θυσίας. Τους εμπόδισε λοιπόν λέγοντας: «*Είμαι ένας σπόρος σιταριού του Κυρίου μου, που τα δόντια των θλιονταριών θα αλέσουν για να γίνω καθαρό ψωμί*». Στις 20 Δεκεμβρίου –ημέρα που η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη του– το 107 μ.Χ., τον οδήγησαν στο Κολλοσσαίο*, στα άγρια θηρία.

Το μαρτύριο του Αγίου Ιγνατίου

Μαθαίνω τις ηέξεις

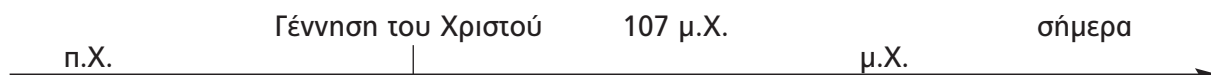
επίσκοπος: Ο ανώτερος βαθμός στην ιεροσύνη, ο αρχιερέας.

θεολόγος: Αυτός που μελετά και εξηγεί τον λόγο του Θεού.

Πατέρας: Αυτός που συμβουλεύει τους πιστούς και τελεί τα Μυστήρια της Εκκλησίας.

Διδάσκαλος: Αυτός που έχει το χάρισμα από τον Θεό να εξηγεί σωστά τις αλήθειες της πίστης στους χριστιανούς.

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Ιγνάτιος

Άτρομα εσύ στον στίβο γονατίζεις
κι αδάκρυτος: «Ιησού δέξου με πάλι
στη θεία και πολυπόθητη αγκάλη,
συ που τον θάνατο αθανατίζεις».

Ιωάννης Πολλέμης

Εξηγώ στίχους του ποιήματος

Γιατί ο Άγιος ηέει στον δεύτερο στίχο: «... δέξου με πάλι...»;
Τι σημαίνει: «... τον θάνατο αθανατίζεις»;

- ✓ Ο Άγιος Ιγνάτιος ονομάστηκε «Θεοφόρος» γιατί, όταν ήταν μικρός, τον κράτησε στα χέρια του ο Χριστός.
- ✓ Ο Άγιος Ιγνάτιος έγινε επίσκοπος στην Αντιόχεια, ήταν μεγάλος θεολόγος και ο πρώτος Πατέρας και Διδάσκαλος της Εκκλησίας.
- ✓ Ενώ οι ειδωλολάτρες τον οδηγούσαν στη Ρώμη για να μαρτυρήσει, ο Άγιος Ιγνάτιος ενίσχυε την πίστη των χριστιανών στις πόλεις που περνούσε.
- ✓ Μαρτύρησε στη Ρώμη και η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη του στις 20 Δεκεμβρίου, ημέρα του μαρτυρίου του.

Με μία φράση

Ο Άγιος Ιγνάτιος ακολούθησε τον δρόμο του Χριστού και βάδισε άφοβα μέχρι το μαρτύριο.

* Κολλοσσαίο: Στάδιο στη Ρώμη.

Βρισκόμαστε στα χρόνια του αυτοκράτορα Δέκιου που έχει ξεκινήσει έναν καινούριο διωγμό εναντίον των χριστιανών. Στις φυλακές κοντά στην Αντιόχεια **δεσμοφύλακας** των χριστιανών ήταν ένας γιγαντόσωμος άνδρας με άγρια όψη, ο Ρέπροβος, που είχε όμως ψυχή καλοσυνάτη και καθαρή. Είδε το θάρρος και την ηρεμία των φυλακισμένων χριστιανών κι εντυπωσιάστηκε. Σιγά σιγά πίστεψε στον αληθινό Θεό. Προσευχήθηκε μάλιστα να του δώσει θάρρος να ομολογήσει την πίστη του.

Ο δεσμοφύλακας που έγινε χριστιανός

Όταν ομολόγησε, ο αυτοκράτορας έστειλε στρατιώτες να τον συλλάβουν. Αυτοί μόλις έφτασαν διαπίστωσαν πως δεν είχαν αρκετές τροφές για την επιστροφή. Τότε ο Ρέπροβος –που ακόμη δεν είχε βαπτισθεί, αλλιά την καρδιά του τη ζέσταινε η αγάπη προς τον Χριστό και τους ανθρώπους– προσευχήθηκε και όσες τροφές είχαν μείνει αυξήθηκαν. Έκπληκτοι οι στρατιώτες φώναξαν: «Κι εμείς πιστεύουμε στον αληθινό Θεό που συ λατρεύεις». Τότε τους δίδαξε για τον Θεό και ξεκίνησαν όλοι μαζί για την κοντινή πόλη Αντιόχεια, όπου βαπτίσθηκαν και ο Ρέπροβος ονομάστηκε Χριστοφόρος.

Βαπτίζεται Χριστοφόρος

Μπροστά στον αυτοκράτορα Δέκιο ο Χριστοφόρος ομολόγησε με θάρρος την πίστη του στον αληθινό Θεό. Τότε εκείνος διέταξε να τον τιμωρήσουν με φοβερά βασανιστήρια. Τα υπέμεινε με **καρτερία** και θερμή προσευχή. Πολλοί άνθρωποι που παρακολούθησαν το θέαμα **συγκληρονίστηκαν** κι έγιναν χριστιανοί. Σε λίγο πληθίασαν και οι στρατιώτες που είχαν σταλεί να τον συλλάβουν και δήλωσαν ότι πιστεύουν στον Χριστό. Θανατώθηκαν πρώτα αυτοί και μετά από νέα βασανιστήρια και ο Άγιος Χριστοφόρος, που έγινε μάρτυρας του Ιησού Χριστού. Η μνήμη του γιορτάζεται στις 9 Μαΐου.

Το μαρτύριο του Αγίου Χριστοφόρου

Μαθαίνω τις ηέξεις

δεσμοφύλακας: Υπάλληλος των φυλακών (προσέχει τους φυλακισμένους).

καρτερία: Υπομονή, αντοχή, η αισιοδοξία και το κουράγιο στις δυσκολίες και στις ταλαιπωρίες, που οφείλονται στην πίστη και στην εμπιστοσύνη στον Θεό.

συγκληνίστηκαν (συγκληνίζομαι): Ένωσαν έκπληξη και μεγάλη συγκίνηση.

«Γιατί Χριστοφόρος;»

Η παράδοση ήέει πως ο Άγιος, πριν ακόμη βαπτισθεί, σύχναζε στις όχθες ενός ποταμού με ορμητικό ρεύμα και μετέφερε απέναντι ανθρώπους που ήθελαν να περάσουν και δυσκολεύονταν. Κάποτε χρειάστηκε να περάσει ένα παιδάκι. Ο Άγιος το πήρε στους ώμους του, αηλά το ένωσε πολύ βαρύ. Με πολύ μεγάλη δυσκολία μπόρεσε να το περάσει απέναντι. Το παιδάκι αυτό, σύμφωνα με την παράδοση, ήταν ο ίδιος ο Χριστός. Ο Άγιος «έφερε»-μετέφερε τον Χριστό, γι' αυτό πήρε αυτό το όνομα και είναι ο προστάτης των οδηγών.

Άγιοι προστάτες των επαγγεήμάτων

Όπως ο Άγιος Χριστοφόρος είναι προστάτης των οδηγών, έτσι υπάρχουν και άηλοι Άγιοι προστάτες ανθρώπων που ασκούν διάφορα επαγγέήματα. Οι Τρεις Ιεράρχες είναι προστάτες των δασκάλων. Οι Άγιοι Ανάργυροι προστάτες των γιατρών. Ο Άγιος Αντύπας προστάτης των οδοντιάτρων. Ο Άγιος Νικόλαος προστάτης των ναυτικών. Ξέρεις κι εσύ άηλους Αγίους προστάτες επαγγεήμάτων;

Η ακροστιχίδα του Αγίου Χριστοφόρου

Χ	_____	Μαρτύρησε για τον
Ρ	_____	Το όνομά του πριν βαπτισθεί.
Ι	_____	Το που κουβάηησε στους ώμους ήταν πολύ βαρύ (αντίστροφα).
Σ	_____	Ήταν στην όψη (αντίστροφα).
Τ	_____	Τον με βασανιστήρια.
Ο	_____	Ο Αγ. Χριστοφόρος είναι προστάτης των
Φ	_____	Εκεί πρωτοσυνάντησε τους χριστιανούς.
Ο	_____	Το του δείχνει ότι μετέφερε τον Χριστό.
Ρ	_____	Το θάρρος έχει δύο.
Ο	_____	Δεν έχασε το κουράγιο του μπροστά στο (αντίστροφα).
Σ	_____	Πίστεψαν μετά το θαύμα του Αγίου.

Με ήίγα ήόγια

- ✓ Ο Άγιος Χριστοφόρος εντυπωσιάστηκε από την αγιότητα των φυλακισμένων χριστιανών και πίστεψε στον αηθινό Θεό.
- ✓ Με το θαύμα που έκανε, έγινε αιτία να πιστέψουν και άηλοι στον Χριστό.
- ✓ Μαρτύρησε για τον Ιησού μετά από φοβερά βασανιστήρια.

Με μία φράση

Ο Άγιος Χριστοφόρος με την αγάπη του στον Ιησού οδήγησε κι άηλους κοντά του και μαρτύρησε γι' αυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Την Κυριακή οι καμπάνες χτυπούνε και μας προσκαλούν στη Θεία Λειτουργία. Μας καλούν στο σπίτι του Θεού, στην εκκλησία. Εκεί μας περιμένει ο Χριστός που έρχεται ανάμεσά μας, χωρίς εμείς να τον βλέπουμε. Μπορούμε όμως να αισθανθούμε το ζεστό του άγγιγμα στην καρδιά και στην ψυχή μας. Μας περιμένουν ακόμη οι άγγελοι, οι Άγιοι, η Παναγία μας και όλοι όσοι αγαπούμε και δεν είναι κοντά μας. Ο χώρος της εκκλησίας, οι εικόνες, το φως των κεριών, οι αρμονικές ψαλμωδίες μάς βοηθούν να συγκεντρώσουμε τη σκέψη μας για να προσευχηθούμε μαζί με τους άλλους χριστιανούς και το πιο σημαντικό απ' όλα, να κοινωνήσουμε.

*Στο σπίτι
του Θεού*

Στον **οίκο** του Θεού συμπεριφερόμαστε με σεβασμό. Καταλαβαίνουμε πως η εκκλησία είναι ένας ιερός χώρος μέσα στον οποίο θα πάρουμε την ευλογία του Θεού, για να συνεχίσουμε την πορεία μας στη ζωή. Ακούμε το Ευαγγέλιο, ψέλνουμε ύμνους και δείχνουμε την αγάπη μας σε όλους.

*Μια κοινωνία
αγάπης*

Την Κυριακή στην εκκλησία γινόμαστε όλοι μια μεγάλη συντροφιά, μια κοινωνία αγάπης που ευχαριστεί και **δοξολογεί** τον Θεό.

Μαθαίνω τις λέξεις

οίκος: Σπίτι.

δοξολογεί (δοξολογώ): Υμνεί.

Συζήτηση μέσα στην τάξη

Την Κυριακή στην εκκλησία ο Χριστός είναι κοντά μας. Πόσο δύσκολο είναι να αποχωριστούμε όμως το ζεστό μας κρεβάτι, για να πάμε στην εκκλησία; Συζητάμε με τους συμμαθητές μας για ποιους λόγους θα προτιμήσουμε το πρωινό κυριακάτικο ξύπνημα αντί του πρωινού ύπνου.

Στην εκκλησία ακούμε αυτούς τους στίχους.

Αντιστοιχίζουμε το κείμενο με την απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα που του ταιριάζει. Γράφουμε τη φράση εκεί που πρέπει:

Ύμνουμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε, εὐχαριστοῦμέν σοι διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν.

.....

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

.....

Κύριε ἐλέησον.

.....

Σοφία, ὀρθοί.

.....

Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ.

.....

Εσένα υμνούμε, ευλογοῦμε, προσκυνούμε, δοξολογοῦμε, εσένα ευχαριστούμε για τη μεγάλη σου δόξα.

Με ειρήνη τον Κύριο ας τον παρακαλέσουμε.

Κύριε, ἐλέησέ μας.

Το Ευαγγέλιο είναι σοφία κι εμείς ὀρθιοι ακούμε.

Ελάτε να προσκυνήσουμε και να θερμοπαρακαλέσουμε τον Χριστό.

Στην εκκλησία μαζί με τους συμμαθητές μου

Οργανώνουμε έναν εκκλησιασμό με την τάξη μας. Κανονίζουμε με τους δασκάλους μας και τον ιερέα την ημέρα, την ώρα και την εκκλησία στην οποία θα λειτουργηθούμε. Γράφουμε στο ημερολόγιό μας τι ἄλλο προσέχουμε:

1. Δεν παίρνουμε πρωινό, για να κοινωνήσουμε.
2. Ανάβουμε κεράκι.
3. Κάνουμε τον σταυρό μας και προσευχόμαστε στις εικόνες.
4.
5.
6.

- ✓ Ο ιερός ναός είναι ο χώρος εκείνος όπου οι χριστιανοί έρχονται πιο κοντά στον Θεό αλλήλα και μεταξύ τους.
- ✓ Εκεί ο Χριστός, οι άγγελοι, οι Άγιοι, η Παναγία, όλη η γη και ο ουρανός, έρχονται να μας συναντήσουν.

Με μία φράση

Ο εκκλησιασμός δυναμώνει την πίστη μας και ενισχύει την πορεία μας στη ζωή.

Με ἴlene Γιάννη, μα ὅλοι κυρ Γιάγκο με φωνάζουν και με ξέρουν. Γεννήθηκα και ζω στη Χίο. Οι γονεῖς μου ἴταν απλοῖ και καλοσυνάτοι ἄνθρωποι.

*Ένας ενοριακός
ἐπίτροπος αφηγείται*

Εἴχαν ἐρθεῖ στο νησί *πρόσφυγες** ἀπὸ τη Μικρασία με μόνη περιουσία την πίστη στον Θεό. Μ' αὐτήν την πίστη στην καρδιά μεγάλωσα κι ἐγώ. Θυμάμαι τώρα και δακρύζω, που μικρός ἀκόμη ἔτρεχα στην εκκλησία, για να βοηθῶ τον παπά της ενορίας μας. Εκείνος μου χαμογελοῦσε με καλοσύνη και συνέχιζε τη Λειτουργία. Ἐνωθα ἔτσι την ἀγάπη του ἀλλῶ και την ἀγάπη του Θεοῦ μέσα μου.

Καθώς μεγάλωνα, δε σταμάτησα να βρίσκομαι και να προσφέρω στην εκκλησία και στην ενορία. Μικρότερος βοηθοῦσα στη Λειτουργία σαν *παπαδάκι*. Κρατοῦσα τη λαμπάδα ἢ το *εξαπτέρυγο*. Σιγά σιγά, καθὼς μάθαινα τους ὕμνους της Εκκλησίας μας, ἔφελνα μαζί με τους *ψάλτες*. Στην ἀρχὴ δειλῶ και με δισταγμό μήπως και κάνω καμιά παραφωνία. Ὅμως κατόπι με σιγουριά ἀλλῶ και ταπείνωση.

Σήμερα δεν εἶμαι μόνο ψάλτης στον ναό της ενορίας που μεγάλωσα. Εἶμαι και *ἐπίτροπος*. Φροντίζω δηλαδή να λειτουργεῖ ο ναός σωστά, να εἶναι καθαρὸς και να ὑπάρχει τάξη μέσα σ' αὐτόν. Νιώθω πως εἶμαι ἓνα κομμάτι αὐτοῦ του ναοῦ, του Αγί-

* πρόσφυγες: Ἄνθρωποι που υποχρεώνονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους, γιατί κινδυνεύει ἡ ζωή τους.

ου Παντελεήμονα και ο Άγιος από ψηλά με βλέπει και με βοηθά στο έργο μου. Πόσες χαρές και πόσες λύπες έζησα εδώ μέσα! Γάμους και βαφτίσια που δε θα ξεχάσω ποτέ. Αλλά και στερνούς* αποχωρισμούς έζησα. Μέσα στη ζωή κι αυτοί, αφήνουν στην καρδιά μας τα σημάδια τους. Και μες στη λύπη, πάλι η χαρά. Το λαμπρό πανηγύρι του ναού μας στις 27 του Ιούλη έρχεται, για να μας θυμίσει πως ο Άγιος είναι κοντά μας κι εμείς ενωμένοι κι αγαπημένοι τον τιμούμε.

Κι όσο τα χρόνια περνούν τόσο πιο πολύ χαίρομαι που έζησα μια τέτοια ζωή. Θυμάμαι ακόμη το χαμόγελο του παπά και χαίρομαι που βλέπω τα παιδιά να τρέχουν στον ναό και να βοηθάνε.

Μαθαίνω τις λέξεις

εξαπτέρυγο: Μεταλλικός δίσκος που εικονίζει αγγέλους με έξι φτερούγες και στηρίζεται πάνω σε κοντάρι.

ψάλτες: Εκείνοι που ψάλλουν ύμνους στην εκκλησία.

επίτροπος: Ο άνθρωπος που φροντίζει για τη σωστή λειτουργία του ναού της ενορίας του.

Ένα παιδί στον ναό

Παλαιότερα (μικρό παιδί)	Σήμερα (παπαδάκι)	Στο μέλλον (μεγάλος)
1. Πήγαινα στην εκκλησία και δεν καταλάβαινα πολλά πράγματα. 2. Παρατηρούσα τι γινόταν στον ναό. 3. Κρατούσα το καλάθι με το αντίδωρο.	1. Ανάβω το θυμιατό και το δίνω στον ιερέα. 2. Κρατάω τα εξαπτέρυγα. 3. Κρατάω το άγιο μανδήλιο, για να κοινωνήσουν οι πιστοί.	1. Μπορώ να γίνω ψάλτης. 2. Μπορώ να γίνω επίτροπος. 3. Συμμετέχω στη Θεία Λειτουργία με την προσευχή μου.

- ✓ Η συμμετοχή μας στην ενορία είναι σημαντική, πρώτα με την προσευχή.
- ✓ Μέσα στην εκκλησία μπορούν να βοηθούν και τα παιδιά για την καλή λειτουργία του ναού.

Με μία φράση

Όλοι οι πιστοί μπορούν να συμμετέχουν με την προσευχή και την προσωπική προσφορά στην τέλεση της Θείας Λειτουργίας.

* στερνός: Τελευταίος (εννοεί τον τελευταίο αποχωρισμό, όταν κάποιος πεθαίνει, δηλαδή την κηδεία).

Πολλές φορές καθώς ταξιδεύουμε σε διάφορα μέρη της πατρίδας μας, την προσοχή μας τραβούν τα μικρά **ξωκλήσια**. Τα συναντάμε σκαρφαλωμένα στα πιο **δύσβατα** βουνά, σε κρυφά μονοπάτια, στις άκρες των βράχων της θάλασσας. Καμιά φορά **αγναντεύουν** το πέλαγος ή παίζουνε κρυφτό με τις φυλλωσιές των δέντρων. Άλλοτε πάλι στέκονται μόνα τους στα πιο ψηλά σημεία της διαδρομής μας, για να μας χαιρετίσουν και να μας συντροφέψουν στο μακρύ μας ταξίδι.

Πάντα με τον σταυρό στην κορφή τους, λες και θέλουν να ενώσουν τον ουρανό με τη γη. Mas δείχνουν πως ο Χριστός είναι κοντά μας κάθε στιγμή, ακόμη και στις πιο ερημικές γωνιές της πατρίδας μας.

Φρεσκοβαμμένα και περιποιημένα περιμένουν τον κάθε πιστό να προσευχηθεί, ν' ανάψει το κεράκι του και να ξεκουραστεί. Τα ξωκλήσια μας λοιπόν μοιάζουν με τους φάρους της θάλασσας. Όπως οι φάροι δίνουν φως και δείχνουν τον δρόμο της θάλασσας, έτσι και τα μικρά εκκλησάκια, μες στην ερημιά, δίνουν παρηγοριά και μας δείχνουν τον δρόμο, για να συνεχίσουμε το ταξίδι της ζωής μας. Φέρνουν τον Θεό κοντά μας και μας κάνουν πιο δυνατούς, δίνοντάς μας γαλήνη και ηρεμία, που τόσο πολύ έχουμε ανάγκη.

Μαθαίνω τις λέξεις

ξωκλήσια (ή εξωκλήσια): Τα ερημικά εκκλησάκια.

δύσβατα: Δύσκολο να τα φτάσουμε.

αγναντεύουν (αγναντεύω): Κοιτάζουν.

Διαβάζω και συζητώ στην τάξη

Διαβάζουμε το μικρό κείμενο και συζητάμε τις εντυπώσεις μας με τους συμμαθητές μας.

«και πάλι κίνησα να 'ρθω, Χριστέ μου, στην αυλή σου,
να σκύψω στα κατώφλια σου τα τρισαγαπημένα,
οπού με πόθο αχόρταγο το λαχταρεί η ψυχή μου»

Πάνω στον βράχο ήτανε χτισμένο το ξωκλήσι, που το μάστιζαν οι θύελλες και λικνιζόταν απ' το παντοτινά ταραγμένο και πολύβουο κύμα.

Η στέγη που 'φερνε ακόμη λίγα κεραμίδια και πλάκες, στηριζότανε πάνω σε ένα δοκάρι με πολλές ακτίνες από σκληρή καστανιά. Ο επισκέπτης είχε την επιθυμία να δρασκελίσει το κατώφλι, να μπει στο φτωχικό εκκλησάκι, ν' ανάψει το κεράκι του, να κάμει τον σταυρό του και να ασπασθεί ευλαβικά την εικόνα της Παναγίας της Γλυκοφιλούσας, της ζωγραφισμένης μ' ενωμένα τα μάγουλα με το πρόσωπο του θεικού βρέφους.

Κι ο ευσεβής προσκυνητής θα έβρισκε μεγάλη γλύκα και παρηγοριά απ' τις πίκρες του κόσμου, με το να βλέπει κατανυκτικά μονάχα το φτωχοκάντηλο να καίει μπροστά στην ωραία εικόνα...

«Η Γλυκοφιλούσα» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Απόσπασμα σε απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα.

Γράφω με προσοχή ό,τι κάνει ο επισκέπτης

Στο παραπάνω απόσπασμα, ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης δείχνει πώς συμπεριφέρεται ο επισκέπτης, όταν μπαίνει στο μικρό ξωκλήσι.

1.
2.
3.

Συζητήσε στην τάξη για τα ξωκλήσια που έχεις επισκεφτεί

Συγκέντρωσε φωτογραφίες από ξωκλήσια που παρουσιάζονται σε διαφημιστικό υλικό τουριστικών γραφείων ή περιοδικών που υπάρχουν στο σπίτι σου. Φτιάξε στην τάξη ένα λεύκωμα με τις φωτογραφίες αυτές και συζητήστε τις δικές σας αναμνήσεις από τα ξωκλήσια που έχετε επισκεφτεί.

Στο μικρό ξωκλήσι σταματάμε,

- για να ξεκουραστούμε από την πεζοπορία στο βουνό.
- για να πιούμε νεράκι από την πηγή που συνήθως υπάρχει στην αυλή του.
- για να προσευχηθούμε.

Στο ξωκλήσι σταματάμε ακόμη, για να:

-
-
-
-

Με λίγα λόγια

✓ Τα ξωκλήσια της πατρίδας μας είναι χτισμένα σε δύσβατα σημεία και σε ερημικές περιοχές.

✓ Τα ξωκλήσια φέρνουν τους πιστούς κοντά στον Θεό και δείχνουν τον δρόμο στο ταξίδι της ζωής τους.

Με μία φράση

Τα ξωκλήσια δείχνουν σε όλους πως ο Θεός είναι κοντά μας κάθε στιγμή.

Στη χώρα μας υπάρχουν πολλά **μοναστήρια**. Εδώ η ζωή των μοναχών είναι αδερφική, όπως και στις πρώτες χριστιανικές κοινότητες, τις Αγάπες. Έτσι αποτελούν παράδειγμα για τη ζωή όλων των χριστιανών. Συνδέονται με την ιστορία του τόπου που βρίσκονται, γιατί σε δύσκολους καιρούς οι άνθρωποι έβρισκαν εκεί καταφύγιο. Συχνά μέσα σ' αυτά λειτούργησαν νοσοκομεία και σχολεία.

Με τα χρόνια έχουν συγκεντρωθεί στα μοναστήρια πολλά **κειμήλια**. Εικόνες απαράμιλλης τέχνης, παλαιά χειρόγραφα, ξυλόγλυπτα, βιβλία. Υπάρχουν επίσης πολύτιμα αφιερώματα, δώρα αρχόντων, βασιλέων αλλιά και απλών ανθρώπων. Αυτά δείχνουν μέχρι σήμερα την ευγνωμοσύνη των ανθρώπων για τη βοήθεια που έλαβαν από το μοναστήρι και τους Αγίους σε δύσκολες στιγμές.

Ιστορία, ζωή και τέχνη στα μοναστήρια

Η λατρεία στα μοναστήρια

Το σημαντικότερο όμως είναι ότι στα μοναστήρια καθημερινά τελείται η Θεία Λειτουργία και οι Ακολουθίες, που ενώνουν τους μοναχούς στον κυριότερο σκοπό τους: *να προσεύχονται για το καλό όλου του κόσμου.*

Σήμερα πολλοί *προσκυνητές* έρχονται στα μοναστήρια, όχι μόνο για να θαυμάσουν τη σπουδαία τέχνη, αλλιά και για να **εκκλησιαστούν** και ν' ασπαστούν τα **λείψανα** των Αγίων και τις εικόνες. Επιπλέον, για να ζήσουν λίγο την κοινωνία της αγάπης και να φύγουν με τη χάρη του Θεού να τους συνοδεύει στον αγώνα τους μέσα στον κόσμο.

Μαθαίνω τις λέξεις

μοναστήρια: Πολλά κτίρια ενωμένα μεταξύ τους με κέντρο τον ναό (καθολικό όπως λέγεται), όπου εκεί ζουν οι μοναχοί.

κειμήλια: Αντικείμενα με μεγάλη ιστορική, καλλιτεχνική και πολιτιστική αξία.

εκκλησιαστούν (εκκλησιάζομαι): Συμμετέχουν στη Θεία Λειτουργία και άλλες Ακολουθίες.

λείψανα: Τα οστά ή το σώμα Αγίου ή Μάρτυρα.

Το περιβόλι της Παναγίας

Έτσι ονομάζεται αλλιώς το Άγιο Όρος*. Εκεί ζουν μόνο ορθόδοξοι** μοναχοί από διαφορετικές χώρες σε είκοσι μοναστήρια, εδώ και έντεκα αιώνες. Προστάτιδά τους είναι η Παναγία.

Ο προσκυνητής θα φθάσει εδώ με το καραβάκι, αφού πρώτα πάρει άδεια, και θα πάει σε όποιο μοναστήρι θέλει. Εκεί θα τον κεράσουν στο αρχονταρίκι*** του μοναστηριού. Μετά θα του δώσουν δωμάτιο για να μείνει και θα ακολουθήσει τη ζωή του μοναστηριού.

Τα μοναστήρια των Μετεώρων

Στο βορειοδυτικό άκρο της Θεσσαλίας οι πέτρινοι γίγαντες των Μετεώρων, σιωπηλοί και ακίνητοι, προκαλούν το δέος και τον θαυμασμό.

Εκεί βρήκαν καταφύγιο πριν από δέκα αιώνες και περισσότερο οι πρώτοι μοναχοί που αναζητούσαν ήσυχο τόπο για προσευχή. Σαν τους αετούς ζούσαν στα σπήλαια των βράχων και προσεύχονταν διαρκώς. Αργότερα πολλοί απ' αυτούς έκτισαν μοναστήρια για να μένουν όλοι μαζί. Η προσφορά τους ήταν μεγάλη στα χρόνια της σκλαβιάς. Λεηλατήθηκαν από τους κατακτητές και πολλοί μοναχοί μαρτύρησαν.

Σήμερα λειτουργούν έξι μοναστήρια. Οι προσκυνητές θαυμάζουν τα κειμήλια και ωφελούνται πολύ από το κατανυκτικό**** περιβάλλον.

* Άγιο Όρος: Το βουνό Άθωνας στην άκρη της ανατολικής χερσονήσου της Χαλκιδικής.

** ορθόδοξοι: Οι πιστοί που ανήκουν στην ανατολική χριστιανική Εκκλησία και έχουν την ορθή (σωστή) πίστη.

*** αρχονταρίκι: Αίθουσα που υποδέχονται τους επισκέπτες στα μοναστήρια.

**** κατανυκτικό: Περιβάλλον που σε συγκινεί, που συγκεντρώνει στον εαυτό σου κι έτσι προσεύχεσαι καλύτερα.

Τα μοναστήρια του τόπου μου

α) Συγκεντρώνουμε πληροφορίες και άλλο υλικό (π.χ. φωτογραφίες) για τα μοναστήρια που βρίσκονται κοντά στον τόπο μας και τα παρουσιάζουμε στην τάξη.

β) Συγκεντρώνουμε πληροφορίες και άλλο υλικό (π.χ. φωτογραφίες) για τα μοναστήρια που συνδέονται ιδιαίτερα με την ιστορία της χώρας μας. Τέτοια είναι: η Αγία Λαύρα και το Μέγα Σπήλαιο στην Πελοπόννησο, του Νταού στην Πεντέλη, το μοναστήρι του Προυσού στην Ευρυτανία, τα μοναστήρια του νησιού των Ιωαννίνων, του Τιμίου Προδρόμου στις Σέρρες, το Αρκάδι στην Κρήτη και πολλά άλλα.

Με λίγα λόγια

- ✓ Στα μοναστήρια η ζωή των μοναχών είναι αδερφική, όπως και στις πρώτες χριστιανικές κοινότητες, τις Αγάπες.
- ✓ Οι προσκυνητές στα μοναστήρια θαυμάζουν τα λαμπρά κειμήλια και ωφελούνται από τις Ακολουθίες και τη Θεία Λειτουργία.
- ✓ Ξακουστά μοναστήρια στη χώρα μας είναι των Μετεώρων και του Αγίου Όρους.

Με μία φράση

Με την επίσκεψή μας στα μοναστήρια, γνωρίζουμε την ιστορία του τόπου μας και παίρνουμε δύναμη για τον αγώνα μας μέσα στη ζωή.

ΧΕΙΡΩΝΑΜΕ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ
ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ

Ο
ΑΓΙΟΣ

ΝΙΚΟ
ΛΑΟΣ

ΚΥΡΙΕ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙ-
ΣΤΕ ΕΛΕΗΣΕ ΜΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Ο Χριστός δε δί-
σταζε να κου-
βεντιάξει, κα-

μιά φορά και να τρώει, με ανθρώπους που όλοι θεω-
ρούσαν πολύ αμαρτωλούς. Οι γραμματείς και οι Φα-
ρισαίοι έβρισκαν τότε την ευκαιρία να κατηγορήσουν
τον Ιησού γι' αυτό.

**Οι Φαρισαίοι
κατηγορούν τον Ιησού**

Για να καταλάβουν λοιπόν όλοι ότι ο Θεός φροντί-
ζει κάθε άνθρωπο και μάλιστα αυτόν που κινδυνεύει
να χάσει τον δρόμο του, ο Κύριος είπε κάποτε αυτή
την **παραβολή**.

Ένας βοσκός είχε
εκατό πρόβατα. Κά-
ποια στιγμή, ενώ βο-

**Η παραβολή
του χαμένου πρόβατου**

σκούσαν, ανακάλυψε ότι του έλειπε ένα. Αμέσως
άφησε τα ενενήντα εννιά και έτρεξε να βρει το χαμέ-
νο. Όταν το βρήκε, το έβαλε χαρούμενος στους
ώμους του και αφού ήρθε στο σπίτι, προσκάλεσε
τους φίλους και τους γείτονες λέγοντάς τους:

– Χαρείτε μαζί μου, γιατί ξαναβρήκα το πρόβατό
μου που είχε χαθεί.

Και ο Χριστός συμπλήρωσε, για να μην έχει κά-
ποιος απορία για την ιστορία αυτή: «Σας βεβαιώνω

πως τέτοια χαρά γίνεται και στον ουρανό όταν μετανοήσει ένας μόνο αμαρτωλός, παρά
για ενενήντα εννιά δίκαιους, που δεν έχουν ανάγκη από μετάνοια».

Μαθαίνω τις λέξεις

παραβολή: Μικρή ιστορία με διδακτικό περιεχόμενο. Αναφέρεται
σε μεγάλες αλήθειες για τη Βασιλεία του Θεού, που είναι
σημαντικές για τη ζωή κάθε ανθρώπου.

Οι παραβολές του Χριστού

Ο Χριστός συνήθιζε να μιλάει με παραβολές, γιατί έτσι
όλοι καταλάβαιναν αυτό που ήθελε να πει και κανείς
δεν ξεχνούσε τις μεγάλες αλήθειες που κρύβονταν πίσω
από τις μικρές ιστορίες. Εξάλλου σ' όλους τους ανθρώ-
πους, μικρούς ή μεγάλους, αρέσει ν' ακούν ιστορίες.

Διηγούμαι παραβολές που γνωρίζω

Στη Γ' δημοτικού γνωρίσαμε δυο ακόμη παραβολές: Του σπλαχνικού πατέρα (του ασώτου υιού) και του καλού Σαμαρείτη. Επιλέγω μια απ' αυτές, τη γράφω με δικά μου λόγια και την παρουσιάζω στην τάξη.

Ο Καλός Ποιμένας*

Σχεδιάζω και χρωματίζω την εικόνα του Χριστού ως Καλού Ποιμένα. Μπορώ να προσπαθήσω και μόνος μου σε ένα μεγαλύτερο χαρτί.

Με λίγα λόγια

- ✓ Επειδή κατηγορούσαν τον Χριστό ότι δέχεται κοντά του αματω-
λους ανθρώπους, είπε την εξής παραβολή:
«Ένας βοσκός αφήνει το κοπάδι του, για να ψάξει το πρόβατο που χάθηκε και
όταν το βρίσκει, χαίρεται μαζί με τους φίλους του».
- ✓ Ο βοσκός είναι ο Θεός που θέλει να φέρει κοντά του τους ανθρώπους που ξε-
στράτισαν από τον δρόμο τους και μοιάζουν έτσι με τα πρόβατα που απομα-
κρύνθηκαν από το κοπάδι.

Με μία φράση

Ο Χριστός αγαπά τον καθένα μας ξεχωριστά, φροντίζει για όλους μας και ιδιαίτερα για εκείνους που έχουν χάσει τον δρόμο τους.

* Ποιμένας: Βοσκός.

Η συνάντηση του Ιησού με τον πλούσιο νέο

Ένα αρχοντόπουλο άκουγε και έβλεπε τον Χριστό να διδάσκει και να ευλογεί τα παιδιά και τους γονείς τους. Τόσο πολύ **συγκινήθηκε**, ώστε την ώρα που έφευγε ο Ιησούς, αυτός έτρεξε κι έπεσε στα γόνατά του και τον ρώτησε:

- Καλέ μου Δάσκαλε, τι πρέπει να κάνω για να βρίσκομαι πάντοτε στον δρόμο του Θεού;
- Να φυλάγεις τις εντολές του. Να μη σκοτώσεις, να μην κλέψεις, να μην πεις ψέματα, να τιμάς τους γονείς σου, ν' αγαπάς τον συνάνθρωπό σου όπως τον εαυτό σου, είπε ο Ιησούς.

- Δάσκαλε, όλα αυτά τα κάνω από τότε που ήμουν μικρό παιδί.

Ο Χριστός τότε τον κοίταξε με αγάπη και του είπε:

- Πραγματικά σου λείπει κάτι ακόμη. Πήγαινε, πούλησε ό,τι έχεις και δώσε τα χρήματα στους φτωχούς. Έτσι θα έχεις μεγάλο θησαυρό κοντά στον Θεό. Μετά έλα να με ακολουθήσεις.

Μόλις ο νέος άκουσε αυτά τα λόγια, το πρόσωπό του σκοτείνιασε και έφυγε λυπημένος. Δεν μπορούσε να αποχωριστεί εύκολα τη μεγάλη του περιουσία και να τη χαρίσει με αγάπη σ' αυτούς που είχαν ανάγκη. Αποδείχτηκε έτσι ότι αγαπούσε περισσότερο τα πλούτη του από τον Θεό. Έχασε, λοιπόν, την ευκαιρία να ακολουθήσει τον δρόμο που του έδειξε ο Χριστός.

Μαθαίνω τις ηέξεις

συγκινήθηκε (συγκινούμαι): Αναστατώθηκε ψυχικά, συναισθηματικά.

Συζητώ και γράφω

Τρόποι που δείχνουν ότι δε σκέφτομαι μόνο τον εαυτό μου αλλά και τις ανάγκες των συνανθρώπων μου.

Αντιστοιχίζω σωστά

Προσφέρω	{	συντροφιά	•	σε φτωχούς ανθρώπους.
		από τα χρήματα που μου δίνουν	•	σε κάποιον που ζει μόνος.
		παρηγοριά	•	σε παιδιά που δεν έχουν.
		παιχνίδια και ρούχα μου	•	σε κάποιον άρρωστο.

Με λίγα λόγια

✓ Ο νεαρός άρχοντας επιθυμεί να γνωρίσει τον δρόμο, για να φτάσει κοντά στον Θεό.

- ✓ Ο Χριστός του λέει να ακολουθεί τις εντολές που ξέρει από τον Νόμο του Μωυσή.
- ✓ Ο Χριστός τον καλεί να δείξει την αγάπη του, πουλώντας την περιουσία του και χαρίζοντάς την στους φτωχούς.
- ✓ Ο νέος δεν μπορεί να αφήσει τα αγαθά του και χάνει την ευκαιρία να πλησιάσει τους συνανθρώπους του και τον Θεό.

Με μία φράση

Οι άνθρωποι πολλές φορές, ενώ γνωρίζουν τον δρόμο του Χριστού, δεν τον ακολουθούν, γιατί αγαπούν περισσότερο τα αγαθά τους.

Μια φορά ήταν ένας γεωργός που έσπειρε σιτάρι στο χωράφι του. Κάποια στιγμή όμως ήρθε ο εχθρός του κι έσπειρε στο ίδιο χωράφι **ζιζάνια**. Τα στάχυα μεγάλωσαν και φάνηκαν τα ζιζάνια ανάμεσά τους. Οι εργάτες ρώτησαν τότε το αφεντικό τους, αν ήθελε να τα ξεριζώσουν. Όμως εκείνος τους εμπόδισε, γιατί σκέφτηκε πως υπήρχε κίνδυνος να καταστρέψουν μαζί με τα ζιζάνια και το σιτάρι. «Αφήστε όλα τα χόρτα να μεγαλώσουν μαζί και, όταν θα **θερίσουμε**, θα μαζέψετε πρώτα τα ζιζάνια και θα τα κάψετε. Ύστερα θα μαζέψετε το σιτάρι και θα το φέρετε στην αποθήκη μου», τους είπε.

Η παραβολή των ζιζανίων

Στην παραβολή του Ιησού που διαβάσαμε, είδαμε ότι τα ζιζάνια φύτρωσαν ανάμεσα στο σιτάρι. Ζιζάνια είναι τα εμπόδια που συναντάμε στη ζωή μας και μπορεί να μας βγάλουν από τον δρόμο του Θεού. Όπως κάθε πορεία έχει τις δυσκολίες της έτσι και στην πορεία της ζωής θα συναντήσουμε συχνά εμπόδια, που θα μας ταλαιπωρήσουν και θα μας κουράσουν. Θα βρούμε παρέες που θα προσπαθήσουν να μας παρασύρουν. Θα χρειαστεί να δοκιμάσουμε τη δύναμή μας σε αποφάσεις σωστές ή λάθος, όπως ήλει και ο μύθος ότι έκανε ο Ηρακλής, διαλέγοντας τον δρόμο της *Αρετής* και όχι της *Κακίας*.

Φυσικά δεν είναι πάντα εύκολο να προσπερνάμε τα «ζιζάνια». Γι' αυτό και ζητάμε από τον Θεό τη δύναμη να τα καταφέρουμε. Με την προσευχή μας παρακαλάμε να μας οδηγή στον δρόμο του.

Μαθαίνω τις λέξεις

ζιζάνια: Τα άγρια χόρτα στα χωράφια.

θερίσουμε (θερίζω): Θα μαζέψουμε το σιτάρι.

Μια γελοιογραφία... που θα συζητηθεί πολύ!

Σχολιάζω και συζητώ με τους συμμαθητές μου την παρακάτω γελοιογραφία. Η τηλεόραση αποτελεί ένα «παράθυρο στον κόσμο» αλλά και μια πρόκληση που μπορεί να μας βγάλει από τον δρόμο μας. Ποια είναι η δική σου γνώμη;

Κώστας Μητρόπουλος, «...τα καλύτερα άγρια μωρά», εκδ. Κέδρος 2002.

Ζωγραφίζω μια εικόνα

Μια εικόνα μου έρχεται στο μυαλό από τη συζήτηση που είχαμε στην τάξη. Ποια είναι αυτή; Ζωγραφίζω και δίνω έναν δικό μου τίτλο, για να την περιγράψω.

Με λίγα λόγια

- ✓ Στην πορεία της ζωής μπορεί να συναντήσουμε εμπόδια.
- ✓ Τα εμπόδια και οι δυσκολίες που συναντάμε μοιάζουν με τα ζιζάνια της παραβολής του Ιησού.
- ✓ Όλες τις δυσκολίες τις ξεπερνάμε με προσευχή και πίστη στον Θεό.

Με μία φράση

Με την πίστη και την αγάπη μπορούμε να αντιμετωπίσουμε με σωστό τρόπο, όσους θέλουν να μας απομακρύνουν από τον δρόμο του Θεού.

Πολλές φορές εμείς οι άνθρωποι κάνουμε μερικά λάθη στη ζωή μας, γιατί έχουμε ξεχάσει τα λόγια του Θεού. Οι εντολές και ο δρόμος που μας έδειξε ο Χριστός αλλά και οι Άγιοι μάς προστατεύουν και μας απομακρύνουν από σφάλματα που μπορεί να κάνουμε.

**Οι εντολές του Θεού
μάς προστατεύουν
από τα λάθη**

Αν, για παράδειγμα, συνηθίσουμε να λήμε μικρά ψέματα στους φίλους μας, στο τέλος θα τους στενοχωρήσουμε, γιατί κάποτε θα μάθουν την αλήθεια και δε θα μας **εμπιστεύονται** πια. Το ψέμα λοιπόν, είναι ένα λάθος, όπως είναι και η αδικία ή η ζήλια μας για τους άλλους.

Μπορούμε ν' **αποφύγουμε** τα λάθη στη ζωή μας, αν θυμόμαστε πάντα τις συμβουλές που μας έδωσε ο Θεός και προσπαθούμε να τις τηρούμε. Όμως, ακόμη κι αν δυσκολευτούμε, μπορούμε να τα ξεπεράσουμε ζητώντας ειλικρινά *συγγνώμη*. Όλες οι δυσκολίες ξεπερνιούνται, όταν βρίσκουμε τη δύναμη και το θάρρος να παραδεχτούμε τα σφάλματά μας και θελήσουμε να τα διορθώσουμε.

Λάθη για τα οποία δε μετανιώνουμε, δημιουργούν μεγαλύτερα προβλήματα και τότε αυτά είναι πιο δύσκολο να λυθούν.

Μαθαίνω τις λέξεις

εμπιστεύονται (εμπιστεύομαι): Πιστεύουν ότι τους λένε την αλήθεια.
αποφύγουμε (αποφεύγω): Απομακρυνόμαστε από κάτι.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Θυμάμαι τις Δέκα Εντολές που έμαθα στη Γ' τάξη. Συζητώ με τους συμμαθητές μου δυο απ' αυτές και βρίσκω από ποια λάθη μάς προστατεύουν.

Ένας μύθος του Αισώπου

Πριν από πολλή χρόνια ο Αίσωπος, ένας μεγάλος παραμυθάς, έγραψε μια ιστορία για έναν μικρό βοσκό που ήθελε να κοροϊδέψει τους συγχωριανούς του, για να γελάσει με τον πανικό τους. Έκανε λάθος όμως με τον τρόπο που αντιμετώπιζε τον κόσμο και στο τέλος ο λύκος του έφαγε τα πρόβατα. Με τις λέξεις που δίνονται παρακάτω γράφω τον μύθο με διάλογους όπως τον θυμάμαι και τον ξέρω:

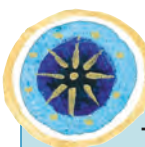
βοσκός, φωνές, πρόβατα, λύκος, κοροϊδεύω, χωριανοί.

Στη συνέχεια παίρνω ρόλους και παίζω με τους συμμαθητές μου την ιστορία.

Με λίγα
λόγια

- ✓ Η τήρηση των εντολών του Θεού μάς απομακρύνει από λάθη που μπορεί να κάνουμε στη ζωή μας.
- ✓ Είναι σπουδαίο να παραδεχόμαστε τα λάθη μας, όσο δύσκολο κι αν φαίνεται.

Με μία φράση

Τα μικρά λάθη όταν δε διορθώνονται, γίνονται μεγάλα και δημιουργούν σοβαρά εμπόδια στην πορεία της ζωής που μας έδειξε ο Χριστός.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΠΟΡΕΥΕΤΑΙ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

«**Π**ηγαίνετε σε κάθε γωνιά της γης και κάνετε όλους τους ανθρώπους μαθητές μου. Διδάξτε τους όλα όσα δίδαξα σε σας και βαπτίστε τους

στο όνομα του Πατρός και του **Υιού** και του Αγίου Πνεύματος». Με αυτά τα λόγια του Χριστού προς τους μαθητές του τελειώνει το ευαγγέλιο του Ματθαίου.

Οι μαθητές τώρα είχαν μια σημαντική αποστολή στη ζωή τους: Να κηρύξουν το «Ευαγγέλιο», το χαρμόσυνο νέο για τον ερχομό του ηλυτρωτή των ανθρώπων. Δεν ήταν πια απλοί μαθητές, αλλά **Απόστολοι** και το έργο τους ήταν **καθολικό**, δηλαδή για όλο τον κόσμο.

Η ιεραποστολική δράση των Αποστόλων

Πράγματι οι Απόστολοι διέδωσαν το «Ευαγγέλιο» στα **πέρατα της οικουμένης**. Όλοι οι λαοί, ανεξάρτητα από το χρώμα, τη φυλή, τη γλώσσα και τις παραδόσεις τους έχουν δικαίωμα να ακούσουν το μήνυμα του Χριστού. Κάθε άνθρωπος, αφού πληροφορηθεί για την πίστη αυτή, μπορεί ελεύθερα ν' αποφασίσει, αν θα την ακολουθήσει.

Η Εκκλησία συνεχίζει το έργο των Αποστόλων, γι' αυτό και λέγεται «**αποστολική**». Επειδή αγκαλιάζει όλο τον κόσμο, είναι «**καθολική**». Όλοι οι χριστιανοί συμμετέχουν στο έργο αυτό της Εκκλησίας και γίνονται, με τον τρόπο τους ο καθένας, δάσκαλοι της αγάπης και της αλήθειας του Χριστού. Υπάρχουν βέβαια και άνθρωποι που έχουν αφιερώσει αποκλειστικά τη ζωή τους στον σημαντικό τούτο σκοπό. Αυτοί είναι οι **ιεραπόστολοι** που θα γνωρίσουμε στη συνέχεια.

Μαθαίνω τις λέξεις

Υιού (ο Υιός): Γιος.

πέρατα της οικουμένης: Από άκρη σ' άκρη της γης.

ιεραπόστολοι: Μοναχοί ή ιερείς ή λαϊκοί που πηγαίνουν σε μη χριστιανικές χώρες, για να διαδώσουν τον χριστιανισμό.

Οι ιεραπόστολοι Αιδέσιος και Φρουμέντιος

Ένα σπουδαίο παράδειγμα απλών ανθρώπων που έγιναν ιεραπόστολοι του Χριστού είναι και αυτό του Αιδέσιου και του Φρουμέντιου, δυο νεαρών χριστιανών από την Αίγυπτο, που ναυάγησαν στις ακτές μιας άγνωστης χώρας. Μια άγρια φυλή που κατοικούσε εκεί τους οδήγησε σαν σκλάβους στον βασιλιά τους, στην πόλη Αξώμη της Αιθιοπίας. Ο βασιλιάς τους συμπάθησε και τους έδωσε αξιώματα: έκανε τον Φρουμέντιο γραμματέα του και τον Αιδέσιο οινοχόο* του παλατιού.

Οι δύο νέοι, που είχαν μεγάλη πίστη, άρχισαν να κηρύττουν για τον Χριστό στους Αιθίοπες. Σύντομα άρχισαν να χτίζονται και χριστιανικοί ναοί στην Αιθιοπία. Όταν πέθανε ο βασιλιάς και άφησε πίσω του δυο ανήλικα παιδιά, ο Φρουμέντιος έγινε παιδαγωγός του διαδόχου.

Μετά από χρόνια η νοσταλγία τους έφερε πίσω στην πατρίδα τους, την Αίγυπτο. Παρουσιάστηκαν στον τότε Πατριάρχη, τον Μεγάλο Αθανάσιο, και του μίλησαν για το έργο τους στην Αιθιοπία. Ο Φρουμέντιος μάλιστα τον παρακάλεσε να στείλει ιεραποστόλους, για να μπορέσουν όλοι οι Αιθίοπες να γνωρίσουν το Ευαγγέλιο. Φυσικά ο Μέγας Αθανάσιος αναγνωρίζοντας το σπουδαίο έργο του Φρουμέντιου και αφού κατάλαβε πως και ο ίδιος το επιθυμούσε, τον χειροτόνησε επίσκοπο και τον έστειλε μαζί με άλλους ιεραποστόλους πίσω στην Αιθιοπία, για να συνεχίσει και να ολοκληρώσει το έργο του. Οι Αιθίοπες χάρηκαν πολύ με τον ερχομό του και ο διάδοχος, που είχε γίνει πια βασιλιάς, βαπτίστηκε χριστιανός. Πολλοί ακολούθησαν γρήγορα το παράδειγμά του. Το ιεραποστολικό έργο στην Αιθιοπία δε σταμάτησε με τον θάνατο του Φρουμέντιου. Συνεχίστηκε με ζήλο** και σήμερα η Αιθιοπία είναι μια χριστιανική χώρα.

Γράφω τις σωστές προτάσεις

Οι παρακάτω προτάσεις είναι λανθασμένες. Σκέψου και γράψε τις σωστές χρησιμοποιώντας όπου μπορείς τις καινούριες λέξεις που έμαθες: **αποστολική, καθολική, Υιός και Άγιο Πνεύμα, πέρατα της οικουμένης, ιεραπόστολοι.**

1. Η Εκκλησία του Χριστού είναι μόνο για τους Έλληνες.
2. Οι χριστιανοί βαπτίζονται στο όνομα μόνο του Πατρός.
3. Επειδή η Εκκλησία συνεχίζει το έργο των Αποστόλων λέγεται εργατική.
4. Οι Απόστολοι κήρυξαν το Ευαγγέλιο μόνο στην Ελλάδα.
5. Η διδασκαλία του Χριστού είναι για λίγους μόνο ανθρώπους.
6. Όσοι κηρύττουν το Ευαγγέλιο σε μη χριστιανικές χώρες λέγονται Επίσκοποι.

* οινοχόος: Αυτός που σερβίρει κρασί, ο κεραστής.

** με ζήλο: Με ενθουσιασμό και προθυμία.

Βλέπω και μαθαίνω

Στη διπλανή εικόνα μπορείς να δεις έναν ορθόδοξο χριστιανικό ναό στην Κένυα. Είναι φτιαγμένος με τα πιο απλά υλικά: λάσπη, πέτρες, ξύλα και λαμαρίνα.

Στην Ελλάδα πώς είναι φτιαγμένοι οι ναοί; Παρατήρησε το σχήμα τους και τα υλικά που είναι χτισμένοι. Βρες τις ομοιότητες και τις διαφορές με τον ναό στην Κένυα.

Πηγή φωτο: www.apostoliki-diakonia.gr

Συζητώ μέσα στην τάξη

Όλοι οι χριστιανοί συμμετέχουν στο αποστολικό έργο της Εκκλησίας και στη διάδοση της διδασκαλίας του Χριστού. Με ποιους τρόπους γίνεται αυτό καθημερινά πράξη;

Με λίγα λόγια

- ✓ Μετά την Ανάστασή του ο Χριστός είπε στους μαθητές του να κηρύξουν το Ευαγγέλιο σε όλο τον κόσμο.
- ✓ Ο Χριστός δεν ξεχώρισε κανέναν άνθρωπο, αν είναι άσπρος ή μαύρος, άνδρας ή γυναίκα, πλούσιος ή φτωχός κ.λπ.
- ✓ Η Εκκλησία του Χριστού είναι καθολική (για όλους τους ανθρώπους) και αποστολική (συνεχίζει το έργο των Αποστόλων).
- ✓ Οι ιεραπόστολοι είναι άνθρωποι που έχουν αφιερώσει τη ζωή τους στη συνέχιση του έργου των Αποστόλων.
- ✓ Όλοι οι χριστιανοί με τον τρόπο τους βοηθούν στη διάδοση του Ευαγγελίου.
- ✓ Η ιστορία του Αιδέσιου και του Φρουμέντιου, που κήρυξαν το Ευαγγέλιο στην Αιθιοπία, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ιεραποστολής.

Με μία φράση

Οι πρώτοι Απόστολοι εφάρμοσαν την εντολή του Χριστού για τη διάδοση της πίστης και το έργο αυτό συνεχίζεται μέχρι σήμερα από τους χριστιανούς.

Κύριλλος και Μεθόδιος: Ιεραπόστολοι στους σλαβικούς λαούς

Όπως είπαμε και στο προηγούμενο μάθημα, η Εκκλησία είναι αποστολική και καθολική. Δηλαδή κηρύττει το Ευαγγέλιο σε κάθε γωνιά της γης.

Ακολουθώντας λοιπόν αυτήν την παράδοση, ο αυτοκράτορας Μιχαήλ κατά τα βυζαντινά χρόνια, έστειλε στους σλαβικούς λαούς της βόρειας Ευρώπης δυο αδέρφια από τη Θεσσαλονίκη, για να διαδώσουν τη χριστιανική πίστη. Αυτοί ήταν ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος που είχαν πολύ μεγάλη μόρφωση.

Το έργο τους ήταν πολύ δύσκολο, γιατί οι λαοί αυτοί δεν είχαν δικό τους αλφάβητο και επομένως δεν μπορούσαν ούτε να διαβάσουν ούτε να γράψουν. Έτσι λοιπόν πριν ξεκινήσουν την ιεραποστολή ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος, επινόησαν ένα νέο αλφάβητο, το σλαβικό (ή *κυριλλικό*), για να μπορέσουν οι σλαβικοί λαοί να γνωρίσουν τη χριστιανική διδασκαλία. Πράγματι, πολύ γρήγορα εμφανίστηκαν οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες. Οι δυο αδελφοί μετέφρασαν στη σλαβική γλώσσα τα κείμενα της Αγίας Γραφής και της Θείας Λειτουργίας.

Η γραπτή γλώσσα είναι σημαντικό στοιχείο κάθε **πολιτισμού**. Γι' αυτό, το έργο των δυο αδελφών από τη Θεσσα-

λονίκη στους σλαβικούς λαούς ήταν διπλό. Δε διέδωσαν μόνο το Ευαγγέλιο, αλλά βοήθησαν πολύ και στην **ανάπτυξη** του πολιτισμού των λαών αυτών. Ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος δεν επέβαλαν στους Σλάβους την ελληνική γλώσσα και τα ελληνικά ήθη και έθιμα. *Σεβάστηκαν τον πολιτισμό τους και τον **ιδιαιτέρο χαρακτήρα** του.*

Σιγά σιγά, χάρη στο σλαβικό αλφάβητο ο χριστιανισμός εξαπλώθηκε στην Τσεχία, την Ουγγαρία και αργότερα στη Βουλγαρία και τη Ρωσία. Ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος είναι Άγιοι της Εκκλησίας. Οι σλαβικοί λαοί τους αγαπούν πολύ και τους ονομάζουν προστάτες και φωτιστές* τους.

*Η ζωή και το έργο
του Κύριλλου
και του Μεθόδιου*

*Η γραπτή γλώσσα
και ο πολιτισμός*

Μαθαίνω τις λέξεις

πολιτισμός: Το σύνολο των υλικών (κτίρια, μνημεία) και των πνευματικών στοιχείων (λογοτεχνία, τέχνες, επιστήμες) ενός λαού.

ανάπτυξη: Η πρόοδος, η εξέλιξη και η βελτίωση των στοιχείων του πολιτισμού ενός λαού.

ιδιαιτέρο χαρακτήρα (του πολιτισμού): Τα στοιχεία ενός πολιτισμού που τον κάνουν να διαφέρει, να ξεχωρίζει από τους άλλους.

* φωτιστής: Ο άνθρωπος που προσφέρει στα γράμματα και τον πολιτισμό.

Το Σλαβικό Αλφάβητο И Л А К Э Д П Ф Е С О Ж Б Т В Л Я Х М Ш Ц У Н Г Ю Р

Συζητώ και απαντώ

Συζητήστε τη σημασία της δημιουργίας του σλαβικού αλφάβητου από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο και μετά απαντήστε στις ερωτήσεις:

1. Ποιό στοιχείο είναι σημαντικό για κάθε πολιτισμό;

2. Ποιό ήταν το διπλό έργο του Κύριλλου και του Μεθόδιου;
α) _____
β) _____
3. Τι σεβάστηκαν στους Σλάβους ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος;

4. Πώς ονομάζουν οι Σλάβοι τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο;

Βλέπω και μαθαίνω

Οι δυο αδελφοί, ξεκινώντας από την Κωνσταντινούπολη, ταξίδεψαν προς τον βορρά περνώντας από διάφορες χώρες όπου κήρυξαν το Ευαγγέλιο. Όπως βλέπουμε στον διπλανό χάρτη έδρασαν κυρίως στη **Σλοβακία**, τη **Μοραβία** και τη **Βοημία**.

Βρες κι εσύ σε έναν σύγχρονο χάρτη τις περιοχές αυτές. Μπορείς τώρα ν' αντιγράψεις τον χάρτη και να τον χρωματίσεις με χρώματα που εσύ προτιμάς.

Με λίγα λόγια

- ✓ Οι Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος είναι οι ιεραπόστολοι των Σλάβων.
- ✓ Για να πετύχει το έργο τους, οι δυο αδελφοί δημιούργησαν το σλαβικό αλφάβητο.
- ✓ Με το νέο αλφάβητο δε διέδωσαν μόνο το Ευαγγέλιο, αλλά βοήθησαν και στην ανάπτυξη του σλαβικού πολιτισμού.
- ✓ Σεβάστηκαν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των σλαβικών λαών κι έγιναν φωτιστές τους.

Με μία φράση

Από την ιεραποστολή του Κύριλλου και του Μεθόδιου μπόρεσαν οι σλαβικοί λαοί να γνωρίσουν τον δρόμο του Χριστού χωρίς να χάσουν την ταυτότητα του έθνους και του πολιτισμού τους.

Μιλήσαμε στο προηγούμενο μάθημα για το ιεραποστολικό έργο του Κύριλλου και του Μεθόδιου, οι οποίοι κήρυξαν στις βόρειες χώρες τον λόγο του Θεού και την αγάπη που μας δίδαξε ο Χριστός.

Χριστιανοί ιεραπόστολοι απ' όλα τα σημεία της γης έφτασαν και στις μακρινές χώρες της Ανατολής. Θέλησαν να βοηθήσουν τους ανθρώπους όλων των εθνών να γνωριστούν και να **επικοινωνήσουν** μεταξύ τους, προσφέροντάς τους ένα πολύτιμο δώρο: την πίστη στον Χριστό.

Οι χριστιανοί διαδίδουν τον λόγο του Θεού στην Ινδία, Κίνα, Ιαπωνία και Κορέα

Στην **Ινδία**, στην πολύβουη* *Καλκούτα*, οι ιεραπόστολοι δημιούργησαν *χριστιανικές κοινότητες*. Η φτώχεια όμως και η εξαθλίωση της περιοχής έκαναν τις ιεραποστολές να ασχολούνται κυρίως με την *ιατρική περίθαλψη* και την *εκπαίδευση* των πολιτών.

Στην **Κίνα**, τη «*χώρα των δράκων*», ο χριστιανισμός προσπαθεί ακόμη και σήμερα να γίνει γνωστός. Οι Κινέζοι είναι άνθρωποι που αγαπούν την παράδοση και τις τέχνες, γι' αυτό και οι ορθόδοξοι ιεραπόστολοι προσπαθούν με την ενημέρωση και με τη *λατρεία* να προσελκύσουν το ενδιαφέρον τους.

Στην **Κορέα** έκλεισαν κιόλας εκατό χρόνια από τότε που η «*χώρα της πρωινής γαλήνης*»** γνώρισε τον χριστιανισμό, όταν στην πρωτεύουσα της χώρας Σεούλ έφτασε ο πρώτος ιεραπόστολος, που ήταν μάλιστα Ρώσος. Από τότε έως σήμερα πλήθος ιεραποστολές απ' όλο τον κόσμο φτάνουν στη χώρα με τη δυσκολότερη ίσως γλώσσα και τις παγωμένες χειμωνιάτικες μέρες, για να κτίσουν ναούς και σχολεία.

Στην **Ιαπωνία** επίσης ένας Ρώσος ιεραπόστολος ξεκίνησε για πρώτη φορά την ιεραποστολική δράση. Χωρίς να κάνει κριτική στις θρησκείες που συνάντησε εκεί, όπως ήταν ο **βουδισμός**, συνήθιζε να λέει: «*Είμαι χριστιανός, πίστεψε αν θέλεις*».

Μαθαίνω τις λέξεις

επικοινωνήσουν (επικοινωνώ): Μιλήσουν και ανταλλάξουν ιδέες με ανθρώπους.

περίθαλψη: Φροντίδα, περιποίηση.

βουδισμός: Ασιατική θρησκεία βασισμένη στη διδασκαλία του Βούδα.

* πολύβουη: Η περιοχή που έχει πολύ θόρυβο.

** Όπως Ιαπωνία στα ιαπωνικά σημαίνει «η χώρα του ανατέλλοντος ηλίου», έτσι και στα κορεατικά Κορέα σημαίνει «η χώρα της πρωινής γαλήνης».

Διαβάζω ποιήματα

Το παρακάτω ποίημα ανήκει σε έναν Ινδό ποιητή και μιλάει για την αγάπη. Μπορείς να βρεις και να γράψεις ένα ποίημα Έλληνα ποιητή που να αναφέρεται στην αγάπη;
«Ω Καηκούτα!

Το φύλλο η αγάπη το κάνει λουλούδι.

Το λουλούδι η λατρεία το κάνει καρπό.»

(Ραμπιντράνθ Ταγκόρ, από τα «Παραστρατημένα πουλιά»)

Η ορθόδοξη κοινότητα της Σεούλ

Τα καθηκτικά και τα κατασκηνωτικά προγράμματα, οι μεταφράσεις εκκλησιαστικών κειμένων αποτελούν μερικές μόνο από τις δράσεις της ορθόδοξης χριστιανικής ιεραποστολής στην Κορέα.

Ειδικά στην πόλη της Σεούλ είναι συγκινητικό να μαθαίνουμε πως ο πρώτος χριστιανικός ναός κτίστηκε το 1903.

Ο πρώτος και ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, καθώς και τα πολλά εσωτερικά προβλήματα, διέκοψαν κατά καιρούς την ιεραποστολική δράση. Όμως η Σεούλ παρέμεινε ένας σημαντικός σταθμός στον οποίο κατέφταναν αποστολές από τη Ρωσία, την Αμερική, την Ελλάδα, τη Γαλλία, τη Σερβία και απ' όλες χώρες υπήρχαν ορθόδοξες χριστιανικές κοινότητες.

Βρίσκω φωτογραφίες

Να συγκεντρώσεις με τους συμμαθητές σου φωτογραφίες από το διαδίκτυο (www.apostoliki-diakonia.gr) ή το περιοδικό «Πάντα τα Έθνη» (που εκδίδει η Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος) για την ορθόδοξη κοινότητα της Σεούλ (Κορέα). Στη συνέχεια μπορείς να τις κολλήσεις σε χαρτόνι και να διακοσμήσεις την τάξη σου.

Πηγή φωτ.: π. Κων/νος Τσιόλης.

Πηγή φωτ.: www.apostoliki-diakonia.gr

Πηγή φωτ.: Προσωπικό φωτογραφικό αρχείο π. Κων/νου Τσιήνη, www.apostoliki-diakonia.gr

Βρίσκω στον χάρτη

Προσπάθησε να βρεις στην υδρόγειο σφαίρα την Ινδία, την Κίνα, την Ιαπωνία και την Κορέα. Φτιάξε μαζί με τους συμμαθητές σου έναν μεγάλο χάρτη των περιοχών αυτών και βάξε σημαία με το σύμβολο του σταυρού στις χώρες ή στις πόλεις της Ανατολής που έμαθες ότι υπάρχει ιεραποστολικό έργο.

Με λίγα λόγια

- ✓ Οι ιεραπόστολοι συνεχίζουν το έργο των Αποστόλων και φέρνουν νέα μέλη στην ορθόδοξη Εκκλησία από τη μακρινή Ανατολή.
- ✓ Στην Ινδία, στην Κορέα και στην Κίνα, οι ιεραπόστολοι έχουν ν' αντιμετωπίσουν τη φτώχεια και τις σκληρές συνθήκες της καθημερινής ζωής.
- ✓ Οι ιεραπόστολοι στις χώρες της Ανατολής οργανώνουν τις χριστιανικές κοινότητες, ιδρύουν ναούς και σχολεία και προσφέρουν ιατρική φροντίδα.

Με μία φράση

Όπου κι αν ζουν, οι ιεραπόστολοι βοηθούν τους ανθρώπους να αντιμετωπίζουν και τις δυσκολίες της καθημερινής ζωής.

Η ορθόδοξη ιεραποστολή στην Αφρική σήμερα

Θυμόμαστε από τις προηγούμενες ενότητες πως ιεραπόστολοι είναι όλοι εκείνοι που ακολουθούν την εντολή του Χριστού, να διαδώσουν το Ευαγγέλιο στα πέρατα της οικουμένης.

Στην Αφρική η ιεραποστολική δράση ξεκίνησε πριν από πολλά χρόνια. Ιεραπόστολοι από την Ευρώπη και την Αμερική συνεχίζουν μέχρι σήμερα να κηρύττουν ότι ο Χριστός αγαπάει το ίδιο όλους τους ανθρώπους σε όποια **φυλή** κι αν ανήκουν, όποιο χρώμα

Οι ιθαγενείς της Αφρικής ανακαλύπτουν την ορθοδοξία

κι αν έχουν. Αλλά δεν περιορίζονται μόνο στο κήρυγμα. Βοηθούν τους Αφρικανούς και στα προβλήματά τους. Οργανώνουν σχολεία όπου μαθαίνουν τα παιδιά τους γράμματα, ιατρεία όπου τους ενημερώνουν για θέματα υγείας, συσσίτια για όλους. Οι Αφρικανοί μέσα από αυτές τις πράξεις προσφοράς γνωρίζουν τον Χριστό της αγάπης και της ελευθερίας.

Όσοι πιστεύουν στον Χριστό βαπτίζονται, μετέχουν στα **Μυστήρια**, καταλαβαίνουν τον χριστιανικό γάμο, γίνονται ιερείς. Εκδηλώνουν την πίστη και τα συναισθήματά τους στη χριστιανική λατρεία. Δε διστάζουν μάλιστα να ζωγραφίζουν τον Χριστό...μαύρο. Το ίδιο ζωγραφίζουν και την Παναγία, τη μεγάλη μητέρα όλων μας, όπως την αποκαλούν.

Μαθαίνω τις λέξεις

ιθαγενείς (ο ιθαγενής): Αυτοί που κατοικούν στον τόπο γέννησης και καταγωγής τους.

φυλή: Σύνοδο ανθρώπων με κοινή καταγωγή και κοινό χρώμα.

Μυστήρια: Καθεμιά από τις επτά ιερές Ακολουθίες της ορθόδοξης Εκκλησίας (Βάπτισμα, Χρίσμα, Θεία Ευχαριστία, Εξομολόγηση, Ευχέλαιο, Γάμος, Ιεροσύνη).

Διαβάζω ποιήματα

Διαβάζω το ποίημα για τον μαύρο Χριστό και στη συνέχεια βρίσκω και ανακοινώνω στην τάξη ποιήματα για τον Χριστό ή την Παναγία.

Ο μαύρος Χριστός

Γυρεύω έναν ντόπιο ζωγράφο,
για να μου φτιάσει έναν μαύρο Χριστό.
Να μου ζωγραφίσει τον Κύριό μου και Πατέρα μου
μ' έναν όμορφο χιτώνα
σαν κι αυτόν που φοράει ο δικός μου γονιός.
Άκουσέ με, Χριστέ μου και Πατέρα μου:
οι λευκοί σε παράστησαν
σαν έναν ωραίο άντρα από τη δική τους φυλή,
οι κόκκινοι Ινδιάνοι σε ζωγράφισαν
ίδιο μαζί τους,
οι κίτρινοι σου δάνεισαν το χρώμα τους.
Θα αρνηθείς τώρα
να πάρεις και το δικό μου χρώμα,
το μαύρο;

(Αφρικανική ποίηση από το περιοδικό «Πάντα τα Έθνη», τεύχος 3, 1982)

Η ορθόδοξη ιεραποστολή στην Ουγκάντα και στην Κένυα

Η Ουγκάντα και η Κένυα αποτελούν δυο χαρακτηριστικά παραδείγματα ιεραποστολικής δράσης στην Αφρική, που αξίζει να μελετήσουμε με προσοχή.

Στην **Ουγκάντα**, μια περιοχή ταλαιπωρημένη από τις συχνές πολεμικές συγκρούσεις, οι κάτοικοι κάνουν προσπάθειες να ξεπεράσουν τα καθημερινά προβλήματά τους. Με τη βοήθεια ορθόδοξων ιεραποστολών απ' όλο τον κόσμο, η Ουγκάντα προσπαθεί να αναπτύξει τις γεωργικές καλλιέργειές της, να κτίσει ναούς, σχολεία και να γιατρέψει τις πληγές από τους πολέμους.

Στην **Κένυα**, το έργο αγάπης της ορθόδοξης ιεραποστολής κάνει έντονη την παρουσία του. Παρέχονται φάρμακα, τρόφιμα και κάθε δυνατή φροντίδα στους ταλαιπωρημένους ανθρώπους. Χτίστηκαν νηπιαγωγεία, σχολεία, Πολυτεχνική σχολή στην περιοχή των Μασσαί. Ιδρύθηκε Γυμνάσιο και Ιερατική Σχολή. Βέβαια, μη φανταστεί κανείς πως όλα αυτά είναι πάντα καλοφτιαγμένα, όπως τα συναντούμε στη χώρα μας. Σχολείο εκεί μπορεί να είναι ένα υπόστεγο ή ένα δέντρο με μερικούς πάγκους για θρανία. Εκκλησία μπορεί να είναι μια καλύβα από ξερό χορτάρι*. Κι όταν λένε οι Κενυάτες *Χαραμπέ***, εννοούν «προσφορά αγάπης σε χρήμα ή σε είδος από το υστέρημά μου», που σημαίνει πως ο χριστιανισμός υπάρχει στις καρδιές των ανθρώπων όλου του κόσμου, μόνο που δεν το γνωρίζουν πάντα!

* Παρατήρησε και στην ενότητα «Πορευθείτε σε όλα τα έθνη», τη φωτογραφία στην παράγραφο *βλέπω και μαθαίνω*, σελ. 80.

** Χαραμπέ: Λέξη στα Σουαχίλι.

Βρίσκω τις παροιμίες

Οι παροιμίες που ακολουθούν είναι αφρικανικές. Προσπάθησε να τις διατυπώσεις με δικά σου λόγια ή να βρεις και αντίστοιχες ελληνικές παροιμίες. Διαβάστε στην τάξη και συζητήστε όσες παροιμίες σας εντυπωσιάζουν ιδιαίτερα:

- Ο πραγματικός πλούτος δεν είναι το χρυσάφι (φυλές Μπαντού).
- Μια ζώνη σήμερα είναι καλύτερη από ένα παντελόνι αύριο (φυλή Μόσι).
- Ο πλούτος αγοράζει δούλους, όχι όμως αγάπη (Τόγκο).

Μια μικρή θεατρική παράσταση ... χωρίς λόγια!

Φέρε στην τάξη μουσική και ήχους από την Αφρική, φωτογραφίες και αντικείμενα που θυμίζουν την αφρικανική ήπειρο. Στη συνέχεια προσπάθησε να κάνεις μια αναπαράσταση και να δείξεις σκηνές από την καθημερινή ζωή των φυλών της Αφρικής με όποιο τρόπο θέλεις. Μπορείς να γίνεις εσύ ο ίδιος ο ήρωας, μπορείς ακόμη να χρησιμοποιήσεις το κουκλοθέατρο για την παράστασή σου.

Η συμβολή Ελλάδας και Κύπρου στις προσπάθειες της ιεραποστολής

Όπως ήδη έχουμε μάθει, η ορθόδοξη ιεραποστολή δεν αρνείται και δεν απορρίπτει τον πολιτισμό, τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις των λαών. Διδάσκει την αλήθεια του Ευαγγελίου με το παράδειγμα της αγάπης. Όπου οι λαοί δεν είχαν αλφάβητο, οι ιεραπόστολοι βοήθησαν να δημιουργηθεί γραφή. Όπου δεν υπήρχαν σχολεία, φτιάχτηκαν.

Οι Εκκλησίες της Ελλάδας και της Κύπρου έχουν πλούσια ιεραποστολική δράση.

Το ιεραποστολικό τμήμα της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, στέλνει ανθρώπους που *βάζουν σε κίνδυνο ακόμη και την ίδια τους τη ζωή*, για να δώσουν βοήθεια με φάρμακα και γνώσεις, σε χωριά και φυλές που τα χρειάζονται. Οι μεταφράσεις ιερών κειμένων, οι ιερατικές σχολές, τα σχολεία είναι ελάχιστα από όσα θα μπορούσαμε να πούμε για το ιεραποστολικό έργο της Εκκλησίας μας σ' ολόκληρο τον κόσμο αλλή και στην Αφρική.

Η Εκκλησία της Κύπρου με τη δυναμική της παρουσία στην Αφρική, μοιάζει με κιβωτό αγάπης και σωτηρίας, που ταξιδεύει σ' όλο τον κόσμο, για να διδάξει την ελευθερία και τη χαρά της πίστης.

Πες το με μια λέξη

Βάζουν σε κίνδυνο ακόμα και την ίδια τους τη ζωή: _____

Μαζεύω γραμματόσημα!

Συγκέντρωσε όσο περισσότερα γραμματόσημα μπορείς να βρεις από την Ελλάδα και την Κύπρο, που να μπορούν να χωριστούν στις παρακάτω κατηγορίες.

1. Θρησκευτικές γιορτές.
2. Μοναστήρια, εκκλησίες.
3. Θησαυροί από την αρχαιότητα.
4. Κορμιοτεχνήματα της λαϊκής τέχνης.
5. Τοποθεσίες, κράτη, πόλεις όπου έχει αναπτυχθεί το ιεραποστολικό έργο.

Παίζω με τους φίλους μου

Τα παιδιά των Βεδουίνων της Αφρικής παίζουν, όπως κι εσείς, το παιχνίδι της σκυταλοδρομίας.

Οδηγίες του παιχνιδιού:

Για να δείτε τον δικό τους τρόπο παιχνιδιού, θα χωρίσετε σε τρεις ομάδες, κάνοντας τρεις σειρές ο ένας πίσω από τον άλλον. Στη μια άκρη της αυλής, την αφετηρία, θα βάλετε μπροστά από κάθε ομάδα μια πέτρα και στην άλλη άκρη της αυλής, στο τέρμα, επίσης από μια πέτρα για κάθε ομάδα. Με το σύνθημα ξεκινούν οι ομάδες. Ο πρώτος που θα φτάσει στην πέτρα του τέρματος φωνάζει **Ake-akob** και μένει εκεί. Οι υπόλοιποι κατευθύνονται προς το τέρμα. Ο πρώτος που θα φτάσει φωνάζει την ίδια λέξη και μένει εκεί. Νικάει η ομάδα της οποίας οι παίκτες θα τελειώσουν πιο γρήγορα και θα φτάσουν πρώτοι στο τέρμα.

Αγαπώ τα παραμύθια

Συγκέντρωσε παραμύθια από χώρες της Ανατολής και της Αφρικής και φτιάξε ένα λεύκωμα με αυτά στην τάξη, για να τα διαβάζεις κάθε φορά που έχεις ελεύθερο χρόνο μαζί με τους συμμαθητές σου.

Με λίγα λόγια

- ✓ Το έργο και η προσφορά των ιεραποστόλων στις μαύρες φυλές της Αφρικής φανερώνει πως μπροστά στον Θεό είμαστε όλοι ίσοι και πως έχουμε τα ίδια δικαιώματα στη ζωή.
- ✓ Τα σχολεία, τα φάρμακα, η περίθαλψη και η αντιμετώπιση των καθημερινών αναγκών είναι τα βασικά έργα των ιεραποστόλων, με κύρια παραδείγματα την Ουγκάντα και την Κένυα.
- ✓ Οι Εκκλησίες της Ελλάδας και της Κύπρου με το σημαντικό ιεραποστολικό και φιλανθρωπικό τους έργο έχουν συμβάλει στην εξάπλωση της χριστιανικής πίστης στη Μαύρη ήπειρο.

Συζητούμε μέσα στην τάξη

Με τη βοήθεια εφημερίδων, περιοδικών ή του διαδικτύου (internet), βρείτε στοιχεία για σύγχρονες ιεραποστολικές ή φιλανθρωπικές δράσεις στην Αφρική. Αφού συγκεντρώσετε το υλικό, μπορείτε να συζητήσετε στην τάξη τις εντυπώσεις σας σχετικά με το έργο τους.

Με μία φράση

Οι ιεραπόστολοι στις μέρες μας εργάζονται με αυτοθυσία και αγάπη σε χώρες της Αφρικής, πέρα από διακρίσεις χρώματος και φυλής.

**Η Εκκλησία
αγκαλιάζει
όλο τον κόσμο**

Στα τελευταία μαθήματα είδαμε ότι η Εκκλησία με την ιεραποστολή προσπαθεί να αγκαλιάσει όλους τους ανθρώπους χωρίς να κάνει **διακρίσεις**, αν είναι πλούσιοι ή φτωχοί, άσπροι ή μαύροι, άνδρες ή γυναίκες, μορφωμένοι ή αμόρφωτοι.

Αυτό είναι το όραμα της

Εκκλησίας: να γίνουν κάποτε όλοι οι άνθρωποι και οι λαοί ένα σώμα, μια μεγάλη οικογένεια, που τα μέλη της θα ζουν με αγάπη, σεβασμό και **αλληλοκατανόηση**, όπως οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες αγάπης.

Αυτό δεν είναι κάτι εύκολο. Αφού καθημερινά βλέπουμε στις εφημερίδες, στην τηλεόραση, αλλήλ και πολλές φορές μπροστά στα μάτια μας εικόνες γεμάτες από εκθρότητα και βία. Η Εκκλησία, αλλήλ και ο καθένας από εμάς, δε στέκεται απλώς θεατής αυτής της σκληρής πραγματικότητας.

Η Εκκλησία του Χριστού για να δώσει παρηγοριά στον σύγχρονο άνθρωπο, προσφέρει ιεραποστολικό και πνευματικό έργο και προσεύχεται «*ὕπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως*». Να γίνουμε δηλαδή όλοι ένα, μια αγκαλιά, μια μεγάλη οικογένεια, όπου ο καθένας θα έχει το δικό του χαμόγελο, το δικό του χρώμα, τις δικές του συνήθειες, τη δική του γλώσσα. Σε μια τέτοια μεγάλη οικογένεια με τόσα ξεχωριστά και διαφορετικά άτομα υπάρχει ένας μόνο τρόπος επικοινωνίας: Η **αγάπη**, που ξεπερνάει τις δυσκολίες, όλη τα ενώνει και τίποτα δε χωρίζει.

**Η προσευχή
της Εκκλησίας
για την ενότητα όλων**

Η ενότητα είναι εκείνη που κάνει τους ανθρώπους να **μεγαλουργούν**, να προοδεύουν σε όλους τους τομείς, να δημιουργούν πολιτισμό, τέχνες, επιστήμες. «*Ὡς τῇ ἐνώσει ἡ ἰσχύς*» ἔλεξαν οι αρχαίοι Έλληνες. Δηλαδή όταν είμαστε ενωμένοι γινόμαστε **ισχυροί**. Η Εκκλησία προσεύχεται κι εργάζεται για την ενότητα μεταξύ όλων των ανθρώπων. Αν όλοι βοηθήσουμε, μπορεί αυτό να γίνει πραγματικότητα στη ζωή μας. Και θα το πετύχουμε, όταν γεμίσουμε την καρδιά μας με αγάπη και φτάσουμε στο «**Εμείς**» παραμερίζοντας το «**Εγώ**».

**«Εμείς»
και όχι «Εγώ»**

Μαθαίνω τις λέξεις

διακρίσεις (διακρίνω): Ιδιαίτερες προτιμήσεις ή αντιπάθειες για ορισμένους ανθρώπους.

αλληλοκατανόηση: Να καταλαβαίνεις τις ανάγκες και τις δυσκολίες του άλλου, αλλιά και ο άλλος να καταλάβει τις δικές σου.

μεγαλουργούν (μεγαλουργώ): Κάνουν μεγάλα έργα, επιτυγχάνουν κάτι σπουδαίο.

ισχυρός: Δυνατός.

Πηγή φωτ.: UNICEF.

Νοιάζομαι για τους ανθρώπους

Δύο σπουδαία παραδείγματα αλληλοβοήθειας και αλληλοσυμπαραστάσης των λαών αποτελούν οι *ανθρωπιστικοί οργανισμοί** «Γιατροί Χωρίς Σύνορα» και «UNESCO». Διάβασε παρακάτω το σημαντικό έργο που προσφέρουν σε όλους τους λαούς του κόσμου:

Οι «Γιατροί χωρίς Σύνορα» προσφέρουν τη βοήθειά τους:

- σε πληθυσμούς που βρίσκονται σε κατάσταση επείγουσας ανάγκης,
- στα θύματα που προκαλούν οι φυσικές καταστροφές (σεισμοί, πλημμύρες κ.λπ.) ή οι ίδιοι οι άνθρωποι (πόλεμοι, τρομοκρατικές επιθέσεις),
- σε όσους υποφέρουν εξαιτίας εξεγέρσεων ή επαναστάσεων.

Τη βοήθεια αυτή προσφέρουν σε όλους τους ανθρώπους άσχετα με το χρώμα, τη θρησκεία και τα πολιτικά τους ενδιαφέροντα.

Η UNESCO είναι ο εκπαιδευτικός, επιστημονικός και πολιτιστικός οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών. Ο κύριος σκοπός της είναι:

- να συμβάλει στην ειρήνη και την ασφάλεια του κόσμου,
- να ενισχύσει την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό, που ενώνουν και φέρνουν τους λαούς πιο κοντά,
- να βοηθήσει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των λαών χωρίς διακρίσεις και με σεβασμό στην παράδοση του κάθε λαού.

Όταν οι ίδιοι οι άνθρωποι μιλούν

«Δουλεύοντας πάντως σε αυτό το πρόγραμμα έμαθα ότι ένα χαμόγελο "κάνει το θαύμα του" σε όλους τους πολιτισμούς. Αν μπορείς να γελάσεις παρέα με τους ανθρώπους, τότε μπορείς να τους προσεγγίσεις, σχεδόν παντού. Νομίζω πως αυτό είναι το καλύτερο μάθημα που διδάχθηκα».

Εύα Κάντζερ, Μαία

Χώρα αποστολής: Γεωργία (Φεβρουάριος 1999),

Πηγή: Γιατροί χωρίς Σύνορα, www.msf.gr

* ανθρωπιστικοί οργανισμοί: Αυτοί που προσφέρουν βοήθεια στον άνθρωπο.

Μαθαίνω να συνεργάζομαι

Σχηματίστε μικρές ομάδες εργασίας με τους συμμαθητές σας και ψάξτε σε εφημερίδες, περιοδικά και το διαδίκτυο για περιπτώσεις αλληλοβοήθειας και αλληλενοσυμπαράστασης των λαών (π.χ. σεισμοί, πλημμύρες, τρομοκρατικές επιθέσεις, πόλεμοι κ.λπ.). Αυτά που θα βρείτε (μαρτυρίες, φωτογραφίες, πληροφορίες) να τα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας. Στο τέλος μπορείτε να κάνετε μια μικρή έκθεση με το υλικό όλων των ομάδων.

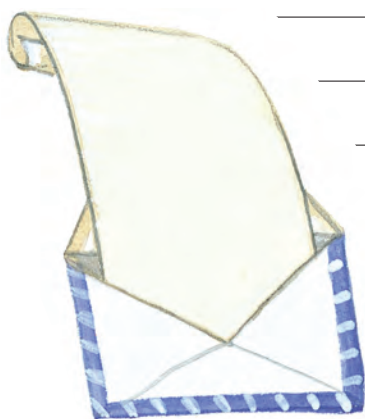

Πηγή φωτ.: Επίσημο αναμνηστικό βεύκωμα ΑΘΗΝΑ 2004.

Η ολυμπιακή φλόγα περνά μπροστά από το τείχος που άλλοτε χώριζε τους κατοίκους στο Βερολίνο της Γερμανίας.

Γράφω ένα γράμμα

Προσπάθησε να γράψεις ένα γράμμα προς τους «Γιατρούς Χωρίς Σύνορα» ή την **UNESCO** εκφράζοντας τη συμπάραστασή σου στο έργο τους και τη σημασία της ενότητας και αλληλεβοήθειας των λαών.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας Αναστάσιος εκτός από το σπουδαίο ιεραποστολικό, φιланθρωπικό και μορφωτικό έργο που πρόσφερε, κατόρθωσε να ενώσει τους ανθρώπους και τους βοήθησε να ξεπεράσουν τις θρησκευτικές αλλήλ και τοπικές διαφορές.

Πηγή: Περιοδικό «Πάντα τα Έθνη», τεύχος 84, 2002.

Το ήξερες αυτό;

Ένας ακόμη μη κερδοσκοπικός οργανισμός προσφοράς προς τους ανθρώπους είναι και η «**Αλληλεγγύη**» της Εκκλησίας της Ελλάδας. Μπορείς να βρεις πληροφορίες για τον οργανισμό αυτόν και να τις παρουσιάσεις στους συμμαθητές σου.

Με λίγα λόγια

- ✓ Το όραμα της Εκκλησίας είναι να γίνουν κάποτε όλοι οι άνθρωποι μια μεγάλη ενωμένη και αγαπημένη οικογένεια.
- ✓ Η Εκκλησία προσφέρει με την ιεραποστολή σε όλους ανεξάρτητα τους λαούς ανθρωπιστικό έργο.
- ✓ Επίσης προσεύχεται «Υπέρ της των πάντων ενώσεως», δηλαδή για την ενότητα όλων.
- ✓ Μπορούμε να πετύχουμε την ενότητα αυτή με την αγάπη, την αλληλοκατανόηση και τον αλληλοσεβασμό.
- ✓ Οι ανθρωπιστικοί οργανισμοί «Γιατροί Χωρίς Σύνορα» και UNESCO είναι σπουδαία παραδείγματα αλληλοβοήθειας και αλληλοσυμπράταξης των λαών.

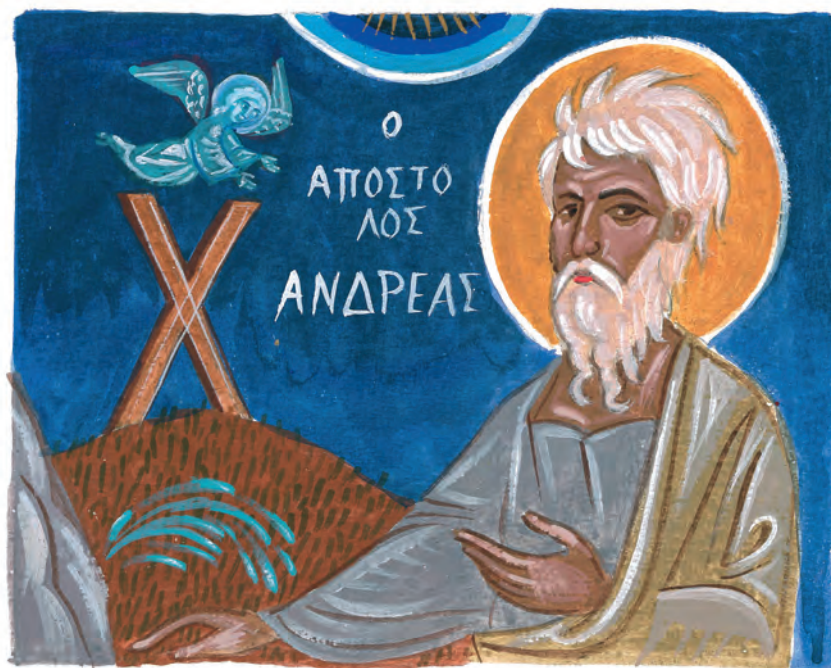
Με μία φράση

Η Εκκλησία προσεύχεται για την ενότητα όλων των ανθρώπων αλλήλ, για να γίνει αυτό πραγματικότητα, πρέπει όλοι να βοηθήσουμε με όπλη την αγάπη, την αλληλοκατανόηση και τον αλληλοσεβασμό.

ΕΠΙ-
ΚΑΙΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

Στις 30 Νοεμβρίου η Εκκλησία μας τιμά τη μνήμη του Αγίου Ανδρέα. Ας γνωρίσουμε από κοντά τον σπουδαίο αυτό Απόστολο.

Η ζωή και το μαρτύριο του Αποστόλου Ανδρέα

Ο Ανδρέας καταγόταν από τη Γαλιλαία και μαζί με τον αδερφό του Πέτρο ήταν ψαράδες. Όταν ο Ιωάννης ο Πρόδρομος είπε για τον Χριστό που περνούσε δίπλα του «Αυτός είναι ο αμνός του Θεού», ο Ανδρέας που ήταν μαθητής του αμέσως ακολούθησε τον Χριστό. Γι' αυτό ονομάστηκε και Πρωτόκλητος, αφού ήταν ο πρώτος μαθητής που ο Χριστός κάλεσε κοντά του.

Με πίστη ακολούθησε τον Χριστό ως τη Σταύρωση και την Ανάστασή του. Μετά την Πεντηκοστή κήρυξε σε πολλές χώρες. Αφού πέρασε από αρκετές περιοχές της Ελλάδας, κατέληξε στην Πάτρα. Εκεί δίδαξε, βάπτισε, γιάτρεψε πολλούς και ο λαός τον σεβόταν και τον αγαπούσε. Όμως στον Ρωμαίο διοικητή της πόλης δεν άρεσε αυτή η αγάπη του λαού για τον Απόστολο Ανδρέα. Όταν μάληστα έμαθε ότι βαπτίστηκαν χριστιανοί η γυναίκα του και ο αδελφός του, τον φυλάκισε και μετά από λίγο καιρό τον θανάτωσε πάνω σε σταυρό που είχε σχήμα Χ.

Έτσι ο πρώτος μαθητής του Χριστού **μαρτύρησε** με τον ίδιο τρόπο που μαρτύρησε ο αγαπημένος του δάσκαλος. Ο λαός της Πάτρας σέβεται και τιμά με ευλάβεια τον Άγιο που είναι πολιούχος και προστάτης της πόλης του.

Μαθαίνω τις λέξεις

μαρτύρησε (μαρτυρώ): Πέθανε μετά από βασανιστήρια για την πίστη του.

Ο Απόστολος Ανδρέας στην Κύπρο

Εξαιτίας ενός μεγάλου διωγμού των χριστιανών ο Απόστολος Ανδρέας βρέθηκε στην Κύπρο, όπου κι έκανε πολλά θαύματα με τη βοήθεια του Θεού. Στο μέρος που ο Άγιος πρωτοπάτησε το πόδι του, στα βόρεια του νησιού, χτίστηκε ναός, που αργότερα έγινε μοναστήρι.

Ο Απόστολος Ανδρέας προστάτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου

Ο Απόστολος Ανδρέας κηρύττοντας έφτασε μέχρι το Βυζάντιο (τη σημερινή Κωνσταντινούπολη), όπου και ίδρυσε Εκκλησία. Η Εκκλησία αυτή σιγά σιγά μεγάλωσε κι έγινε επισκοπή*. Επειδή το Οικουμενικό Πατριαρχείο θεωρείται η συνέχεια της επισκοπής αυτής, ο Απόστολος Ανδρέας είναι προστάτης του.

Απολυτίκιο του Αποστόλου Ανδρέα

Ὡς τῶν Ἀποστόλων Πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελης, τὸν Δεσπότην τῶν ὄλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Εσύ ο πρώτος καλεσμένος από τους Αποστόλους και αδελφός του κορυφαίου (του Πέτρου) παρακάλεσε, Ανδρέα, τον Κύριο όλου του κόσμου να χαρίσει στην οικουμένη την ειρήνη και στις ψυχές μας τη μεγάλη αγάπη του.

Ενώνω τις προτάσεις που ταιριάζουν:

Γιορτάζουμε τον Απόστολο Ανδρέα	•	καταγόταν από τη Γαλιλαία.
Ο Απόστολος Ανδρέας	•	τον σταύρωσαν στην Πάτρα.
Ο Απόστολος Ανδρέας στην Κύπρο	•	στις 30 Νοεμβρίου.
Τον Απόστολο Ανδρέα	•	έκανε πολλά θαύματα.

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Απόστολος Ανδρέας έγινε ο πρώτος μαθητής του Χριστού, γι' αυτό και ονομάζεται «Πρωτόκλητος».
- ✓ Ταξίδεψε σε πολλούς τόπους κηρύττοντας τον λόγο του Χριστού.
- ✓ Ανάμεσα στα μέρη αυτά ήταν το Βυζάντιο, η Κύπρος και η Πάτρα, όπου μαρτύρησε.
- ✓ Ο Άγιος Ανδρέας είναι ο προστάτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου και γιορτάζουμε τη μνήμη του στις 30 Νοεμβρίου.

Με μία φράση

Ο Πρωτόκλητος Απόστολος Ανδρέας αγάπησε τον Χριστό και βάδισε στον δρόμο του μέχρι τον μαρτυρικό του θάνατο στην Πάτρα.

* επισκοπή: Εκκλησιαστική περιοχή που διοικεί ο επίσκοπος.

Ο Ιησούς διωκόμενος καταφεύγει στην Αίγυπτο

Όταν οι Μάγοι προσκύνησαν τον νεογέννητο Χριστό, παρουσιάστηκε Άγγελος Κυρίου στο όνειρο του Ιωσήφ και του είπε: «Σήκω, πάρε το παιδί και τη μητέρα του και πήγαινε στην Αίγυπτο. Να μείνεις εκεί μέχρι να σου πω, γιατί ο Ηρώδης θα ζητήσει να βρει το παιδί και να το σκοτώσει». Ο Ιωσήφ πήρε αμέσως τη μητέρα και το παιδί και νύχτα έφυγαν για την Αίγυπτο.

Η φυγή στην Αίγυπτο

Περπάτησαν για πολλές μέρες, πέρασαν μεγάλες ταλαιπωρίες κι εγκαταστάθηκαν **πρόσφυγες** σε ξένη γη. Έμειναν στην Αίγυπτο μέχρι που έμαθαν πως πέθανε ο Ηρώδης. Τότε μόνο επέστρεψαν. Έτσι επαληθεύτηκε ο λόγος του προφήτη Ωσηέ, που αιώνες πριν είχε πει: «Από την Αίγυπτο κάλεσα τον Υιό μου».

Ο μικρός Χριστός εξαναγκάζεται να φύγει, για να γλιτώσει από την απειλή του θανάτου. Καταδιωγμένος, κουρασμένος, πεινασμένος, τρομαγμένος, πρόσφυγας. Πρόσφυγες είναι και σήμερα χιλιάδες παιδιά και μεγάλοι, που υποχρεώνονται ν' αλλάξουν τόπο διαμονής, γιατί στην πατρίδα τους κινδυνεύουν.

Πρόσφυγες

Πρόσφυγες... Μάτια τρομαγμένα, ανήσυχια. Ψυχές κουρασμένες και φοβισμένες. Ζητούν ένα στοργικό βλέμμα, ένα φιλικό χέρι, λίγο ζεστό φαγητό, έναν καλό λόγο. Κάποιοι μιλούν σκληρά ή κοροϊδευτικά γι' αυτούς. Ο λόγος του Χριστού όμως είναι ξεκάθαρος: «Ξένος ήμουν και με φροντίσατε... Αν κάνατε κάποιο καλό σ' έναν από τους ταπεινούς αδελφούς μου, είναι σαν να το κάνατε σ' εμένα...».

Μαθαίνω τις λέξεις

πρόσφυγες: Άνθρωποι που υποχρεώνονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους, γιατί κινδυνεύει η ζωή τους.

Βρίσκω πληροφορίες

Οι Έλληνες γνώρισαν παλαιότερα την προσφυγιά. Ψάξε από προφορικές διηγήσεις ή από άλλες πηγές (εγκυκλοπαίδειες, ιστορικά βιβλία κ.λπ.) πότε έγινε αυτό.

Συζητώ μέσα στην τάξη

Σήμερα στην Ελλάδα δεχόμαστε πρόσφυγες. Ποια προβλήματα αντιμετωπίζει σήμερα μια οικογένεια που υποχρεώνεται, επειδή κινδυνεύει, να εγκαταλείψει το σπίτι και τη χώρα που ζει; Πώς εμείς τους αντιμετωπίζουμε;

Πηγή φωτ.: UNICEF.

Πηγή φωτ.: UNICEF.

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Ιωσήφ πήρε την Παναγία και τον μικρό Χριστό και κατέβηκαν στην Αίγυπτο, για να γλιτώσουν από την απειλή του Ηρώδη.
- ✓ Και στις μέρες μας χιλιάδες άνθρωποι εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους, επειδή κινδυνεύει η ζωή τους.
- ✓ Ο Χριστός είπε: «Εφόσον κάνατε κάτι καλό σ' αυτούς τους ταπεινούς αδελφούς μου, είναι σαν να το κάνατε σ' εμένα».

Με μία φράση

Και ο Χριστός, όταν ήταν μικρό παιδάκι, γνώρισε την προσφυγιά.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος γεννήθηκε στην Αντιόχεια της Συρίας. Πολύ μικρός έμεινε ορφανός από πατέρα. Η μητέρα του Ανθούσα αφοσιώθηκε με πολλή αγάπη στο παιδί της. Από αυτή γνώρισε τη χριστιανική πίστη. Σπούδασε **Ρητορική** και Θεολογία.

**Σπουδές και αγάπη
για τον Χριστό**

Αγάπησε την **επιστήμη** μα πάνω απ' όλα αγάπησε τον Χριστό. Βαπτίστηκε χριστιανός σε μεγάλη ηλικία και κατέφυγε στην έρημο όπου έζησε ασκητικά για έξι χρόνια. Αργότερα έγινε ιερέας και αγαπήθηκε ιδιαίτερα από τον λαό για τη μεγάλη αγάπη που έδειξε στους φτωχούς. Καθημερινά περισσότεροι από τρεις χιλιάδες άστεγοι και φτωχοί έβρισκαν ένα πιάτο ζεστό φαγητό στα **συσσίτια** που είχε οργανώσει.

Για την αγία ζωή του, εκλέχτηκε αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, όπου και συνέχισε να δείχνει την αγάπη του προς τους φτωχούς. Ιδιαίτερα εντυπωσίαζαν τον λαό οι θαυμάσιες ομιλίες του γι' αυτό ονομάστηκε **Χρυσόστομος**. Με τους πλούσιους, που ήταν σκληροί και άδικοι απέναντι στους φτωχούς ή ζούσαν αμαρτωλή ζωή, ο Ιωάννης ήταν αυστηρός. Έφτασε, μάλιστα, να ελέγξει ακόμη και την αυτοκράτειρα Ευδοξία, γεγονός που ενόχλησε ιδιαίτερα όχι μόνο την αυτοκράτειρα αλλά και τους άρχοντες. Χρησιμοποιώντας τη δύναμή τους, τον εξόρισαν στα βόρεια της Αρμενίας. Μετακινούμενος σε διάφορα μέρη πέθανε από τις **κακουχίες**. Θεωρείται από τους μεγαλύτερους Αγίους της Εκκλησίας μας. Από τα σπουδαία κείμενα που έχει γράψει, γνωστότερο είναι η Θεία Λειτουργία που ψάλλεται στους ναούς τις περισσότερες Κυριακές του χρόνου.

Το τέλος του Αγίου

Μαθαίνω τις λέξεις

Ρητορική: Η τέχνη του να μιλάει κάποιος ωραία σε δημόσιους χώρους.

επιστήμη: Το σύνολο των γνώσεων.

συσσίτια: Γεύματα που προσφέρονται σε φτωχούς και άστεγους ανθρώπους.

Χρυσόστομος: Αυτός που έχει «χρυσό» στόμα, δηλαδή μιλάει πολύ όμορφα και με σοφία.

κακουχίες: Σωματική και ψυχική ταλαιπωρία.

Λόγια του Χρυσόστομου

«...Κανείς δεν μπορεί να προσδεύσει στην αρετή, αν δεν είναι εξυπηρετικός στους αδελφούς του... Δεν είναι αρκετό να υψώνουμε τα χέρια μας στον ουρανό, πρέπει να τα απλώνουμε και στους αδελφούς μας που έχουν ανάγκη...»

Παραμονές της αναχώρησής του για την εξορία έλεγε:

«...Είναι πολλή τα κύματα και σφοδρή η τρικυμία· αληθά δε φοβόμαστε μήπως καταποντιστούμε*. Ας σκώνονται τα κύματα, δεν έχουν τη δύναμη να καταποντίσουν το πλοίο του Ιησού... Κανείς δε θα κατορθώσει να μας χωρίσει... ο Χριστός είναι μαζί μου, ποιον θα φοβηθώ; ...»

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος με τη βοήθεια της χριστιανής μητέρας του μορφώθηκε και γνώρισε τον Χριστό.
- ✓ Ως ιερέας στάθηκε δίπλα στον λαό, δείχνοντας ιδιαίτερη αγάπη στους φτωχούς. Ως επίσκοπος με τα φωτισμένα κηρύγματά του δυνάμωσε την πίστη των ανθρώπων και έλεγξε τη σκληρότητα και την αμαρτωλή ζωή των πλουσίων.
- ✓ Δε φοβήθηκε τους ισχυρούς της εποχής του, εξορίστηκε και πέθανε ταλαιπωρημένος στην εξορία, νιώθοντας δίπλα του την παρουσία του Θεού.

Συζητώ και γράφω:

Γιατί ο Χρυσόστομος ήρθε σε σύγκρουση με τους άρχοντες και την αυτοκράτειρα;

Με μία φράση

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος με την αγία του ζωή, ήταν ιεράρχης ιδιαίτερα αγαπητός στον λαό.

* καταποντίζομαι: Βυθίζομαι.

Με το γαϊδουράκι στα Ιεροσόλυμα

Πλησίαζε το ιουδαϊκό Πάσχα. Ο Ιησούς με τους μαθητές του πήγαιναν στα Ιεροσόλυμα για τη γιορτή. Κόντευαν να φτάσουν, όταν ο Ιησούς είπε σε δύο μαθητές του: «Πηγαίνετε στο απέναντι χωριό και μόλις μπειτε σ' αυτό θα βρείτε ένα **πουλάρι** δεμένο, στο οποίο κανείς άνθρωπος δεν έχει καθίσει. Λύστε το και φέρτε το». Οι μαθητές έκαναν ό,τι

τους είπε ο Ιησούς. Όταν έφεραν το πουλάρι, ο Κύριος κάθισε πάνω σ' αυτό και ξεκίνησαν για τα Ιεροσόλυμα.

Η πόλη ήταν γεμάτη κόσμο που είχε έρθει για τη γιορτή. Όταν άκουσαν ότι ο Ιησούς έρχεται στα Ιεροσόλυμα, βγήκαν να τον προϋπαντήσουν φωνάζοντας: «**Ευλογημένος** να είναι αυτός που έρχεται **σταλμένος** από τον Κύριο! Δόξα στον ύψιστο Θεό!». Κι έστρωναν τον δρόμο με τα πανωφόρια τους και με **βάρβαρα** που είχαν κόψει από τα δέντρα.

Ευλογημένος ο ερχόμενος

Την ανάμνηση του σπουδαίου αυτού γεγονότος γιορτάζει η Εκκλησία μας την Κυριακή πριν από το Πάσχα, την Κυριακή των Βαΐων. Την ημέρα αυτή, παρ' όλο που είναι περίοδος νηστείας, συνηθίζεται να τρώμε ψάρι.

Η απλότητα των παιδιών

Την επόμενη μέρα ο Κύριος πήγε στον Ναό του Σολομώντα. Εκεί οι αρχιερείς και οι γραμματείς άκουσαν τα παιδιά να δοξάζουν τον Θεό για τα θαύματα που πραγματοποιούσε ο Ιησούς. Τότε ρώτησαν τον Κύριο: «Ακούς τι λένε;» Κι ο Ιησούς τους απάντησε: «Ναι! Δε διαβάσατε ποτέ στους Ψαλμούς του Δαβίδ πως ο Θεός θα φωτίσει βρέφη και νήπια, ώστε να τον δοξάσουν με ύμνους;».

Η φράση αυτή του Χριστού αναφερόταν στην αθωότητα και στην καθαρότητα της ψυχής των μικρών παιδιών για την οποία, όπως ξέρουμε, είχε μιλήσει πάλι ο Ιησούς. Με αυτήν την απλότητα και την αγνότητα τα παιδιά αναγνώριζαν τον Ιησού ως Σωτήρα και πανηγύριζαν τον ερχομό του.

Μαθαίνω τις λέξεις

Πάσχα: Για τους Ισραηλίτες είναι η ανάμνηση της σωτηρίας τους από την αιγυπτιακή σκλαβιά και το πέρασμά τους από την Ερυθρά θάλασσα. Για τους χριστιανούς Πάσχα σημαίνει πέρασμα από τον θάνατο στη ζωή, τη χαρά και την ελπίδα. Γιατί ο Χριστός δέχτηκε να σταυρωθεί, για να νικήσει τον θάνατο με την Ανάστασή του.

πουλάρι: Λέγεται και το νεαρό άλογο, γαϊδουράκι ή μουλάρι.

βάγια: Κηλαδιά φοινίκων, δάφνης και μυρτιάς.

Το πανάγιο Πνεύμα, που δίδαξε και τους Αποστόλους να μιλούν ξένες γλώσσες, αυτό το ίδιο παρακινεί τα παιδιά, αυτά που δε γνώριζαν το κακό, να φωνάζουν: Δόξα στον ύψιστο Θεό! Ευλογημένος να είναι αυτός που έρχεται!

Τροπάριο από τον εσπερινό της γιορτής των Βαΐων σε απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Ήθη και έθιμα του τόπου μας

Την ημέρα των Βαΐων τα παιδιά συνηθίζουν να τριγυρνούν στις γειτονιές και να τραγουδούν:

*Βάγια βάγια των Βαγιών
τρώνε ψάρι και κοιλιά
και την άγλη Κυριακή
κόκκινο αυγό κι αρνί.*

Από εγκυκλοπαίδειες, περιοδικά, το διαδίκτυο ή ρωτώντας κάποιους μεγαλύτερους ψάξε και βρες μερικά ακόμη έθιμα της Κυριακής των Βαΐων και παρουσίασέ τα στην τάξη.

Με λίγα λόγια

- ✓ Ο Ιησούς μπήκε στα Ιεροσόλυμα πάνω σ' ένα γαϊδουράκι και τον συνόδευε πολύς κόσμος.
- ✓ Πλήθος λαού –ανάμεσά τους πολλή παιδιά– έδειχναν τη χαρά τους για τον ερχομό του, κρατώντας κηλαδιά και δοξολογώντας τον Θεό.
- ✓ Αυτό το γεγονός το γιορτάζουμε την Κυριακή πριν από το Πάσχα, δηλαδή την Κυριακή των Βαΐων.

Με μία φράση

Ο λαός έδειξε τον ενθουσιασμό του για τον ερχομό του Χριστού στα Ιεροσόλυμα και τα παιδιά συμμετείχαν στη χαρά των μεγάλων, επειδή αναγνώριζαν τον Ιησού για Σωτήρα τους.

Σήμερα είναι Μεγάλη Παρασκευή. Είναι η μέρα που ο Χριστός ξεψύχησε πάνω στον Σταυρό. Είναι μέρα λύπης και πένθους. Μέρα της ταφής του Κυρίου. Όμως η Ανάσταση πλησιάζει και η **προσμονή** της δίνει παρηγοριά.

Από την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ και όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα, οι χριστιανοί πηγαίνουν στις εκκλησίες. Οι Ακολουθίες με τους ωραίους ύμνους και τα αναγνώσματα βοηθούν τους ανθρώπους να ζήσουν, σαν να ήταν εκεί, τον Μυστικό Δείπνο, τη σύλληψη, τη δίκη, τη Σταύρωση του Χριστού το βράδυ της Μεγάλης Πέμπτης.

Σήμερα είναι Μεγάλη Παρασκευή. Μέρα ξεχωριστή. Το πρωί οι χριστιανοί κρατώντας λουλούδια πηγαίνουν στην εκκλησία. Προσκυνούν τον Εσταυρωμένο με ευλάβεια και πίστη και αφήνουν τα λουλούδια στη βάση του σταυρού. Τελειώνοντας η Ακολουθία, ο ιερέας αποκαθηλώνει με **κατάλυξη** το νεκρό σώμα του Ιησού και το τυλίγει με ένα λευκό σεντόνι. Οι πιστοί κάνουν τον σταυρό τους. Κάποιοι δακρύζουν. Όμως η χαρά της Ανάστασης που γρήγορα θα έρθει γλυκαίνει τις καρδιές.

Μεγάλη Παρασκευή:
Λύπη και προσδοκία
χαράς

Η Αποκαθήλωση

Πένθιμος ο ήχος της καμπάνας μπερδεύεται με τις μυρωδιές της άνοιξης. Οι πιστοί υπομονετικά περιμένουν να προσκυνήσουν τον Επιτάφιο που ολάνθιστα στολισμένος τους προσμένει. Αργά το απόγευμα ξανά στην εκκλησιά. Τα χείλη όλων ψάλλουν ύμνους, λόγια της Μητέρας του, της Παναγίας, που έχασε το παιδί της: *Ω, γλυκειά μου άνοιξη, ολόγλυκο παιδί μου, πού έσβησε η ομορφιά σου;*

Τα παπαδάκια με τα εξαπτέρυγα βγαίνουν στον περίβολο της εκκλησίας. Ακολουθεί ο Σταυρός και ο Επιτάφιος. Ο ιερέας, οι ψάλτες, κορίτσια που κρατούν καλάρια με ροδοπέταλα και πλήθος κόσμος συνοδεύουν το σώμα του Χριστού από γειτονιά σε γειτονιά. Και μόνο μια ευχή ακούγεται από τα χείλη όλων: *Καλή Ανάσταση!* Μια μέρα μετά όλοι αδελφωμένοι θα δίνουν το φιλί της αγάπης μέσα στην ολόφωτη εκκλησιά και θα φωνάζουν με χαρά: *Χριστός Ανέστη!* Ναι, *Αληθώς Ανέστη!* Το Πάσχα του Κυρίου ήρθε και ζέστανε τις καρδιές όλων μας!

Καλή Ανάσταση!

Μαθαίνω τις λέξεις

προσμονή: Ελπίδα (όταν περιμένω κάτι και το θέλω πολύ να γίνει).

Αποκαθήλωση: Η αφαίρεση των καρφιών, το ξεκάρφωμα.

κατάνυξη: Το αίσθημα βαθιάς πίστης και ευλάβειας.

Από τον Επιτάφιο θρήνο

Ἡ Ζωή ἐν τάφῳ, κατετέθης, Χριστέ!

Ἡ Ζωή πῶς θνήσκεις; Πῶς καὶ τάφῳ οἰκεῖς;
Τοῦ θανάτου τὸ βασίλειον ἴλεις δέ, καὶ τοῦ
Ἄδου τοὺς νεκροὺς ἐξανιστᾷς.

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Χριστέ μου, εσύ που είσαι η ζωή, σε τοποθέτησαν σε τάφο.

Χριστέ μου, που είσαι ζωή, πώς πέθανες και κατοικείς μέσα σε τάφο; Εσύ καταργείς του θανάτου το βασίλειο και ανασταίνεις όλους τους νεκρούς από τον Άδη.

Ήθη και Έθιμα της Μ. Παρασκευής

Λουλούδια και στολίσμα του Επιταφίου

Σε όλες τις εκκλησίες της Ελλάδας τη Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ και τη Μεγάλη Παρασκευή το πρωί στολίζουν τον Επιτάφιο του Χριστού πολλή παιδιά της ενορίας. Κάποια παιδιά παίρνουν καλάθια και πηγαίνουν στις γειτονιές, για να μαζέψουν λουλούδια που θα στολίσουν τον Επιτάφιο της ενορίας τους. Κάποια άλλα περνούν σε κλωστή μικρά λουλούδια φτιάχνοντας γιρλάντες ή μικρά μπουκέτα για τον «τάφο» του Χριστού.

Μοιρολόι* και Επιτάφιος Θρήνος

Σε μερικές περιοχές της πατρίδας μας το πρωί αυτής της μέρας οι γυναίκες μοιρολογούν μέσα στην εκκλησία για τον νεκρό Ιησού. Το βράδυ, σε όλες τις εκκλησίες οι πιστοί ψάλλουν τα εγκώμια,** περπατώντας στον δρόμο και συνοδεύοντας το νεκρό σώμα του Χριστού. Αυτή είναι η περιφορά*** του Επιταφίου που γίνεται σε κάθε ενορία. Είναι ένα συγκινητικό έθιμο της χώρας μας, που δείχνει τη συμμετοχή και τη λύπη των χριστιανών στα Πάθη του Χριστού.

Νηστεία

Όλη την ημέρα της Μ. Παρασκευής οι χριστιανοί νηστεύουν, δηλαδή τρώνε συνήθως μόνο ψωμί, ελιές και νερόβραστη φακή με λίγο ξίδι. Υπάρχει επίσης η συνήθεια να επισκέπτονται τα κοιμητήρια (νεκροταφεία) όπου έχουν ταφεί νεκροί της οικογένειάς τους.

Λαμπρή, γιορτή χαράς

Συγκεντρώνω, για να διαβάσω στην τάξη, ποιήματα που έχουν ως θέμα την Ανάσταση του Χριστού, τη Λαμπρή, το Πάσχα.

* Μοιρολόι: Θρηνητικό τραγούδι που λέγεται κατά το ξενύχτισμα και την κηδεία του νεκρού.

** Εγκώμια: Σύντομα τροπάρια με εγκωμιαστικό περιεχόμενο και πλούσια μελωδία, που ψάλλονται το βράδυ της Μ. Παρασκευής, πριν από την έξοδο και κατά την περιφορά του Επιταφίου και αποτελούν τον Επιτάφιο Θρήνο για τον Εσταυρωμένο Χριστό.

*** Περιφορά του Επιταφίου: Μεταφορά του Επιταφίου στους δρόμους γύρω από την εκκλησία με τη συνοδεία πιστών.

Ο Αναστάσιμος Ύμνος - Χριστός Ανέστη

«Χριστός Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν
θανάτῳ θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος».

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Ο Χριστός αναστήθηκε νικώντας τον θάνατο με τον δικό του θάνατο κι έτσι χάρισε πάλι τη ζωή σε όλους τους νεκρούς.

Πασχαλινά ήθη και έθιμα

Φτιάχνω προτάσεις με τις λέξεις της παρένθεσης και μου αποκαλύπτονται ήθη και έθιμα πασχαλινά: (κόκκινα αυγά, αρνί, τσουγκρισμα, ελληνικοί χοροί).

- _____
- _____
- _____
- _____

Με λίγα λόγια

- ✓ Από το απόγευμα της Κυριακής των Βαΐων ξεκινάει η εβδομάδα των Παθών του Χριστού.
- ✓ Τα Πάθη κορυφώνονται τη Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ με τη Σταύρωση.
- ✓ Τη Μεγάλη Παρασκευή το πρωί γίνεται η Αποκαθήλωση του Χριστού από τον Σταυρό και το βράδυ η περιφορά του Επιταφίου.
- ✓ Η Μεγάλη Παρασκευή είναι μια μέρα λύπης αλλή και χαράς, γιατί μας φέρνει όλο και πιο κοντά στην Ανάσταση του Χριστού.
- ✓ Με πολλή ήθη και έθιμα σε όλη την Ελλάδα οι πιστοί δείχνουν την πίστη τους και την ευλάβειά τους τη μέρα αυτή.

Με μία φράση

Τη Μεγάλη Παρασκευή ευχόμαστε όλοι «Καλή Ανάσταση!» δείχνοντας έτσι μέσα στη λύπη μας για την ταφή του Χριστού, την πίστη και τη χαρά μας για την Ανάστασή του.

Γλωσσάρι

Αγία Τράπεζα, 35

Άγιοι, 11

αγναντεύουν, 62

αδελφосύνη, 43

Αιθίοπας, 44

αλληλεγγύη, 91

ανάπτυξη, 81

Αποκαθήλωση, 105

αποτομή, 23

αποφύγουμε, 75

Άρειος Πάγος, 50

βάγια, 103

βουδισμός, 83

Γραφές, 25

δείπνα, 43

δεσμοφύλακας, 56

διακρίσεις, 91

Διδάσκαλος, 54

διωγμοί, 52

δοξολογεί, 58

δύσβατα, 62

Εκκλησία, 50

εκκλησιαστούν, 64

εμπειρία, 9

εμπιστεύονται, 75

ενορία, 9

εξαπτέρυγο, 61

επικοινωνήσουν, 83

επίσκοπος, 54

επιστήμη, 101

επίτροπος, 61

Ευαγγέλιο, 35

ευεργεσία, 20

ζιζάνια, 73

θεολόγος, 54

θερίσουμε, 73

ιδιαιτέρο χαρακτήρα, 81

ιδρύθηκε, 40

ιεραπόστολοι, 78

ιθαγενείς, 86

ισχυρός, 91

Ιουδαίος, 47

κακουχίες, 101

κακοτοπιές, 16

κανόνες, 16

καρτερία, 56

κατάνυξη, 105

κειμήλια, 64

κήρυγμα, 20

λείψανα, 64

μαρτύρησε, 96

μεγαλουργούν, 91

Μεσσίας, 20

μοναστήρια, 64

Μυστήρια, 86

ξωκλήσια, 62

οδός, 27

οίκος (οίκος Θεού), 58

όραμα, 52

παραβολή, 68

παράλυτος, 31

παρουσία, 9

Πάσχα, 103

Πατέρας, 54

πέρατα της οικουμένης, 78

περίθαλψη, 83

περιφρονημένοι, 34

πνευματική πορεία, 35
πολιτισμός, 81
πολυμήχανη, 31
πουλήρι, 103
Πρόδρομος, 23
προσμονή, 105
πρόσφυγες, 98
πυξίδα, 35

ραβίνοι, 25
Ρητορική, 101

σεβασμιότερος, 23
σπίτια γαλήνης, 14
συγκινήθηκε, 70

συγκλονίστηκαν, 56
συνοδοιπόρος, 14
συσσίτια, 101

τελώνης, 30

Υιός (του Ανθρώπου), 34, 78

φανατικός, 47
φυλή, 86

χριστιανικές κοινότητες, 43
Χρυσόστομος, 101

ψάλτες, 61

Πηγές εικονιστικού υλικού

- *Το Αιγαίο επίκεντρο ελληνικού πολιτισμού*, συλλογικό έργο, εκδ. Μέλισσα.
- *Ημερολόγιο 2002, Συλλογή Διονυσίου Λοβέρδου*, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο.
- *Πάντα τα έθνη*, τριμηνιαίο ιεραποστολικό περιοδικό, έκδοση της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδας.
- *Unicef και Κόσμος*, τριμηνιαίο περιοδικό, έκδοση της Ελληνικής Επιτροπής Συνεργασίας με τη Unicef.
- Κώστας Μητρόπουλος, ... *Τα καλύτερα άγρια μωρά*, εκδ. Κέδρος, 2002.
- <http://www.apostoliki-diakonia.gr>
- Προσωπικό φωτογραφικό αρχείο π. Κωνσταντίνου Τσίδη.
- *Αθήνα 2004*, Επίσημο Αναμνηστικό Λεύκωμα.

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

